

**Univerzita Palackého v Olomouci  
Cyrilometodějská teologická fakulta**

**Katedra křesťanské sociální práce**

*Charitativní a sociální práce*

Klára Cmajdálková

*Pohled žáků II. stupně základní školy a gymnazistů  
z Valašských Klobouk na alkohol a tabák*

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Vladislava Závorská

**2011**

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 3. 8. 2011

.....

Klára Cmajdálková

## Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Vladislavě Závorské za vstřícný přístup a odborné vedení bakalářské práce, za její cenné rady, podněty a připomínky.

Poděkování patří i studentům Základní školy a gymnazistům ve Valašských Kloboukách, kteří se zúčastnili výzkumu a bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

## **Anotace**

Tato bakalářská práce se zabývá zjišťováním pohledu, zkušenosti a informovanosti žáků Základní školy a žáků gymnázia ve Valašských Kloboukách na alkohol/alkoholismus a tabákové výrobky.

Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a na část praktickou. V teoretické části se zabývám závislostí, alkoholem, alkoholismem, tabákem, vývojem dospívání a rodinnou terapií.

Obsahem praktické části je kvantitativní výzkum žáků druhého stupně Základní školy a gymnázia ve Valašských Kloboukách. V závěrečné části jsou prezentovány výsledky výzkumu.

## **Klíčové pojmy:**

Alkohol, alkoholismus, závislost, drogy, tabák, průběh dospívání

### **Annotation**

This bachelor thesis deals with a view of primary school and grammar school students in Valašské Klobouky on alcohol/alcoholism and tobacco products, with their information and experience.

It is divided into two parts - theoretical and practical. In the theoretical part I focused on addiction, alcohol, alcoholism, tobacco, the process of maturing and on family therapy.

The practical part includes a quantitative survey of second stage primary school students and grammar school students in Valašské Klobouky. Results of the survey are presented in the final part of the thesis.

### **Key words:**

Alcohol, alcoholism, dependence, drug, tobacco, proces of pubescence

## OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	<b>8</b>
<b>1 ALKOHOL</b> .....	<b>11</b>
1.1 HISTORIE ALKOHOLU .....	11
1.2 ZÁVISLOST.....	12
1.3 ZÁVISLOST NA ALKOHOLU .....	14
1.4 STÁDIA UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU .....	14
1.5 SOUVISEJÍCÍ POJMY .....	15
<b>2 TABÁK</b> .....	<b>18</b>
2.1 HISTORIE TABÁKU .....	19
2.2 NEBEZPEČÍ KOUŘENÍ.....	19
2.3 NIKOTIN.....	20
<b>3 VÝVOJ DOSPÍVÁNÍ</b> .....	<b>22</b>
3.1 VÝZNAM TĚLESNÉHO VÝVOJE PRO DOSPÍVAJÍCÍ.....	23
3.2 VÝZNAM PSYCHO-SOCIÁLNÍHO VÝVOJE V DOSPÍVÁNÍ.....	24
3.3 DOSPÍVAJÍCÍ A RODINA .....	25
<b>4 RODINNÁ TERAPIE</b> .....	<b>27</b>
<b>5 VÝSLEDKY VÝZKUMU</b> .....	<b>29</b>
5.1 SOCIODEMOGRAFICKÉ VÝSLEDKY .....	29
5.2 POHLED ŽÁKŮ NA ALKOHOL .....	30
5.3 POHLED ŽÁKŮ NA TABÁKOVÉ VÝROBKY .....	34
5.4 ZKUŠENOST RESPONDENTŮ S ALKOHOLICKÝMI NÁPOJI.....	35
5.5 INTENZITA KONZUMACE ALKOHOLU U ŽÁKŮ .....	39
5.6 ZKUŠENOST ŽÁKŮ S TABÁKOVÝMI VÝROBKY .....	51
5.7 INTENZITA KOUŘENÍ TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ U RESPONDENTŮ .....	54
5.8 PŮSOBNÍ VÝROKŮ NA KRABÍČKÁCH OD CIGARET NA ŽÁKY ZŠ A GYMNAZISTY ..	58
5.9 MÍRA INFORMOVANOSTI RESPONDENTŮ O ALKOHOLU/ALKOHOLISMU.....	59
5.10 INFORMOVANOST RESPONDENTŮ O TABÁKU .....	62
5.11 DISKUSE .....	65
<b>ZÁVĚR</b> .....	<b>68</b>
<b>SEZNAM LITERATURY</b> .....	<b>70</b>
<b>SEZNAM TABULEK A GRAFŮ</b> .....	<b>75</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH</b> .....	<b>78</b>

<b>PŘÍLOHY .....</b>	<b>79</b>
----------------------	-----------

## ÚVOD

Ve světě, ve kterém žijeme, se můžeme často setkat s prostředky, které nám jsou příjemné a které často mylně považujeme za pomáhající. Mezi takové prostředky patří neodmyslitelně i alkohol a tabákové výrobky. Alkohol i tabák považuje mnoho lidí za běžný předmět, bez kterého by si spousta obyvatelstva už nedokázala život ani představit a mezi tyto lidi, se řadí, bohužel, čím dál častěji i děti, které zábavné popíjení alkoholu a uvolňující pokuřování tabákových výrobků vyzorují právě od svých rodičů. Lidé často v alkoholu vidí pomocníka, který jim pomůže v překonávání strachu při seznamování, při vyrovnávání se se stresem, k naladění se, atd... Nepříjemnou skutečností je fakt, že jak za alkoholem, tak za tabákem, se skrývá nebezpečí zvané „závislost“. Závislost nepostihuje jen samotného jedince, ale i jeho rodinu a osoby jedinci blízké, a právě v těchto případech nacházejí uplatnění právě sociální pracovníci, ale i jiní odborníci, jako např. rodinní terapeuti.

Důvod, proč jsem se začala věnovat tomuto tématu, je časté potkávání dětí a adolescentů pod vlivem alkoholu a s cigaretou v ústech. Proto se taky v našem městě začalo uvažovat o nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež, kde by děti mohly trávit volný čas, a předcházet tak různým psychopatologickým jevům. Výzkum má pomoci poukázat, že se v našem městě vyskytuje konzumace alkoholu i tabákových výrobků u dětí. Z toho důvodu jsem se zaměřila na studenty našich dvou škol ve městě, a to na základní školu a gymnázium ve Valašských Kloboukách, kde jsem zkoumala pohled, zkušenost, informovanost, žáků ve Valašských kloboukách na alkohol a tabák. Této bakalářské práci předcházela ještě absolventská práce, která byla projektovou (přípravnou) částí kvantitativního výzkumu. Má bakalářská i absolventská práce se prolíná jak v části praktické, tak i v části teoretické.

I z pohledu sociální práce, je podle mého mínění, téma pojednávající o užívání návykových látek, aktuální a probírané. V praxi sociální práce, se můžeme setkat s dětskými kurátory, kteří ve většině případů řeší právě problém týkající se alkoholu a jiných návykových látek u nezletilých.

Přínos mé bakalářské práce vidím především v nutnosti poukázat na zkušenosti nezletilých žáků základní školy a gymnázia s alkoholem a tabákovými výrobky. Bude určitě zajímavé, jaké výsledky nám výzkum ukáže a naše město může samo vyhodnotit, zda a jak děti v našem městě na alkohol/tabák pohlíží a jaké mají s těmito látkami zkušenosti.



Jako hlavní cíl jsem si tedy stanovila zjistit, jaký mají žáci ve Valašských Kloboukách pohled na alkohol a tabák, zda a popřípadě jaké mají žáci s alkoholem a tabákovými výrobky zkušenosti a do jaké míry, jsou o alkoholu/alkoholismu a tabákových výrobcích informováni. Pro zajímavost jsem si taky stanovila cíl, který souvisí s tabákovými výrobky, a to zjistit, jaké výroky na krabičkách od cigaret by na žáky působily nejodstrašujícím dojmem.

V teoretické části se zabývám alkoholovou a tabákovou tematikou, kde popisují škodlivost těchto látek.

V kapitole o alkoholu jsem se snažila přiblížit co je vlastně závislost, na kterou jsem navázala specifickou závislostí- závislostí na alkoholu. Můžete se v této kapitole seznámit i s všeobecnými klíčovými pojmy jako jsou drogy a také s pojmy užšího charakteru, které souvisí s alkoholovou problematikou.

Dále se budu věnovat tabakismu. V této kapitole se můžete dočíst o nikotinu, tabáku, historii kouření, o otravě tabákem, atd.

Protože má práce pojednává o dětech a mladistvých, tak jsem považovala za nezbytné popsat existenci dospívajících ze stránky fyzické, psychické i sociální. Právě v této životní etapě se nejčastěji lidé setkávají s prvními osobními zkušenostmi týkající se alkoholu, tabáku a jiných návykových látek. A právě tato kapitola má za úkol objasnit, proč tomu tak je.

V této práci se věnuji i dopadům závislosti, které velmi často vedou k sociálním problémům a různým psychopatologickým jevům. V této kapitole se můžete dočíst o rodinné terapii, která má za úkol pomoci lidem již závislým. Rodinná terapie je důležitou částí sociální práce, protože se nejedná jen s jedincem závislým, ale i s jeho rodinou nebo s lidmi, kteří jsou pro takto postiženého jedince důležití. Dalším důvodem, proč jsem v této kapitole zvolila rodinnou terapii, je, že zde navazuji na mou absolventskou práci, kde jsem popisovala důležitost prevence a rodinná terapie je přístup, který se snaží pomoci jedinci, kde prevence nebyla účinná.

Jako poslední kapitolu budu popisovat rodinnou terapii

V práci se můžete dočíst, že používám terminologii „alkoholik“ a „alkoholismu“. Tento termín je už zaostalý, používá se už především jen ve starších publikacích, ale jsou to pojmy, které jsou pro laickou komunikaci dobře srozumitelné. Pro přesnost uvádím, že dnešní společnost považuje za alkoholika jedince, který nadměru konzumuje alkohol a alkoholismus je nemoc, při které není jedinec schopný přestat pít.

V empirické části jsou popsány výsledky kvantitativního výzkumného šetření. Stanovila jsem si celkem devět hlavních cílů, kde v prvním cíli jsem si stanovila zjistit pohled žáků na alkohol. Ve druhém cíli byl zjišťován pohled žáků na tabákové výroky. Třetí cíl měl za úkol zjistit, zda mají žáci zkušenost s alkoholem. Na třetí cíl navazoval cíl čtvrtý, pomocí něhož jsem zjišťovala intenzitu konzumovaného alkoholu. Pátý cíl byl orientován na zkušenosti, týkající se žáků, na tabákové výrobky a tento cíl je úzce spjat s šestým cílem, který pojednává o intenzitě kouření. V sedmém cíli jsem zjišťovala, které uvedené výroky na krabičkách od cigaret, působí na žáky takovým dojmem, který by je odradil od konzumace cigaret. Pomocí osmého cíle, jsem zjišťovala míru informovanosti žáků o alkoholu/alkoholismu a v posledním devátém cíli, jsem zjišťovala míru informovanosti žáků o tabáku.

# 1 Alkohol

Nejužívanější drogou v České republice je alkohol (Musil a kol., 2006, Dušek, Večeřová-Procházková, 2010, Göhlert, Kühn, 2001). Tato látka vzniká chemickým procesem kvašením ze sacharidů, které se nacházejí v ovoci nebo z polysacharidů, které najdeme v obilných zrnech a bramborách (Kalina a kol., 2003). Alkohol je nejčastěji popíjen jako alkoholický nápoj, ale je obsažen i v řadě léků a hojivých mastiček (Rahn, Mahnkopf, 2000), ale na náš mozek má stejné účinky jako prostředky na spaní (Göhlert, Kühn, 2001). Mezi nejčastější konzumované nápoje patří pivo a víno (Rahn, Mahnkopf, 2000). V mém výzkumu, jsem zjistila, že respondenti nejčastěji odpovídali, že alkohol, který nejčastěji konzumují, je pivo a tvrdý alkohol. V mém výzkumu, na otázku: „*Jaký alkohol nejčastěji konzumujete*“, odpovídalo celkem 111 respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 41 (tj. 36,9%) respondentů uvedlo, že nejčastěji konzumují alkohol, 22 (tj. 19,9%) respondentů uvedlo, že nejčastěji konzumují tvrdý alkohol a 21 (tj. 18,9%) respondentů uvedlo, že nejčastěji konzumují pivo s kombinací tvrdého alkoholu.

K nejčastějším důvodům konzumace alkoholu patří jeho schopnost vyvolávat pocit euforie, uvolnění a snižuje sociální zábrany (Rahn, Mahnkopf, 2000). Ve společnosti není alkohol vnímán jednoznačně (na člověka může působit příjemně, ale i destruktivně) a je považován za součást životní skutečnosti (Edwards, 2004). V legalizaci některých drog sehrála velkou roli historie a lidská kultura. Alkohol se řadí do drog legálních, tzn., že si ho můžeme volně obstarat nebo koupit (Nožina, 1997).

## 1.1 Historie alkoholu

První zmínky o alkoholu a to ve formě vína, jsou starší než 8 tisíc let. Tento návod na výrobu medicínského vína se dochoval na hliněných tabulkách a to až z roku 2200 př. n. l. O alkoholu je zmínka i v Eposu o Gilgamešovi, který pochází z 3. -4. tisíciletí př. n. l., nejsou to však jediné dokumenty. (Šedivý, Válková, 1988).

Postupem času se začaly projevovat i záporné stránky alkoholu. Např. v 16. století ve střední Evropě se stalo nadměrné popíjení alkoholu takovým problémem, že byly vydávány císařské výnosy, které měly množství konzumace alkoholu omezit, to ovšem nepomáhalo. (Göhlert, Kühn, 2001).

Lidé si rychle oblíbili alkohol, protože alkohol lidem zpříjemňoval život a taky se psalo spíše o dobré stránce alkoholu, kdy např. antický lékař Hippokrat nebo filosof a lékař Ibn Síný psali o jeho blahodárnosti. Alkohol byl popisován jako lék i ve známé knize Kanon lidstva (Šedivý, Válková, 1988).

Alkohol byl dobře známý i Indiánům v Americe, kteří jej popíjeli sice v umírněné míře, ale opítí se už tehdy považovalo za „faute grave“ – což znamenalo jev, který není společensky přijatelný (Křivohlavý, 2001).

A k čemu se vůbec alkohol v medicíně využíval? Alkohol se využíval hlavně v případě úrazu získaných v boji a i proti bolesti hlavy dostávali pacienti vínové obklady. Čistý alkohol byl vytvořen na jihu Itálie až v 11. století n. l. Poté dostal název „alkuhul“ – v arabském jazyce tento výraz znamená „něco nejlepšího“ (Šedivý, Válková, 1988).

## 1.2 Závislost

Předtím, než se zmíním o konkrétní závislosti na alkoholu, chci pro přesnost uvést, co závislost znamená.

Veřejnost často považuje závislost jako stav, kdy si za to může závislý sám a kdyby chtěl, tak s tím může kdykoliv přestat, ale realita není tak jednoznačná a jednoduchá (Musil a kol., 2006). Jakákoliv látka, která ovlivňuje nebo působí na naši psychiku, může v jedinci vyvolat závislost (Nožina, 1997). Závislost je definována jako stav, která se projevuje silnou touhou po látce (Nešpor, 1995). V odborné literatuře jsem setkala i s tím, že legální drogy (tj. alkohol, tabák, káva,...) nejsou českou společností mnohdy považovány za drogu (Nožina, 1997). Proto se v další podkapitole budu podrobněji zabývat tím, co je vlastně droga.

Podle Rahna a Mahnkopfa (2000) mluvíme o závislosti, pokud se u jedince vyskytují tyto znaky:

- Silné přání nebo nutkání po konzumaci látky
- Snížená schopnost korigovat množství a konzumaci alkoholu
- Dostavuje se tělesný abstinenci syndrom a závislý jedinec požije potřebnou nebo podobnou látku, která sníží nebo odstraní jeho odvykací symptom
- Zvyšování tolerance – dříve pro účinek stačila nižší dávka a v tomto případě se jedinec s dřívějším množstvím nespokojí

- dochází k zanedbávání jiných aktivit na úkor konzumace látky, věnuje více času na obstarání látky

- konzumuje alkohol přesto, že jsou jasně prokázány jeho škodlivé účinky (kdy v důsledku pití sám pociťuje depresivní náladu, pokud nedostane svůj potřebný přísun, zhoršují se kognitivní f-ce)

Živný, Krčmáriková, Kováčsová (2004) dále doplňují, aby se mluvilo a závislosti, musí jedinec za předcházejících 12 měsíců prokázat alespoň 3 anebo více z těchto znaků. Pokud jedinec po dobu delší 12 měsíců v nechráněném prostředí nesplňuje více než 3 z těchto znaků, jedná se pak z medicínského hlediska o pacienta, který je bez závislosti, čili je vyléčený (Živný, Krčmáriková, Kováčsová, 2004).

Závislost se projevuje jinak u dětí a dospívajících než u dospělých jedinců (Nešpor, 2000, podle Svoboda, 2001). U dětí a dospívajících hrozí vyšší riziko těžkých otrav, rychlejší vznik závislosti na látce, předpoklad, že dítě bude ve vývoji zaostávat, může se projevovat větší riziko nebezpečného jednání pod vlivem látky a často dochází k selhání životních rolí a dá se předpokládat i vyšší riziko trestné činnosti, atd. (Hort a kol., 2000). Drogová závislost taky vede k poruchám pozornosti s hyperaktivitou i násilným sklonům (Nešpor, Csémy, 1997, podle Orosová, Salonna, 2003).

Jak už jsem výše zmiňovala, dle Musila a kol. (2006), při rozvoji závislosti záleží na více společně souvisejících faktorech:

- 1) záleží na osobnosti a vlivech jednotlivce i na predispozicích (např. choroby, traumata, průběh těhotenství,...)
- 2) na vlivu výchovy a vlivu společnosti (zde je důležité zdůraznit tolerantní postoj v rodině a v celé společnosti)
- 3) ke vzniku závislosti je potřeba i vznik drogy (v dnešní době je pestrá škála legálních i nelegálních drog)
- 4) souvisejícím faktorem je i „vyvolávající podměť“, který celý proces nějakým způsobem nastartuje a rozjede (vážné konflikty, těžké nemoci, ztráta majetku či někoho blízkého,...)

### 1.3 Závislost na alkoholu

Až od roku 1951 je oficiálně alkoholismus brán jako medicínský problém (Kalina a kol., 2003). Dříve se používal termín alkoholismus, ale v dnešní době se už v odborném slovníku nepoužívá, protože má značně pejorativní konotace, ale často se s ním setkáváme v běžné řeči, jako zkrácenina závislosti na alkoholu (Řehan, 2007).

V materiálech Světové zdravotnické organizace můžeme najít pojmenování pro závislost jako např. „problémy způsobené alkoholem“, avšak tento pojem je širší, než pojem „závislost“ (Hort, Hrdlička, Kocourková, Malá a kol., 2000). Postupem času se v Evropě stal alkohol jeden z nejčastějších zneužívaných látek (Dušek, Večeřová-Procházková, 2010). Ze studií provedených v roce 2001, bylo zjištěno, že konzumují alkoholu v České republice (94%) s porovnáním Velké Británie (83%) je vyšší. Dále tato studie rozváděla, kolik procent občanů České republiky (64%) a kolik procent obyvatelů Velké Británie (52%) se opijí. (Vykopalová, 2001). Závislost na alkoholu patří k nejzávažnějším a nejrozšířenějším formám. Z opravdu velmi obecného pohledu se jedná o závislost i tehdy, pokud spotřeba alkoholu dosáhne do takového stupně, kdy to škodí jedinci, společnosti nebo oběma stranám (Dušek, Večeřová-Procházková, 2010, Zábanský, 2003).

### 1.4 Stádia užívání alkoholu

- 1) Experiment- Už z názvu tohoto stádia vyplívá, že se jedná o první zkušenost s drogou. V tomto případě není narušeno zdraví (Kudrle podle Presl, 1995) a účinek je téměř pozitivní a negativita drog je v tomto případě podceňována (Göhlert, Kühn, 2001). Tato fáze se snaží spíše ulehčovat kontakt jedinci s někým jiným, je častý u osamělých lidí, u lidí, kteří trpí pocitem méněcennosti nebo se nudí (Lodewig, Hobi, Kleiner, Dubacher, Faust, 1983). V tomto případě není ještě jedinec finančně zatěžován (Kudrle podle Presl, 1995). Co se týče emoční stránky, tak zde převažuje spíše jen zvědavost (Kudrle podle Presl, 1995). Toto stádium je typické u mladých lidí, kteří mají po požití drogy pocit uvolnění a omámení (Göhlert, Kühn, 2001).
- 2) Stádium aktivního vyhledávání- Uživatel se začíná scházet s ostatními uživateli drog (Kudrle podle Presl, 1995). Pro uživatele se začíná stávat droga nutností (Göhlert, Kühn, 2001) a i jeho pracovní aktivity se začínají značně

snížit (Kudrle podle Presl, 1995). To se odráží i na jejich financích, proto začínají krást rodičům prarodičům i ostatním lidem peníze a jiné prostředky, za které je možno získat peníze na drogu (Göhlert, Kúhn, 2001).

- 3) Stádium zaujetí drog- Tuto fázi můžeme považovat za fázi, kde nastala závislost, jedinec ztratil kontrolu nad požíváním drogy (Göhlert, Kúhn, 2001). Nejen, že se konzument začíná stýkat s lidmi též závislými na drogách, ale začíná se od svých původních přátel, rodiny distancovat (Kudrle podle Presl, 1995). Zvyšuje se tolerance (Göhlert, Kúhn, 2001) i drogová spotřeba (Kudrle podle Presl, 1995). Chtěla bych podotknout, že u alkoholu je ještě jedna zajímavost, a to ta, že piják má neustále kontrolu nad svým pitím, ale nutně potřebuje každý den dávku alkoholu (Göhlert, Kúhn, 2001). Zevnějšek tohoto jedince se začíná měnit a mnohdy na nás může působit jako člověk bez domova, protože má zanedbaný zjev, špinavé oblečení,... (Kudrle podle Presl, 1995).
- 4) Stádium závislosti- V tomto stádiu má jedinec všechny kamarády, kteří jsou taky závislí. Jeho zdravotní stav je vážně narušen, má finanční problémy (Kudrle podle Presl, 1995). Člověk, který je v tomto stádiu závislosti, svým okolím pohrdá, chudne (jak finančně, tak i fyzicky) a ztrácí střechu nad hlavou (Göhlert, Kúhn, 2001).

## 1.5 Související pojmy

### Drogy

Ve výše uvedené podkapitole jsem zmiňovala, že ke vzniku závislosti je potřeba i vznik drog. Zde se budu věnovat tomu, co to drogy jsou a jak je můžeme dále dělit.

V českém spisovném jazyce má slovo droga význam „omamující prostředek“ (Nožina, 1997).

Za drogu je podle Presla (1995) považovaná každá látka, která splňuje tyto dva základní požadavky:

- 1) má psychotropní účinky – naše prožívání reality a naše vnitřní „naladění“ je ovlivňováno a měněno díky látce, tzn., že látka působí na naši psychiku,

2) látka může v člověku vyvolat závislost,

a dále Presl (1995) podotýká, že závislost může být různě vyjádřena, může být menší nebo větší, ale přítomnost závislosti je zde vždy. Tuto teorii potvrzují i Kalina a kol. (2003), kteří popisují účinky alkoholu. Účinnost alkoholu závisí na dávce, prostředí i dispozicích. Už malé dávky mají stimulační účinky a působí na jedince tlumivě, zlepšuje náladu, zvyšuje pocit sebevědomí a energie, dochází též k utlumování zábran a sebekritičnosti a ke konci se dostavuje únava (Kalina a kol., 2008).

Zábranský (2003) rozděluje drogy podle vzniku, typu působení, chemického složení a stupně společenské nebezpečnosti.

Častěji se ale můžeme setkat s rozdělením drog na drogy legální a drogy nelegální (Göhlert, Kühn, 2001).

Dle Záškodné (1998) se legální drogy dělí na lehké a těžké legální drogy. Do lehkých se řadí nikotin kofein a jídlo a k těžké legální drogy jsou léky, alkohol a různé čichací látky, jako lepidla, ředidla, narkotika,... Nožina (1997) však k legálním drogám i čaj, protože i v tomto případě, může docházet k ovlivnění lidské psychiky.

Nelegální látky neboli ilegální drogy, jsou tlumící, euforizující a halucinogenní. V tomto případě se jedná např. o marihuanu, hašiš, kokain, heroin, atd. (Záškodná, 1998).

Např. v Německé republice stoupla konzumace drog od r. 1995 o 4,9%, v roce 1996 o 12,9%, v roce 1997 téměř o 20% se srovnáním v daném roce. V roce 1997 zemřelo v Německu 1. 501 lidí na následky užívání drog (Kettler, 1998).

Nožina (1997) rozděluje ve své publikaci drogy na měkké (lehké) a tvrdé (těžké). Více se o problematice můžete dočíst v mé absolventské práci.

### **Jedinec závislý na alkoholu**

Kdy se alkoholik musí přizpůsobovat nemoci, tím pádem nemá kontrolu sám nad sebou, ale alkohol nad ním a to ho činí alkoholikem. (Kvapilík, Svobodová, 1985).

### **Úzus**

Je popisován jako stav, kdy se alkohol konzumuje v mírném množství, většinou je spojen s oslavami, rituály (náboženské) a tudíž je alkohol požíván v přijatelné míře (Řehan, 1994). Jedná se o užití alkoholu a to v takové míře, která nepůsobí na člověka rušivě, nenarušuje samotné dospívání, neničí rodinné nebo jiné vztahy (Nožina, 1997).



### **Abúzus**

Pod tímto pojmem se vyskytuje pojem zneužívání alkoholu, které je „moc časté“ a „příliš mnoho“ a jedinec konzumuje alkohol i v nevhodnou dobu např. ve svém zaměstnání (Šedivý, Válková, 1988). U abúzu se sice jedná o časté opilství, ale v menších dávkách a nedochází k opilosti (Janík, Dušek, 1990). Řehan (2007) rozděluje abúzus ještě na „abúzus rituální“ – bývá spojen s oslavami a periodický, který je nebezpečnější, protože je spojen s ustáleným zvykem a jako příklad uvádí pravidelná páteční setkávání s přáteli u alkoholických nápojů.

### **Misúzus**

Misúzus sice taky znamená zneužívání, tak jako abúzus, ale ve smyslu právního či zdravotního porušování norem. Např. když si dá řidič před jízdou jedno pivo, dochází tak k zneužití alkoholu a tak i k porušování právních norem (Řehan, 2007).

### **Abstinenční syndrom**

Abstinenční syndrom se projevuje u všech návykových látek, avšak jeho průběh je různý a projevuje se po odejmutí drogy, přičemž tělo může reagovat projevem úzkosti, agresivitou, podrážděním, nespavostí, zvracením, křečemi, průjmem, pocením, bolestí svalů,... Abstinenční syndrom mnozí znají pod pojmem „abst'ák“ (Presl, 1995). Abstinenční syndrom můžeme taky nazývat jako syndrom odvykací (Goodyer, 2001).

## 2 Tabák

Tabák je rostlina cca 1,5 metrů vysoká (Kozák a kol., 1993), jednoletá bylina (Kalina a kol., 2008) a odborně se nazývá *Nicotiana tabacum* (Kozák a kol., 1993). Na světě můžeme najít přes 50 druhů rostlin tabáku (Kozák a kol., 1993).

V tabákových výrobcích najdeme různé škodlivé látky, jako je nikotin, kysličník uhelnatý a dehet (Nešpor, Pernicová, Csémy, 1999). Záškodná (1998) však dále ještě pro přesnost uvádí amoniak, oxid uhelnatý, aceton, kyanovodík, methan a sirovodík.

Formy užívání tabáku jsou různé. Patří sem např.: kouření, žvýkání, čichání a dokonce se dá i pít jako roztok (Musil a kol., 2006). V České republice kouří asi 30% lidí a to ve věku nad 15 let. Z mého dotazníku jsem zjistila, že 27 (tj. 31%) respondentů, kouří pravidelně. Na tuto otázku, mi odpovídalo celkem 87 respondentů ze ZŠ a gymnázia ve Valašských Kloboukách.

V ostatních státech Evropské unie je počet kuřáků stejný nebo nižší (Kalina a kol., 2008). Z výzkumu z roku 2001 bylo zjištěno, že obyvatelé v České republice (44%) kouří víc, než občané Velké Británie (37%) (Vykopalová, 2001).

Z jednoho výzkumu bylo zjištěno, že studenti často kouří, když potřebují zahnat únavu (Marhounová, Nešpor, 1995). Účinky tabáku jsou uvolňovací, uklidňující, snižující pocit hladu, ale i udržení si pozornosti (Záškodná, 1998). Kalina a kol. (2008) dále doplňují i zvýšenost paměti. Do cigaretového tabáku jsou přidávány i přídavky, které mají za úkol udržet vhodnou vlhkost tabáku. Zvlhčovačlo totiž pomáhá udržovat v cigaretách vůni, která tak kuřáka láká (Kozák a kol., 1993).

V jedné cigaretě můžeme najít kolem 50 mg nikotinu, ale díky filtru jej kuřák nespotřebovává všechno (Skála, 1988). Je obecně známo, že dnes se už vyrábějí i cigarety s dvojím filtrem, které mají za úkol snížit propustnost škodlivých látek do lidského organismu. Při kouření však kuřák vstřebává z 50 mg „jen“ 1 až 2 mg nikotinu (Illes, 2002). Vznikl i pokus, kde výzkumníci dávali pravidelným kuřákům různé druhy cigaret, které se lišili v množství obsahovaného nikotinu. Kuřáci nevěděli, o jaký výzkum se jedná, a přesto všem kuřákům nejvíce chutnaly cigarety, které obsahovali nejvíce drogy, čili nikotinu. Dále se zjistilo, že pokud je množství nikotinu v cigaretě menší než 0,4 mg, pak cigareta kuřákům nechutná (Skála, 1988).

## 2.1 Historie tabáku

Historie tabáku sahá až do období 5000 – 3000 let př. n. l. Rostlina se zpočátku kouřila v Severní Americe při rituálech (Gilman, 2006). Ve starověku se zmiňuje např. Herodotos nebo Plinius o inhalaci kouře. Kouř měl údajně léčit, proto se zapaloval kravský trus a jeho inhalací se léčila např. melancholie (Kozák a kol., 1993). Mayové a Aztékové kouřili určitou formu tabáku (Gilman, Xun, 2006), ale jako první zavedli američtí Indiáni (kmen Huronů) kouření tabákových listů (Kozák a kol., 1993). Jeden kněz, žijící v té době tvrdil, že lidé, co kouřili tabákové listy, necítili žádnou únavu (Gilman, Xun, 2006). Tabák se dříve užíval jako lék nebo „magická“ látka, která měla sloužit k dosažení zvláštních stavů vědomí. Tuto funkci tabáku používali američtí domorodci (Bruno, Uomo, Fasoli, Mannimo, Marullo, Mattioni a kol., 1996). V době kdy se tabák dostal poprvé do Evropy, byl považován a doporučován jako lék, který má uklidňující účinky (Janík, Dušek, 1990).

Do českých zemí se dostal tabák až ke konci 16. století. I u nás, se tabák považoval za lék a prosazovali jej i osobnosti jako např. Kateřina Veliká, Napoleon, Molière, ... Postupem času lék přestával být lékem, protože se začala objevovat jeho škodlivost a došlo to tak daleko, že za kouření byly stanovovány i tresty (Kozák a kol., 1993). Kouření nebylo však považováno jen za lék, ale i za rituál. Postupem času přestávalo být kouření lékem i rituálem, ale stala se z něj součást kulturní elity (Gilman, Xun, 2006).

Tím, že spotřeba tabáku postupem času čím dál víc vzrůstala, tak začaly některé státy vybírat za tabák daň. K nejrozšířenějšímu průmyslovému vyrábění tabáku došlo ve Spojených státech amerických, když vznikly továrny na výrobu cigaret (Kozák a kol., 1993).

## 2.2 Nebezpečí kouření

Nejnebezpečnější je taková droga, kterou lidé podceňují, je snadno dostupná, jedinec se za ni nestydí a její dopady jsou jen „plíživé“ (Skála, 1988). Nebezpečí však nehrozí jen kuřákovi, ale i lidem, kteří musí vdechovat kouř z tabákových výrobků (Janík, Dušek, 1990).

Největším nebezpečím je rozvoj psychické i fyzické závislosti (Kalina a kol., 2008). Při pročítání odborných publikací jsem narazila na tzv. „lehkou otravu

nikotinem“. Jejím symptomem je např. nevolnost (Nešpor, Pernicová, Csémy, 1990). Dále se otrava nikotinem dělí na akutní a chronickou. Akutní otrava nikotinem se vyskytuje u kuřáků „začátečnicků“ nebo u kuřáků, kteří překročili svůj denní limit cigaret. V mém dotazníku jsem respondentům položila otázku, zda ví, co je aktuální otrava nikotinem. Správně mi odpovědělo 34,6% (tj. 65) respondentů. Chronická otrava se projevuje u kuřáků dlouhodobých (Janík, Dušek, 1990). Více se o této problematice můžete dočíst v mé absolventské práci.

Další nebezpečí, které kouření v sobě obnáší je jeho snadná průchodnost na jiný druh drog. U mládeže, která začala kouřit, stoupá riziko, že okusí i jiné drogy, jako marihuanu a posléze i drogy silnější. To ovšem nemusí být pravidlo (Illes, 2002).

Illes (2002) ve své publikaci píše, že stoupá počet dívek kuřáček. Z mého výzkumu jsem se dozvěděla, že 6,5% (tj. 7) respondentek a 9,9% (tj. 8) respondentů kouří pravidelně.

Křivohlavý (2001) ve své publikaci mluví o tzv. „sociální nakažlivosti“, což znamená takový „start kouření“. Je zřejmé, že první začátky s kouřením, se objevují díky vlivu druhých lidí, především kamarádů (Křivohlavý, 2001). Zde můžu podotknout, že mi odpovědělo 52,4% (tj. 97) respondentů, že jim první cigaretu nabídli právě kamarádi.

Kouření způsobuje zdravotní problémy, které se často u kuřáků projevují bušením srdce i dýchacími problémy- chronický zánět hrtanu, hltanu, průdušnic, průdušek a typický kuřácký kašel (Illes, 2002). K dlouhodobým účinkům patří i poruchy trávicího traktu, které se projevují nechutenstvím a průjmami. Patří zde i porucha spánku a vzrůstající neklid. U mužů vzrůstá riziko impotence (Kalina a kol., 2008). Ženám, které kouřili v těhotenství, se rodí děti s menší porodní váhou. Další nebezpečí hrozí ženám tehdy, pokud kouří a k tomu používají hormonální antikoncepci. V takovém případě ženy riskují ischemickou nemocí myokardu (infarkt) (Skála, 1988).

### **2.3 Nikotin**

Jeden z největších potenciálů vzniku závislosti má na svědomí právě nikotin, ale přesto trvalo dlouhou dobu, než byla závislost na nikotinu prohlášena jako nemoc (Rahn, Mahnkopf, 2000).

Někteří lidé se domnívají, že tabák a nikotin nejsou drogy. Možná je to zapříčiněno tím, že se jedná o drogu legální a nikdo se nepozastavuje nad tím, pokud si žena nebo muž zakouří (Melgosa, 2000). V tomto případě souhlasím se Skálou, který mluví o tom, že nejnebezpečnější je taková droga, kterou lidé podceňují, je snadno dostupná, jedinec se za ni nestydí a její dopady jsou jen „plíživé“. Dalším důvodem proč je tabák tolerován je, že při „překouření“ nedochází k násilným a nebezpečným útokům (Nešpor, Pernicová, Csémy, 1999).

Nikotin je nejdůležitější složkou tabáku, poněvadž se jedná o jeho hlavní psychotropní složku (Bruno, Uomo, Fasoli, Mannimo, Marullo, Mattioni a kol., 1996). Nikotin se řadí do rostlinných alkaloidů a můžeme ho najít pod chemickou značkou C10 H14 N12.

K uvolnění nikotinu dochází při hoření cigarety a do mozku se dostane jedna čtvrtina (Bruno, Uomo, Fasoli, Mannimo, Marullo, Mattioni a kol., 1996). Nikotin není ale jediný, který vyvolává u kouření závislost. Látek vyvolávajících závislost je více (Janík, Dušek, 1990). Nebezpečí hrozí i u polknutí nikotinu. Pokud nikotin polkne i v malém množství, může dojít k otravě a následně k smrti jedince (Bruno, Uomo, Fasoli, Mannimo, Marullo, Mattioni a kol., 1996).

Díky působení nikotinu může docházet i k tzv. aktuální otravě nikotinem, která se projevuje náhlým zblednutím, nauzeou (pocit na zvracení) nebo zvracením (Janík, Dušek, 1990). V mém výzkumu jsem se ptala respondentů, zda ví, co znamená aktuální otrava nikotinem a správně odpovědělo jen malé množství respondentů. Správně odpovědělo ze 188 (tj. 100) respondentů 23 (tj. 12,2%) respondentů.

Po odnětí cigaret, resp. nikotinu dochází tak jako u ostatních drog k abstinčním příznakům – neklid, nesoustředěnost, nervozita,... Takovýto abstinční stav trvá i několik dní, ale ve většině případů abstinující kuřák nepotřebuje hospitalizaci, protože tento stav zvládá sám (Musil a kol., 2006).

Dle Kaliny a kol. (2008) se dá závislost na nikotinu léčit, poradenstvím a psychologickou podporou a farmakoterapií. Největší roly však hraje osvěta (Kalina a kol., 2008).

*Rodičům stačí dodržovat k dětem jen tři pravidla: milovat je, stanovit jim hranice a nechat je být.*

Elaine M. Ward

### **3 Vývoj dospívání**

Hlavní důvod proč do mé práce zařazuji kapitolu o dospívání je, že v dnešní době mají adolescenti často sklony k rizikovému chování v souvislosti s návykovými látkami (Kyasová, 2003) do kterých, jak už jsem výše zmiňovala, spadá konzumace alkoholu i kouření cigaret.

Pokud mluvíme o dospívání, je třeba podotknout a ujasnit si, o kterém období života tu budu vlastně hovořit. Při čtení této kapitoly je důležité brát i v potaz, jak píše Marhounová (1996) i Matějček a Pokorná (1998), individualitu každého jedince v jejich vývoji dospívání.

Setkáváme se s tím, že pojmy jako puberta, adolescence či mladý věk, jsou jen slovy synonymními ke slovu dospívání (Artlová, 1994). Při načítání literatury jsem si všimla toho, že věkové kategorie udávající pubertu, adolescenci,... jsou opravdu lehce rozdílné. Odborníci se shodují v tom, že puberta je období mezi dětstvím a dospíváním, ale přesná věková ohraničení jsou různá (Marhounová, 1996).

Podle našeho nejvýznamnějšího vědce zabývajícího se vývojem jedince, Václava Příhody (in Marhounová, 1996, Langmeier, Krejčířová, 2000), je puberta definována ve věkovém období a to od jedenácti do patnácti let. Tuto fázi dále rozděluje na další dvě fáze:

- 1) Prepubertu – od jedenácti do třinácti let
- 2) Pubertu – ta je od třináctého do patnáctého věku

Cenková (2010) popisuje, že puberta začíná od devíti do jedenácti let. Říčan (2004) se shoduje s Příhodou a pubertu ohraničuje též věkem od jedenácti do patnácti let.

Adolescence je období probíhající mezi patnáctým až dvacátým rokem. Říčan (2004) pro přesnost uvádí, že období adolescence končí mezi 20. -22. rokem.

Tělesné, psychické a sociální změny probíhají vesměs souběžně a na sobě závisle. (Langmeier, Krejčířová, 2000).

### 3.1 Význam tělesného vývoje pro dospívající

Tělesný vývoj je důležitý biologický mezník, v kterém se jedinec stává reprodukceschopným. Tělesná proměna nám signalizuje jedincovo dospívání (Vágnerová, 2005). Dochází k prvním sekundárním znakům, tj. první známky pohlavního dospívání (Langmeier, Krejčířová, 2000).

U dívek tato fáze trvá cca od 11 let do 13 let (Langmeier, Krejčířová, 2000). U chlapců tento vývoj nastupuje asi o jeden až dva roky později (Hort, Hrdlička, Kocourková, Malá a kol., 2000). Dívky nejčastěji začínají růst mezi jedenáctým a dvanáctým rokem a chlapci tak o dva roky později, avšak u chlapců je růst prudší a vede k trvalému rozdílu mezi mužem a ženou. Zhruba dva až tři roky po objevení se menstruace, se růst dívek zastaví (Matějček, Pokorná, 1998). Po patnáctém roce je růst už jen pozvolný (Říčan, 2004). První známkou tělesného vývoje je ochlupení nad přirozením i postava dospívajícího se mění (Matějček, Pokorná 1998).

U dívek se dostavuje menstruace a u chlapců se objevují poluce. Lékaři a pediatři zjistili, že nástupem menstruace u dívek se oddaluje špatná výživa i některá onemocnění (Jedlička, 2011). U děvčat i chlapců dochází k tukové vrstvě (Jedlička, 2011), ale dívkám většinou tato tuková vrstva zůstává za to, co chlapcům mizí (Říčan, 2004). Jak už jsem zmiňovala, tuková vrstva u chlapců mizí a tak dochází k růstu a rozvoji svalů (Vágnerová, 2005). U chlapců se však začne měnit barva hlasu, tzv. mutace (Melgosa, 1999).

Tělesný růst není rovnoměrný - dolní i horní končetiny rostou rychleji než trup (Langmeier, Krejčířová, 2000). Pro dospívající má velký význam jejich tělesný vzhled, který se stává jejich identitou (Vágnerová, 2005). Dospívající jedinci se často a rádi zabývají svým vzhledem a neustále je můžeme potkávat u zrcadla (Jedlička, 2011) někdy to ovšem vede až k narcismu (Vágnerová, 2005).

Změna je viditelná i na kůži dospívajícího. Tím, že se zvyšuje produktivita mazových žláz a proto, dochází k problémům s pletí – uhry, akné (Melgosa, 1999).

### 3.2 Význam psycho-sociálního vývoje v dospívání

Pohlavní dospívání a tělesná proměna dokáže lehce vychýlit psychickou rovnováhu (Artlová, 2010). Důkazem, že fyzický a psycho-sociální vývoj jedince, je na sobě závislý, potvrzují i tyto příklady. Chlapci malého vzrůstu si přejí být vysocí, tak jako jejich kamarádi, protože takto dříve dospívající chlapci jsou populárnější, sebejistější a pro dívky zajímavější, než chlapci malého vzrůstu. Vysoká postava se pro chlapce může stát doslova výhodou, protože získává nový sociální status. I tělesný vzhled má svoji psycho-sociální hodnotu (Vágnerová, 2005). U dívek je to spíše naopak. Znevýhodněny jsou ty dívky, které fyzicky dozrávají častěji, ale jejich duševní a fyzická stránka je nevyvážená. Stávají se pro starší chlapce sexuálně atraktivními a jsou předčasně zaujaty něčím jiným a právě to může vést k zhoršení v prospěchu (Říčan, 2004). Taky zásadní změna, která se s tělem děje, může u dospívajícího stimulovat pocit ohrožení. Tak, jako může být pubescent na své tělo pyšný, tak se za něj může i stydět (Vágnerová, 2000).

Patnáctiletý už je schopný vědecky přemýšlet (Artlová, 2010). Říčan (2004) však doplňuje, že jsou sice schopni vědecky myslet, ale se spoustou chyb, protože jim chybí dosavadní zkušenost, nadhled, cvik a trpělivost.

V tomto období si jedinci začínají uvědomovat své vlastní „já“ v souvislosti se svou identitou. V souvislosti identity u dospívajících, jsem už mluvila v kapitole Rodina a dospívající. Současně u biologického zrání dochází i k zrání psychickému, které můžeme popsat tak, že se jedná o ohlášení se nových pudů (Langmeier, Krejčířová, 2000). Tak jako se přeměňují jejich těla, tak se mění i jejich emoce. Jak už jsem výše zmiňovala, dospívající jedinec neumí ještě tak dobře ovládat své city a pracovat s nimi (Carr-Gregg, Shael, 2010).

V dospívání dochází k častému zamilovávání se (Cenková, 2010, Artlová, 2010), Příhoda (in Artlová, 2010) popisuje toto období, za období hormonální „bouře“. Artlová (2010) popisuje první zamilování se, jako láska platonická. Do platonické lásky patří i láska k zpěvákům, herečkách, sportovcům a všem ostatním celebritám (Artlová, 2010).



### 3.3 Dospívající a rodina

Je důležité, aby si děti uvědomily, že není lehké být rodičem, protože tato role vyžaduje trpělivost, lásku, obětavost a pochopení. Ale taky je důležité uvědomit si, že být dítětem, není taky lehké – je potřeba mít k dítěti důvěru, trpělivost a lásku (Giordano, Lasconi, Boscato, 2002). Mladí lidé potřebují mít jistotu, že jim někdo důvěruje a má je rád. Není pro dospívajícího jednoduché, když jeho rodiče od něj očekávají jen to nejhorší (Carr-Gregg, Shale, 2010).

V době, kdy dítě přichází do puberty, tak se situace v rodině začíná měnit a většinou je na toto období rodina nepřipravená (Melgosa, 2000). Někteří rodiče se dlouho předem tohoto období obávají a jiní naopak toto důležité období podceňují (Marhounová, 1996) V každé rodině se s pubertou svých dětí, vypořádávají jinak, ale vždy jsou všichni členi rodiny ovlivněni (Giordano, Lasconi, Boscato, 2002). Rodiče potřebují vědět a připravit se na to, že jejich děti jsou v tomto období více náladoví a neumí „ovládat“ své city (Carr-Gregg, Shale, 2010). Na pubertě dětí se odráží i rodinná atmosféra. Je třeba si uvědomit, že průběh puberty jedince je ovlivněn i samotnou rodinou, která může být klidná a harmonická, ale i disharmonická (Cenková, 2010).

V období dospívání dochází v rodině k proměnně vztahů mezi jejími členy. Rodina by měla změnit svou vnitřní strukturu, protože dochází k procesu emancipace dospívajícího. Tím se myslí, že je potřeba změnit pozice a vztahy mezi členy rodiny a tím vytvořit novou rovnováhu (Giordano, Lasconi, Boscato, 2002). U dospívajících dochází k emancipaci od rodiny, kdy dospívající jedinec neruší citovou vazbu k rodině, ale k jejich proměně (Vágnerová, 2000). S proměnnou citové vazby k rodičům patří i osamostatňování se od rodiny. To ale nevede k destrukci vztahů, jak se mnozí rodiče obávají (Vágnerová, 2005). Dospívající si zkrátka potřebuje najít svoji identitu a potřebuje si „osahat“ i různé možnosti (Melgosa, 2000).

Každý dospívající si hledá svůj způsob, jak dosáhnout samostatnosti a nejčastějším způsobem, podle A. Freudové, je právě přehánění rozdílů mezi myšlením a jednáním dospívajícího a rodiče. Jestli se v dospívání nepodaří jedinci odpoutat se od závislosti na rodičích, pak dochází často k neschopnosti navázat nový vztah s druhým pohlavím nebo naopak paradoxně může dojít k nenávisti rodičů a pohrdáním (Langmeier, Krejčířová, 1998).

Ke konfliktům však dochází i proto, že rodiče mají tendenci se o dospívajícího stále starat (Giordano, Lasconi, Boscato, 2002), ale dospívající už odmítají být manipulováni svými rodiči a chtějí o sobě rozhodovat sami (Vágnerová, 2005). Někdy konflikty můžou dorůst do takového stavu, kdy si rodina s dospívajícím neví rady a je potřeba požádat o pomoc odborníka. Zpravidla toto období „bouře“ trvá jen krátce a někdy ho rodiče ani nepostřehnou (Melgosa, 2000). Častý problém nastává tehdy, když rodiče svým potomkům ukládají více povinností, protože jsou přesvědčení, že už můžou nést určitou zodpovědnost, ale nejsou příliš ochotni přiznat dospívajícímu více práv, samostatnost a jejich názory. Dospívající to vnímají a uvědomují si to, že povinnosti jim přibývají, ale jejich práva se nemění (Vágnerová, 2005).

Jedním z typických projevů je odklon dospívajícího od autority, chce být samostatným a dospělým. Dále se projevuje odmítání poslušnosti, názorů, autority i trucovitostí (Langer, 2001), ale i respekt k rodičům přechází do ústraní (Melgosa, 2000). Toto chování se projevuje především u mladých lidí-dospívajících, kteří prožívají tzv. vývojový negativismus. Tento negativismus vede k problémům v rodině i ve škole (Langer, 2001).

## 4 Rodinná terapie

V mé absolventské práci jsem popisovala důležitost prevence především u nezletilých dětí. Ale ne vždy je prevence účinná a proto bych právě zde chtěla navázat na absolventskou práci, aby čtenáři věděli, jaké mohou být další možnosti, pokud prevence nesplnila svůj účel. V dnešní době existuje mnoho druhů pomoci a různých přístupů, které pomáhají zbavit se závislostí. Jedna z nich, je právě rodinná terapie, kde se o jejích přednostech můžete v následující kapitole dozvědět více. Důvod, proč jsem si vybrala rodinnou terapii je takový, že i sociální pracovníci se často setkávají v praxi s případy, kde je nejlepší řešit danou situaci právě s celou rodinou.

Rodinnou terapii jsem si vybrala právě proto, že jsem se v různých publikacích dočetla o jejich výhodách a přednostech. Taky naprosto souhlasím se Satirem (2007), který ve své publikaci napsal, že pokud má některý s členů rodiny (klient) problém, který se projevuje symptomy, tak i všichni ostatní členové rodiny to nějakým způsobem vnímají a bolí je to. Díky mnohým studiím bylo zjištěno, že rodina funguje jako jednotka (Satir, 2007). Pojem „rodinná terapie“ je zkrácenou a užívanější verzí pojmu rodinná psychoterapie (Langmeier, Balcar, Špitz, 2000).

Rodinná terapie není snadný přístup, bylo by snazší se věnovat jen jednotlivci, protože se v tomto případě terapeut musí zabývat více osobami a čím více osob je přítomných, o to je těžší zajistit účast a aktivitu všech členů. Avšak velkou výhodou této terapie je, že má lepší výsledky a samotná terapie je rychlejší i efektivnější (Vocilka a kol., 1997). Ze studií bylo zjištěno, že tato forma poskytované péče je účinnější u klientů, kteří ji podstoupili, než u jedinců, kteří zkoušeli jinou formu léčby. Klienti snášejí léčbu závislostí lépe při zapojení své rodiny (Rotgers a kol., 1999), protože právě rodina pomáhá posilovat „nemocného“ jedince a posiluje pacientovu ochotu podstoupit léčbu (Úhlinger, Tschu, 2009).

Tento druh terapie se hodí především rodinám s dětmi od 9 let, pro adolescenty a dospívající (Langmeier, Balcar, Špitz, 2000). Rodinná terapie se zaměřuje i na léčbu, duševně nemocných, tělesně či sociálně nemocných dětí i dospělých (Langmeier, Balcar, Špitz, 2000). Cílem je pochopit a změnit chování rodiny tak, aby prožívání dítěte a jeho stavy byly alespoň zmírněny (Train, 2001). Čím je klient mladší, je potřeba intenzivnější spolupráce s rodinou (Vocilka a kol., 1997). Např. Kooyman (1993 in Kalina a kol, 2008) doporučuje účast rodinných příslušníků, zejména rodičů na léčbě drogových závislostí u adolescenta. Obvyklá délka trvání uzdravování je kolem dvaceti

týdnů (Úhlinger, Tschui, 2009). Jednou z forem rodinné terapie jsou terapeutická setkání, která mohou být v časových intervalech a to jedenkrát za 1-2 týdny – v krizových situacích i častěji. Délka léčby by však neměla překročit dobu jednoho roku nebo dvou let (Langmeier, Balcar, Špitz, 2000).

Hlavní myšlenkou rodinné terapie je, zapojit nejen závislého jedince, ale i členy rodiny a osoby blízké závislému jedinci (Rotgers a kol., 1999). Rodinná terapie se snaží využít sílu rodiny k možnosti dlouhodobého uzdravení (Kalina a kol., 2008).

Existují dva základní typy zaměřující se na rodinu. Prvním typem je terapie párová, kde je účastný závislý jedinec a jen jeden člen rodiny – obvykle se jedná o partnera/ku. A druhým typem je terapie rodinná – zde jsou zapojeni i ostatní členové rodiny, např. i prarodiče (Rotgers a kol., 1999).

Prvním úkolem této terapie je navázání kontaktu se všemi členy rodiny (Rotgers a kol., 1999), popřípadě se snažit shromáždit co nejvíce členů (Kalina a kol., 2008). Terapeut však může využít rodinného složení i tehdy, i pokud jen jeden člen je aktivní (Rotgers a kol., 1999).

Podle McKaye (1999, in Kalina a kol., 2008) je důležité následující schéma pro rodinnou terapii:

- 1) Zavedení základních pravidel- stanovuje se čas, frekvence a podmínky pro závislého člena
- 2) Zapojení, základní komunikační struktury – terapeut projeví každému členovi rodiny zájem, dá mu prostor a následně naslouchá
- 3) Identifikace základního problému – terapeut se začíná více soustřeďovat na hlubší problémy (problémy s pravidly, hranicemi, důvěrou,...)
- 4) Podpora sdělování a sdílení – místo pro vyjádření citů, odkrytí lží a klamů
- 5) Zaměření na udržovací vzorce – terapeut upozorní rodinu na možné podporování drog z jejich strany a snaží se to společně s rodinou změnit

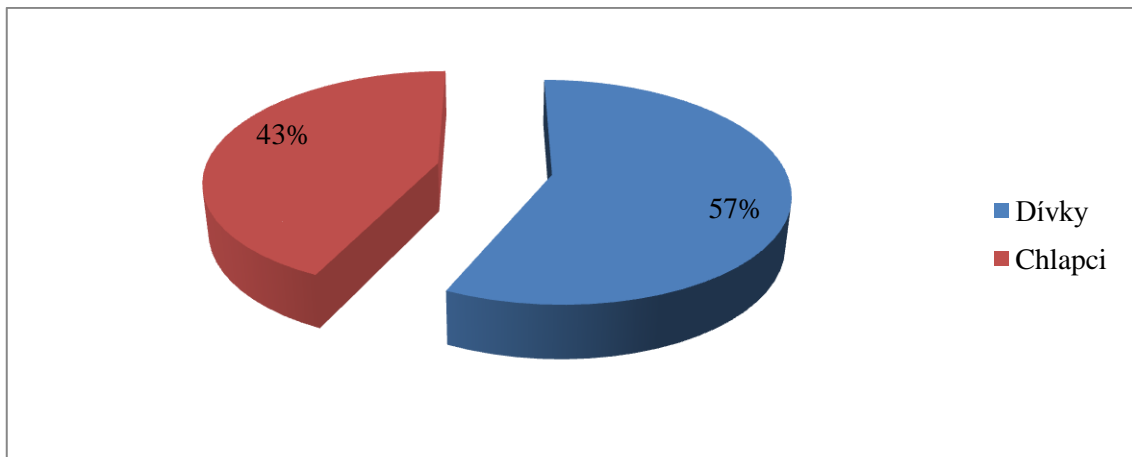
Nesmírně důležité je, aby klienti věřili terapeutovi, ale především samotné terapii. Rodinná terapie je ve většině případů jen krátkodobá. Výše jsem zmiňovala, že setkání jsou často jednou v průběhu čtrnácti dní, ale forma rodinné terapie může probíhat i jednorázově nebo jen v rámci jednoho až pěti sezení (Langmeier, Balcar, Špitz, 2000).

## 5 Výsledky výzkumu

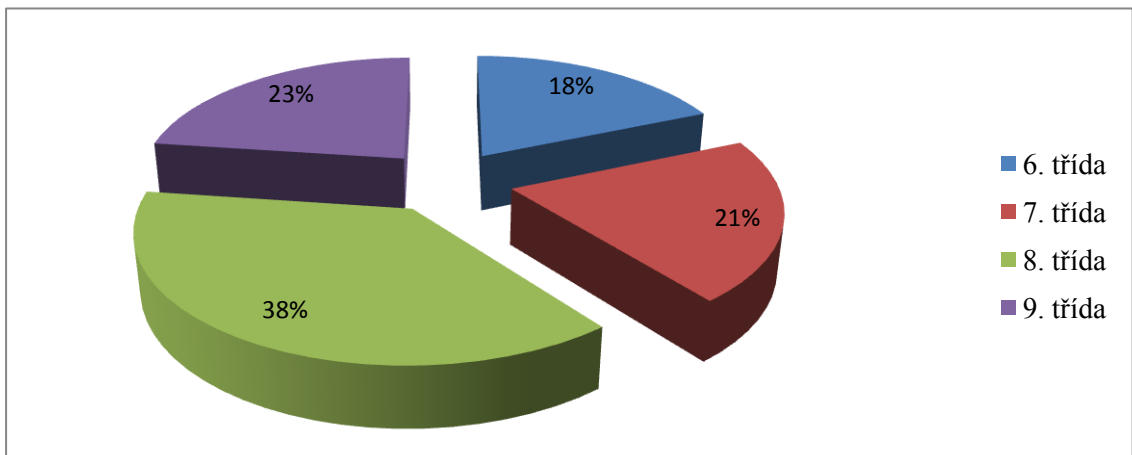
### 5.1 Sociodemografické výsledky

Na začátek výzkumu uvádím, sociodemografické údaje, kde můžete zjistit, počet odpovídajících respondentů v souvislosti s pohlavím, navštěvovanou třídou a navštěvovanou školou.

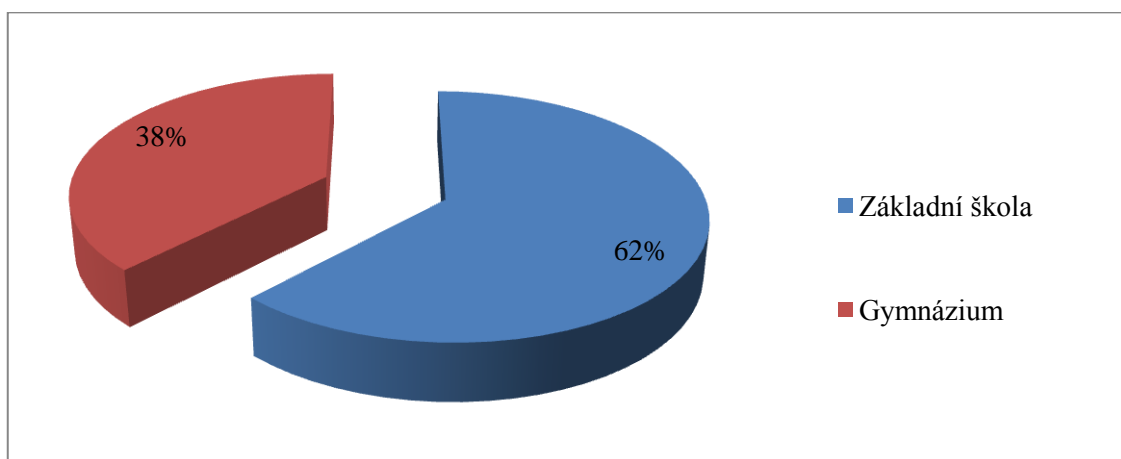
*Graf 1: Pohlaví*



*Graf 2: Třídy*



Graf 3: Navštěvované školy



Dotazníky byly rozdány ve dvou školách ve Valašských Kloboukách. První škola byla Základní škola a druhá gymnázium. Do každé školy jsem rozdala 120 dotazníků. Ze základní školy (dále jen ZŠ) se mi vrátilo 97,5% (tj. 117) dotazníků a z gymnázia se mi vrátilo 59,2% (tj. 71) dotazníků.

## 5.2 Pohled žáků na alkohol

Tab. 1: Pohled gymnazistů na alkohol u jednotlivých výroků

Pohled žáků gymnázia na alkohol	Průměr	Kategorizace
Kdo nepije alkohol, je „divný“.	3,3	Negativní pohled
Když se chci pobavit s kamarády, tak je alkohol dobrým pomocníkem.	3	Negativní pohled
Žádná dobrá párty, se bez alkoholu neobejde.	2,8	Negativní pohled
Kdo nepije, nežije naplno.	2,4	Neutrální pohled
Kde není alkohol, tam je nuda.	3,3	Negativní pohled
Jednou za čas, je nutné se napít.	2,4	Neutrální pohled
Alkohol je metla lidstva, ale zametat se musí.	2,8	Negativní pohled
Kdo nepije s námi, pije proti nám.	3,6	Negativní pohled
Alkohol je jen pro ty, co se neumí bavit.	2,6	Negativní pohled
Umím se bavit i bez alkoholu.	1,4	Pozitivní pohled
Alkohol je nebezpečná látka.	1,8	Neutrální pohled
Alkohol způsobuje zdravotní problémy.	1,5	Pozitivní pohled
V řešení problému, mi alkohol nepomůže.	1,6	Neutrální pohled
Alkohol neničí jen nás, ale i osoby v našem okolí.	1,8	Neutrální pohled
Raději si koupím lístek do kina, než láhev alkoholu.	1,7	Neutrální pohled
Nepiju, protože nemám rád/a opilé lidi.	2,2	Neutrální pohled

Z tabulky můžeme vidět, že v tabulce převažují odpovědi, kdy gymnazisté mají negativní pohled na alkohol nebo pohled neutrální a jen ve dvou případech (výrok č. 10

a 12) se ukazuje, že respondenti mají pozitivní pohled na výroky o alkoholu. Celkově tedy vyplývá, že žáci z gymnázia mají negativní pohled na alkohol, tzn., že respondenti shledávají konzumaci alkoholu za nesprávnou. Negativní pohled znamená, že žáci se staví k výroku o alkoholu odmítavě a s výrokem nesouhlasí, neutrální pohled znamená, že respondenti nemají na výrok o alkoholu vyhraněný jednoznačný názor a pozitivní pohled znamená, že respondenti se staví k výroku o alkoholu kladně a s výrokem souhlasí.

Respondenti měli u každého výroku číselnou škálu, kde kroužkovali, do jaké míry s výrokem souhlasí. Přičemž čísla na škále znamenají: 1 = rozhodně souhlasím, 2 = spíše souhlasím, 3 = spíše nesouhlasím, 4 = rozhodně nesouhlasím. Při analýze jsem si rozdělila zvláště kladné výroky a záporné výroky. U výroků, které jsou zaměřeny na negativa, jsem otočila číselnou škálu tak, abych mohla výroky zprůměrovat. Pokud průměrná hodnota výroku byla v číselném rozmezí od 1-1,5 jedná se o pozitivní pohled, pokud číselná hodnota výroku byla v číselném rozmezí od 1,6-2,4 jedná se o pohled neutrální a pokud průměrná hodnota výroku byla od 2,5-4 jedná se o pohled negativní.

*Tab. 2: Pohled žáku ZŠ na jednotlivé výroky o alkoholu*

Pohled žáků ze ZŠ na alkohol	Průměr	Kategorizace
Kdo nepije alkohol, je „divný“.	3,3	Neutrální pohled
Když se chci pobavit s kamarády, tak je alkohol dobrým pomocníkem.	3,1	Neutrální pohled
Žádná dobrá párty, se bez alkoholu neobejde.	3	Neutrální pohled
Kdo nepije, nežije naplno.	3,3	Neutrální pohled
Kde není alkohol, tam je nuda.	3,3	Neutrální pohled
Jednou za čas, je nutné se napít.	2,6	Neutrální pohled
Alkohol je metla lidstva, ale zametat se musí.	2,8	Neutrální pohled
Kdo nepije s námi, pije proti nám.	3,4	Neutrální pohled
Alkohol je jen pro ty, co se neumí bavit.	2,6	Neutrální pohled
Umím se bavit i bez alkoholu.	1,3	Pozitivní pohled
Alkohol je nebezpečná látka.	2	Neutrální pohled
Alkohol způsobuje zdravotní problémy.	1,7	Neutrální pohled
V řešení problému, mi alkohol nepomůže.	2	Neutrální pohled
Alkohol neničí jen nás, ale i osoby v našem okolí.	2	Neutrální pohled
Raději si koupím lístek do kina, než láhev alkoholu.	2	Neutrální pohled
Nepiju, protože nemám rád/a opilé lidi.	2,1	Neutrální pohled

Z tabulky je patrné, že u žáků ZŠ převažuje neutrální pohled na alkohol, tzn., že pohled žáků ZŠ na alkohol není jednoznačně odmítavý, ale ani nežádoucí. Výrok č. 10

(„Umím se bavit i bez alkoholu“) je jak od žáků ZŠ, tak i od gymnazistů hodnocen pozitivně.

Tab. 3: Pohled gymnazistů na jednotlivé výroky na tabák

Pohled žáků gymnázia na nikotin	Průměr	Kategorizace
Kde nejsou cigarety, tam je nuda.	3,6	Negativní pohled
Na kouření není nic špatného.	3,5	Negativní pohled
Jednou za čas, kouření nikomu neuškodí.	2,9	Negativní pohled
Cigareta mi pomáhá vyrovnat se se stresem.	3,3	Negativní pohled
Kouření je cool.	3,6	Negativní pohled
Bez kouření cigaret se neobejdu.	3,6	Negativní pohled
Kdo kouření nezkusil, nepochopí.	3,2	Negativní pohled
Ten, kdo kouří, je slaboch.	2,5	Negativní pohled
Nekouřím, protože mi cigarety „smrdí“.	2,2	Neutrální pohled
Raději si koupím lístek do kina, než krabičku cigaret.	1,8	Neutrální pohled
Na kouření nevidím nic dobrého.	1,6	Neutrální pohled
Nechci být na ničem závislý/á a už vůbec ne na tabáku.	1,6	Neutrální pohled
Peníze, které dá někdo za cigarety, jsou jako vyhozené oknem.	1,5	Pozitivní pohled
K zvládnutí stresu nepotřebuji cigarety, stejně mi nijak nepomůžou.	1,7	Neutrální pohled
Ti, co kouří, chtějí jen zamachrovat.	2,1	Neutrální pohled

Z výsledků zjišťující pohled gymnazistů na jednotlivé výroky o tabáku je patrné, že pohled na tabák mají gymnazisté ve většině případů negativní (výrok č. 1-8), dále neutrální. Z toho vyplývá, že celkově žáci gymnázia shledávají kouření cigaret jako nesprávnou vlastnost, která pro žáky gymnázia není žádoucí. Negativní pohled znamená, že žáci se staví k výroku o tabáku odmítavě a s výrokiem nesouhlasí, neutrální pohled znamená, že respondenti nemají na výrok o tabáku vyhraněný jednoznačný názor a pozitivní pohled znamená, že respondenti se staví k výroku o tabáku kladně a s výrokiem souhlasí.



Tab. 4: Pohled žáků ZŠ na tabákové výrobky

Pohled žáků ZŠ na nikotin	Průměr	Kategorizace
Kde nejsou cigarety, tam je nuda.	3,5	Negativní pohled
Na kouření není nic špatného.	3,4	Negativní pohled
Jednou za čas, kouření nikomu neuškodí.	3	Negativní pohled
Cigareta mi pomáhá vyrovnat se se stresem.	3,5	Negativní pohled
Kouření je cool.	3,6	Negativní pohled
Bez kouření cigaret se neobejdu.	3,6	Negativní pohled
Kdo kouření nezkusil, nepochopí.	3,1	Negativní pohled
Ten, kdo kouří, je slaboch.	2,6	Negativní pohled
Nekouřím, protože mi cigarety „smrdí“.	2	Neutrální pohled
Raději si koupím lístek do kina, než krabičku cigaret.	1,5	Pozitivní pohled
Na kouření nevidím nic dobrého.	1,7	Neutrální pohled
Nechci být na ničem závislý/á a už vůbec ne na tabáku.	1,5	Pozitivní pohled
Peníze, které dá někdo za cigarety, jsou jako vyhozené oknem.	1,4	Pozitivní pohled
K zvládnutí stresu nepotřebuji cigarety, stejně mi nijak nepomůžou.	1,5	Pozitivní pohled
Ti, co kouří, chtějí jen zamachrovat.	1,8	Neutrální pohled

U žáků ZŠ též převažuje ve většině případů negativní pohled, ale na rozdíl od gymnazistů se objevuje častěji pohled pozitivní na tabákové výrobky. Jedná se o výrok č. 10 – „*Raději si koupím lístek do kina, než krabičku cigaret.*“, výrok č. 12- „*Nechci být na ničem závislý/á a už vůbec ne na tabáku*“, výrok č. 14- „*K zvládnutí stresu nepotřebuji cigarety, stejně mi nijak nepomůžou*“. Z celkového výsledku vyplývá, že žáci ZŠ se staví k tabákovým výrobkům zamítavým postojem a to dokonce více, než žáci z gymnázia.

Tab. 5: Pohled žáků ZŠ a gymnázia na alkohol

Základní škola Valašské Klobouky	Gymnázium Valašské Klobouky
3,0	3,1

Tato tabulka znázorňuje rozdíl pohledu respondentů ze ZŠ a z gymnázia. Rozdíl pohledu gymnazistů a žáků ZŠ je nepatrný. Žáci ZŠ i gymnazisté spadají do kategorie, kdy mají negativní pohled na alkohol. Na tuto otázku odpovědělo 188 (tj. 100%) respondentů.

Tab. 6: Pohled jednotlivých tříd na alkohol

6. třída	7. třída	8. třída	9. třída
3,1	3,2	3,2	2,9

Podle tabulky můžeme vidět, jak se liší informovanost jednotlivých tříd o alkoholu. Můžeme vidět, že rozdílný pohled žáků podle navštěvované třídy je lehce rozdílný, ale přesto všechny třídy spadají do kategorizace, kdy mají negativní pohled na alkohol. Odpovědělo celkem 188 (tj. 100%) respondentů.

Tab. 7: Pohled chlapců a dívek na alkohol

Dívky	Chlapci
3,4	2,9

Zde můžeme vidět, že rozdílný pohled na alkohol je mezi dívkami i chlapci větší, ale přesto chlapci i dívky spadají do kategorie, kdy mají negativní pohled na alkohol. Na tuto otázku odpovědělo celkem 188 (tj. 100%) respondentů. Odpověděli 107 (tj. 100%) dívek i 81 (tj. 100%) chlapců.

Tab. 8: Souvislost mezi informovaností a pohledem na alkohol

Žáci, kteří obdrželi v testu na alkohol:	Průměrná hodnota pohledu žáků na alkohol
0-2 body	Negativní pohled
3-5 bodů	Negativní pohled
6-7 bodů	Negativní pohled

Z tabulky vyplývá, že informovanost nesouvisí s pohledem žáků na alkohol, protože žáci, kteří měli minimální počet bodů v testu na alkohol, mají stejný pohled na alkohol, jako žáci, kteří v testu obdrželi plný počet bodů.

### 5.3 Pohled žáků na tabákové výrobky

Tab. 9: Pohled žáků základní školy a gymnázia na tabákové výrobky

Žáci základní školy	Žáci gymnázia
3,2	3,3

Pohled žáků na tabákové výrobky se neliší dle typu navštěvované školy, protože žáci ZŠ i gymnazisti spadají do kategorie, kdy mají negativní pohled na tabákové výrobky. Odpovědělo 188 (tj. 100%) respondentů.

Tab. 10: Pohled jednotlivých tříd na tabákové výrobky

6. třída	7. třída	8. třída	9. třída
3,3	3,3	3,3	3,2

Pohled žáků na tabákové výrobky se liší jen minimálně, ale všechny třídy spadají do kategorie, kdy mají negativní pohled na tabákové výrobky. Odpovědělo celkem 188 (tj. 100%) respondentů.

Tab. 11: Pohled chlapců a dívek na kouření

Dívky	Chlapci
3,3	3,2

Dle tabulky můžeme vidět nepatrný rozdíl v pohledu chlapců a dívek na kouření. Avšak dívky i chlapci spadají do skupiny, kdy mají spíše negativní pohled na tabákové výrobky. Odpovědělo celkem 188 (tj. 100%) respondentů.

Tab. 12: Vztah mezi informovaností a pohledem žáků na kouření

Žáci, kteří obdrželi v testu na tabák:	Průměrná hodnota pohledu žáků na tabák
Nízká míra informovanosti	Negativní pohled
Střední míra informovanosti	Negativní pohled
Vysoká míra informovanosti	Negativní pohled

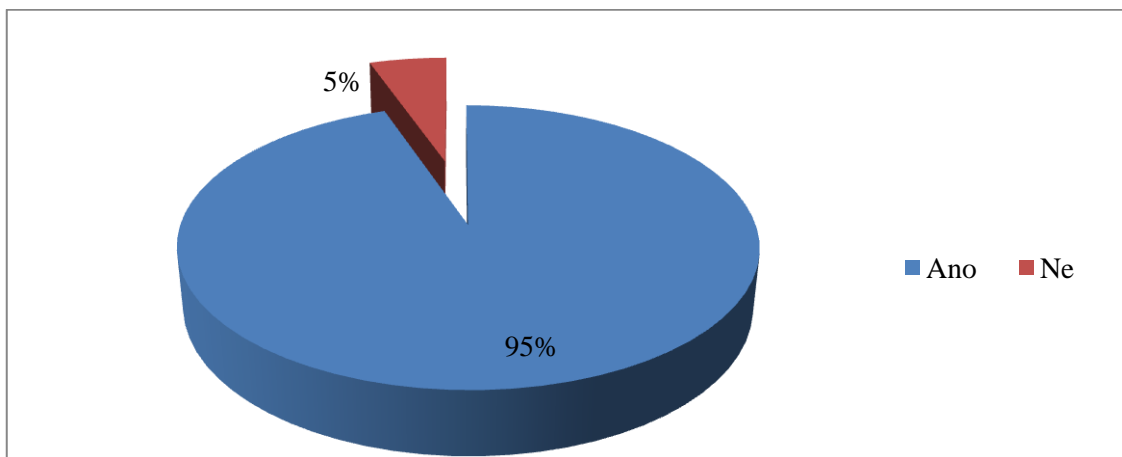
Z tabulky vyplývá, že není souvislost mezi informovaností žáků a jejich pohledem na tabákové výrobky. Žáci, kteří mají nedostatečnou míru informovanosti, mají stejný pohled na tabákové výrobky, jako žáci, kteří mají výbornou míru informovanosti. Celkem odpovídalo 188 (tj. 100%) respondentů. Pokud respondenti měli nedostatečnou míru informovanosti, tak v testu získali 0-2 body, při dobré informovanosti získali 3-5 bodů a respondenti, kteří mají výbornou míru informovanosti, získali v testu 6-7 bodů.

#### 5.4 Zkušenost respondentů s alkoholickými nápoji

Tab. 13: Ochutnání alkoholu

Zkušenost s alkoholem	Četnost	Procenta
Ano	178	94,7%
Ne	10	5,3%
Celkem	188	100%

Graf 4: Ochutnání alkoholu

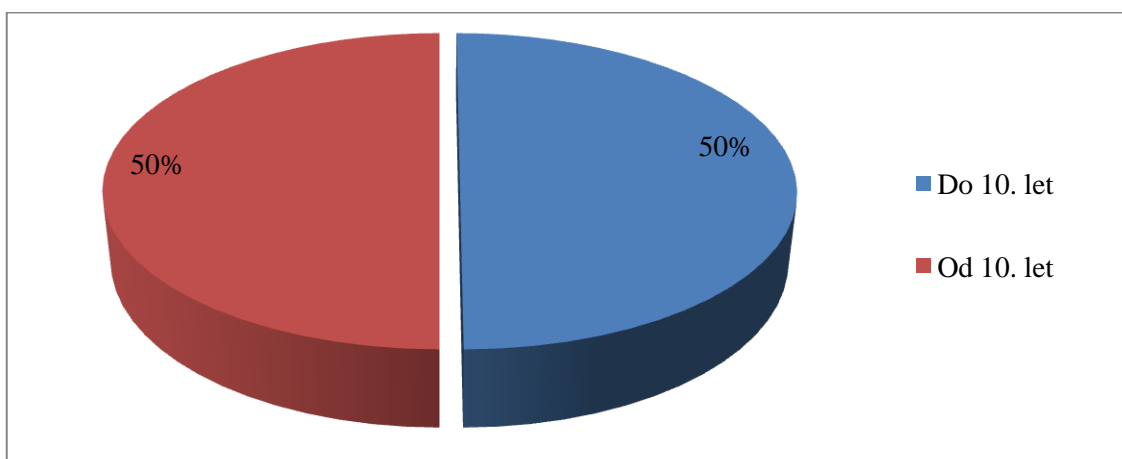


Z grafu je patrné, že 178 (tj. 94,7%) respondentů alkohol již ochutnalo. Deset respondentů (tj. 5,3%) nemá doposud žádnou zkušenost s alkoholem. Jestliže respondent zvolil možnost, že doposud neokusil alkohol, přeskakoval na otázku č. 11., kde jsem zjišťovala, jejich zkušenost s tabákovými výrobky.

Tab. 14: V kolika letech jsi ochutnal/a poprvé alkohol?

V kolika letech jsi poprvé ochutnal/a alkohol?	Četnost	Procenta
Do 10. let	81	50%
Od 10. let	81	50%
Celkem	162	100%

Graf 5: První ochutnání alkoholu



Stejná část dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia, měla první zkušenost s alkoholem před 10 rokem a po 10. roku. Pro přesnost dokládám další tabulku. Na tuto otázku celkem odpovědělo 162 (tj. 86,2%) respondentů.

Tab. č. 15: Zkušenosti s alkoholem dle věku respondentů

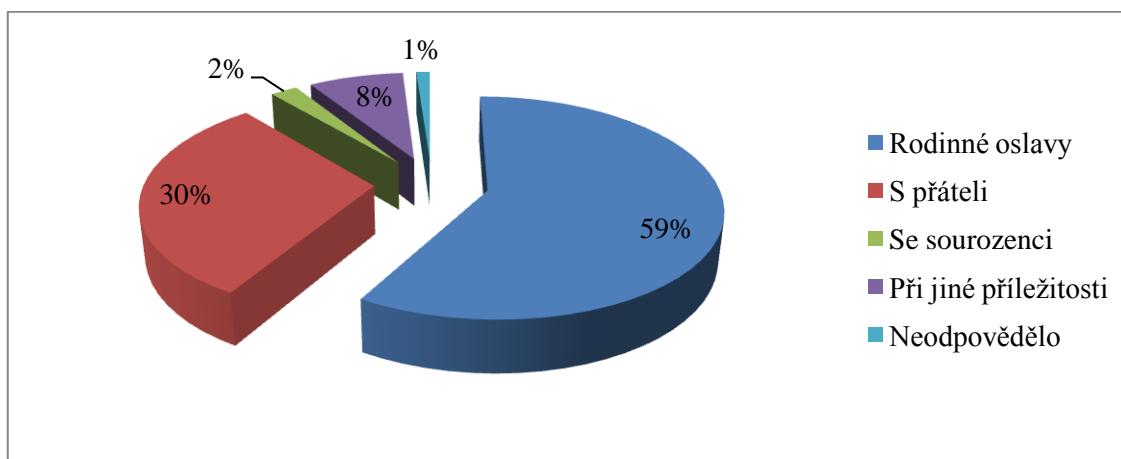
V kolika letech jsi poprvé okusil/a alkohol?	Četnost	Procenta
2. roky	1	0,6%
3. roky	2	1,1%
4. roky	1	0,6%
5. let	9	5%
6. let	5	2,8%
7. let	16	9%
8. let	14	7,9%
9. let	13	7,3%
10. let	20	11,2%
11. let	19	10,7%
12. let	21	11,8%
13. let	25	14,1%
14. let	13	7,3%
15. let	2	1,1%
16. let	1	0,6%
Neodpovědělo	16	9%
Celkem	178	100%

Z tabulky můžeme vidět, že nejvíce žáků (tj. 25 žáků = 14,1%), zkusilo alkohol ve třinácti letech.

Tab. 16: První zkušenost žáků s alkoholem v závislosti na příležitosti

Při jaké příležitosti jsi poprvé ochutnal/a alkohol?	Četnost	Procenta
Rodinné oslavy	104	58,4%
S přáteli	54	30,3%
Se sourozenci	4	2,2%
Při jiné příležitosti	14	8%
Neodpovědělo	2	1,1%
Celkem	178	100%

Graf 6: První zkušenost žáků s alkoholem v závislosti na příležitosti



Na tuto otázku celkem odpovědělo 178 respondentů, tj. 94,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 104 (tj. 58,4%) respondentů okusilo poprvé alkohol v rámci rodinných oslav, 54 (tj. 30,3%) respondentů okusilo poprvé alkohol s přáteli, 4 (tj. 2,2%) respondenti poprvé okusili alkohol se sourozenci, 14 (tj. 8%) respondentů okusilo alkohol v rámci jiných příležitostí. Avšak ani jeden respondent neodpověděl, při jakých. Na tuto otázku neodpověděli dva (tj. 1,1%) respondenti.

*Tab. 17: Porovnání zkušenosti s alkoholem u žáků základní školy a gymnázia*

Žáci, kteří mají zkušenost s alkoholem	Četnost	Procenta
Základní škola	110	94%
Gymnázium	68	95,8%
Celkem	178	

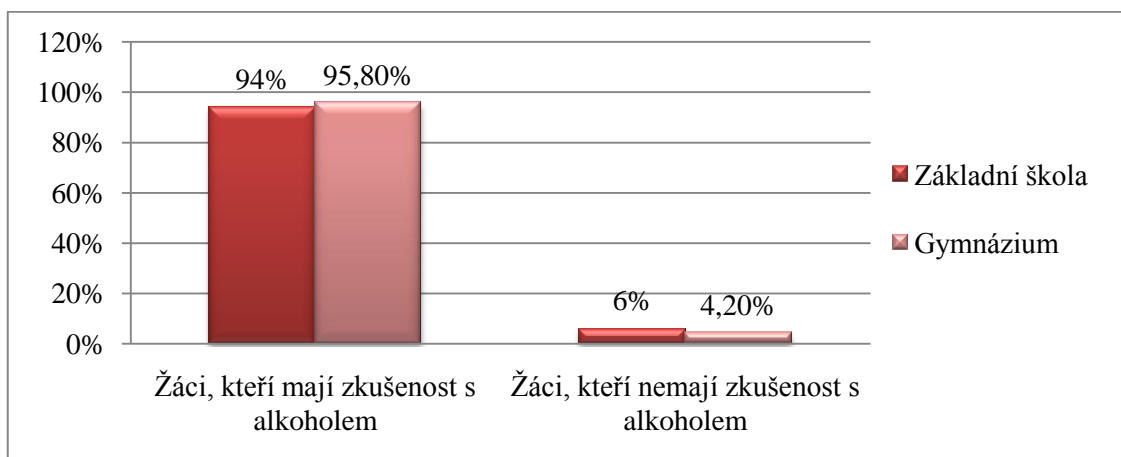
Z tabulky č. 17. můžeme vidět, že 110 (tj. 94%) žáků ze ZŠ má zkušenost s alkoholem, z gymnázia má zkušenost s alkoholem 68 (tj. 95,8%) respondentů.

*Tab. 18: Porovnání zkušenosti s alkoholem u žáků základní školy a gymnázia*

Žáci, kteří nemají zkušenost s alkoholem	Četnost	Procenta
Základní škola	7	6%
Gymnázium	3	4,2%
Celkem	10	

Z tabulky č. 18. můžeme vidět, že 7 (tj. 6%) žáků ze ZŠ nemá zkušenost s alkoholem, z gymnázia nemají 3 (tj. 4,2%) respondenti zkušenost s alkoholem.

Graf 7: Porovnání zkušenosti s alkoholem u žáků Základní školy a Gymnázia



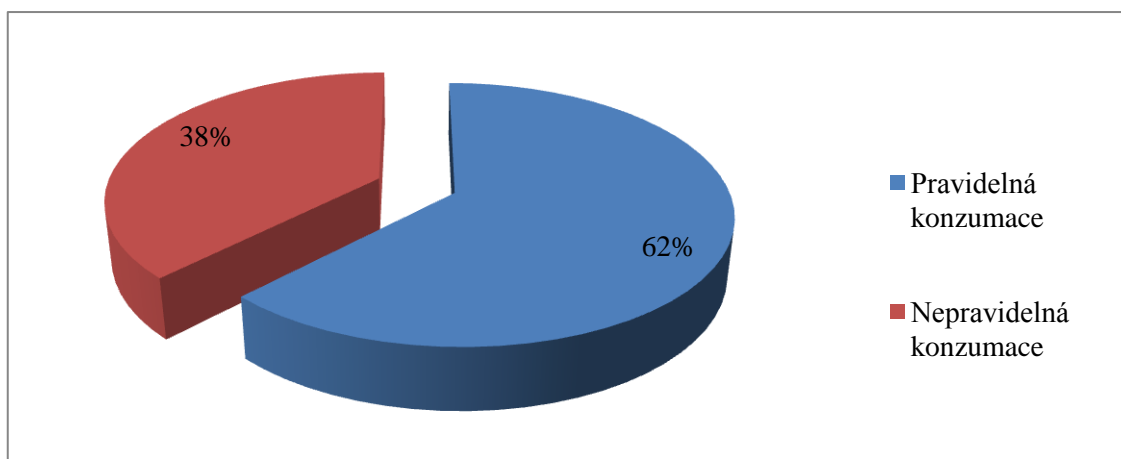
Podle tabulek a grafu můžeme vidět, že zkušeností mají gymnazisti více s konzumací alkoholu, než žáci ze ZŠ.

## 5.5 Intenzita konzumace alkoholu u žáků

Tab. 19: Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků

Pravidelnost konzumace alkoholu	Četnost	Procenta
Pravidelná konzumace	111	62,4%
Nepravidelná konzumace	67	37,6%
Celkem	178	100%

Graf 8: Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků



Na tuto otázku celkem odpovědělo 178 respondentů, tj. 94,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho pravidelně konzumuje alkohol 111 (tj. 62,4%) respondentů a nepravidelně konzumuje alkohol 67 (tj. 37,6%) respondentů.

Pokud respondenti na otázku „*Jak často pijete alkohol?*“ odpověděli možností G (maximálně dvakrát do roka) nebo možností H (alkohol jsem sice ochutnal/a, ale

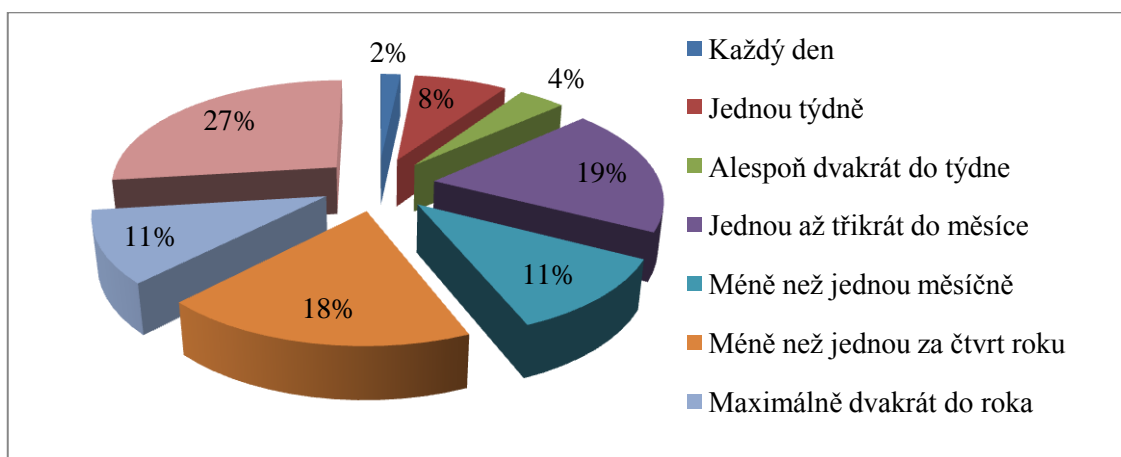
jinak ho nepiju), přeskakovali na otázku číslo 11. Protože tyto dvě možnosti jsem zařadila do nepravidelné (výjimečné, příležitostné) konzumace. Pro upřesnění dodávám další tabulku, aby bylo zřejmé, jak pravidelně žáci alkohol konzumují.

Tab. 20: Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků

Pravidelnost konzumace alkoholu	Četnost	Procenta
Každý den	3	1,7%
Jednou týdně	14	7,9%
Alespoň dvakrát do týdne	7	3,9%
Jednou až třikrát do měsíce	34	19,1%
Méně než jednou měsíčně	20	11,2%
Méně než jednou za čtvrt roku	33	18,5%
Maximálně dvakrát do roka	19	10,7%
Alkohol jsem sice ochutnal/a, ale jinak ho nepiju	48	27%
Celkem	178	100%

V roce 2003 byl uskutečněn výzkum, kde bylo zjištěno, že dvě třetiny (tj. 67,77%) převážně 15letých respondentů byli minimálně jedenkrát opilí, více než jedna čtvrtina (tj. 27,06%) se opila více než 3x. Bylo dotazováno 835 respondentů, z nich bylo 220 (tj. 26,35%) chlapců a 615 (tj. 73,65%) dívek (Kyasová, 2003).

Graf 9: Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků



Na tuto otázku celkem odpovědělo 178 respondentů, tj. 94,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 3 (tj. 1,7%) respondenti konzumují alkohol každý den, 14 (tj. 7,9%) respondentů konzumuje alkohol jednou týdně, 7 (tj. 3,9%) respondentů konzumuje alkohol alespoň dvakrát do týdne, 34 (tj. 19,1%) respondentů konzumuje alkohol jednou až třikrát do měsíce, 20 (tj. 11,2%) respondentů konzumuje alkohol méně než jednou za měsíc, 33 (tj. 18,5%) respondentů konzumuje alkohol méně než jednou za čtvrt roku, 19 (tj. 10,7%) respondentů

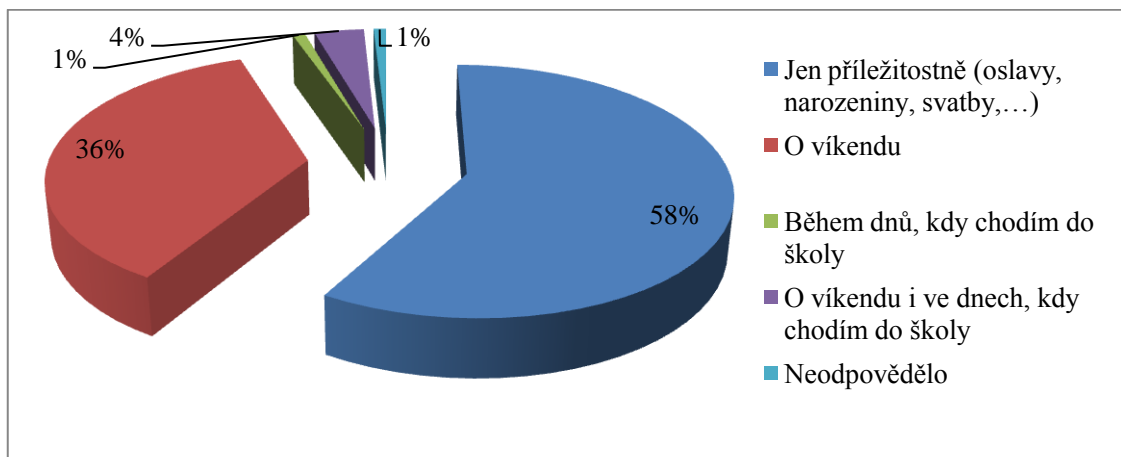


konzumuje alkohol maximálně dvakrát do roka a 48 (tj. 27%) respondentů alkohol ochutnalo, ale jinak jej nekonzumují.

Tab. 21: Vztah mezi pravidelností a časem konzumace alkoholu

Vztah mezi pravidelností a časem konzumace alkoholu	Četnost	Procenta
Jen příležitostně (oslavy, narozeniny, svatby,...)	65	58,6%
O víkendu	40	36,0%
Během dnů, kdy chodím do školy	1	0,9%
O víkendu i ve dnech, kdy chodím do školy	4	3,6%
Neodpovědělo	1	0,9%
Celkem	111	100%

Graf 10: Vztah mezi pravidelností a časem konzumace alkoholu u žáků



Na tuto otázku celkem odpovědělo 111 respondentů, tj. 59% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 65 (tj. 58,6%) respondentů konzumuje alkohol jen příležitostně, 40 (tj. 36%) respondentů konzumuje alkohol o víkendu, jeden (tj. 0,9%) respondent konzumuje alkohol během dnů, kdy chodí do školy, 4 (tj. 3,6%) respondenti konzumují alkohol o víkendu i ve dnech, kdy chodí do školy a jeden (tj. 0,9%) respondent na otázku neodpověděl.

Tab. 22: Vztah mezi pohlavím a pravidelností konzumace alkoholu

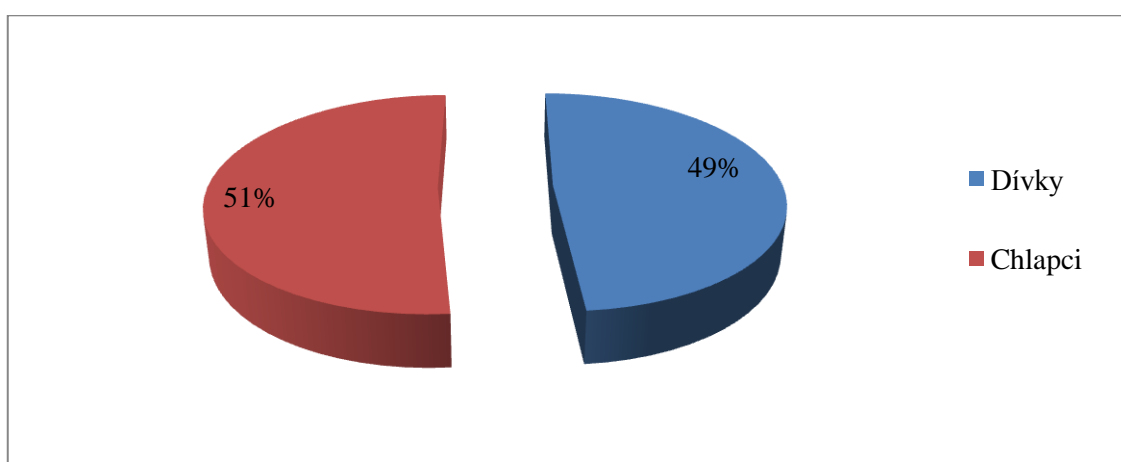
Pravidelná konzumace alkoholu u dívek a u chlapců	Četnost	Procenta
Dívky	54	48,6%
Chlapci	57	51,4%
Celkem	111	100%

Pravidelně konzumuje alkohol 54 (tj. 47,6%) dívek respondentek a 57 (tj. 51,4%) chlapců respondentů.

Tab. 23: Vztah mezi pohlavím a pravidelností konzumace alkoholu

Nepravidelná konzumace alkoholu u dívek a u chlapců	Četnost	Procenta
Dívky	47	70,2%
Chlapci	20	29,8%
Celkem	67	100%

Graf 11: Vztah mezi pohlavím a pravidelností v konzumaci alkoholu

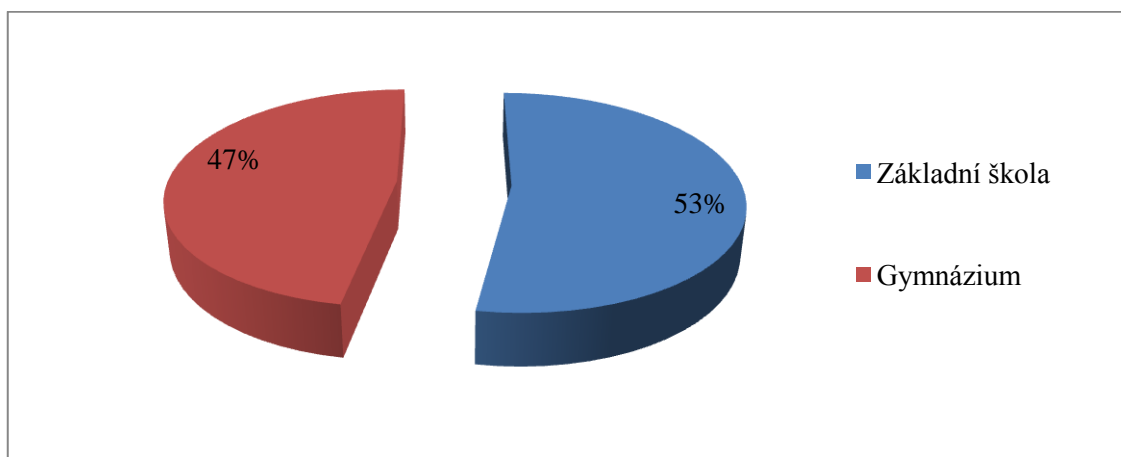


Nepravidelně konzumuje alkohol 47 (tj. 70,2%) dívek respondentek a 20 (tj. 29,8%) chlapců respondentů.

Tab. 24: Vztah mezi intenzitou konzumace alkoholu a typem navštěvované školy

Základní škola	Četnost	Procenta	Gymnázium	Četnost	Procenta
Pravidelná konzumace	59	53,6%	Pravidelná konzumace	52	76,5%
Nepravidelná konzumace	51	46,4%	Nepravidelná konzumace	16	23,5%
Celkem	110	100%	Celkem	68	100%

Graf 12: Pravidelná konzumace alkoholu u žáků ZŠ a gymnazistů



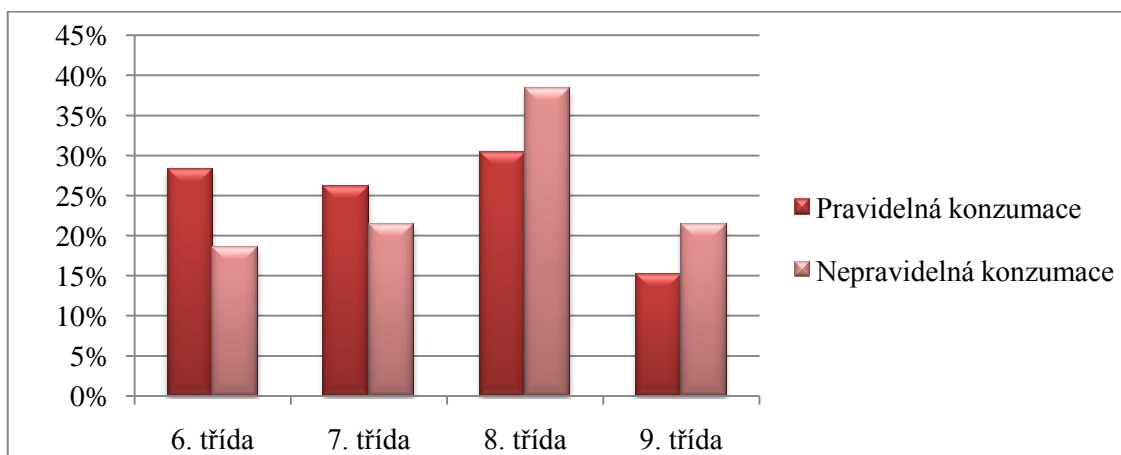
Na otázku, zda žáci ZŠ konzumují alkohol pravidelně, odpovědělo celkem 110 (tj. 58,5%) respondentů. Z toho u 59 (tj. 53,6%) respondentů vyšlo najevo, že konzumují pravidelně alkohol a u 51 (tj. 46,4%) nepravidelně konzumují alkohol.

U respondentů gymnázia jsem zjistila, že pravidelně konzumuje alkohol 52 (tj. 76,5%) respondentů a nepravidelně konzumuje 16 (tj. 23,5%) respondentů.

Tab. 25: Vztah mezi intenzitou a navštěvovanou třídou v konzumaci alkoholu

Pravidelná konzumace alkoholu	Četnost	Procenta	Nepravidelná konzumace alkoholu	Četnost	Procenta
6. třída	13	28,3%	6. třída	19	18,6%
7. třída	12	26,1%	7. třída	22	21,5%
8. třída	14	30,4%	8. třída	40	38,4%
9. třída	7	15,2%	9. třída	22	21,5%
Celkem	46	100%	Celkem	103	100%

Graf 13: Vztah mezi pravidelností a navštěvovanou třídou



Na otázku pravidelné konzumace alkoholu celkem odpovědělo 46 respondentů, tj. 24,5% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho pravidelně

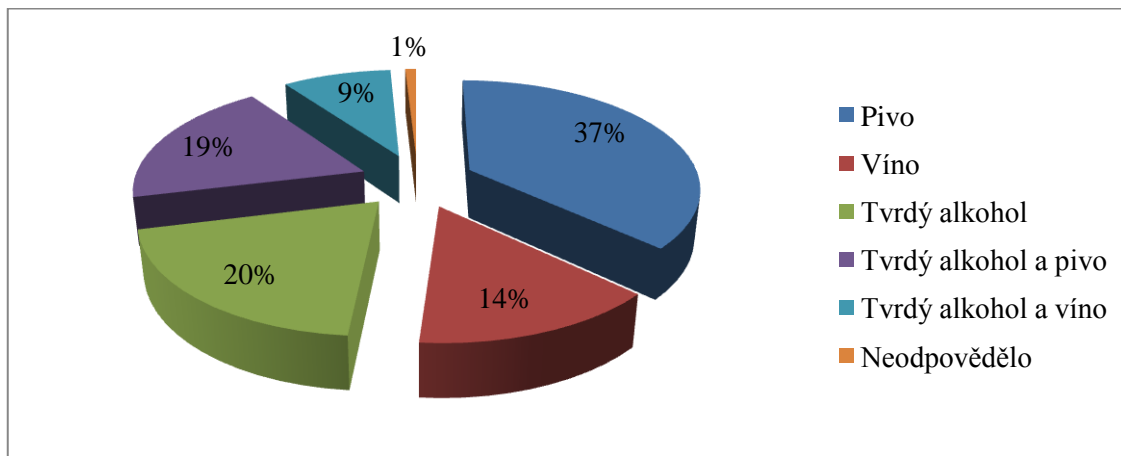
konzumuje alkohol 13 (tj. 28,3%) respondentů z šesté třídy, 12 (tj. 26,1%) respondentů z třídy sedmé, 14 (tj. 30,4%) respondentů z osmé třídy a z deváté třídy pravidelně konzumuje alkohol 7 (tj. 15,2%) respondentů.

Na otázku nepravidelné konzumace alkoholu celkem odpovědělo 103 respondentů, tj. 54,8% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho nepravidelně konzumuje alkohol 19 (tj. 18,6%) respondentů z šesté třídy, 22 (tj. 21,5%) respondentů ze sedmé třídy, 40 (tj. 38,4%) respondentů z třídy osmé a z deváté třídy nepravidelně konzumuje alkohol 22 (tj. 21,5%) respondentů.

Tab. 26: Druh konzumovaného alkoholu

Druh konzumovaného alkoholu	Četnost	Procenta
Pivo	41	36,9%
Víno	16	14,4%
Tvrdý alkohol	22	19,9%
Tvrdý alkohol a pivo	21	18,9%
Tvrdý alkohol a víno	10	9%
Neodpovědělo	1	0,9%
Celkem	111	100%

Graf 14: Konzumace tvrdého alkoholu u žáků

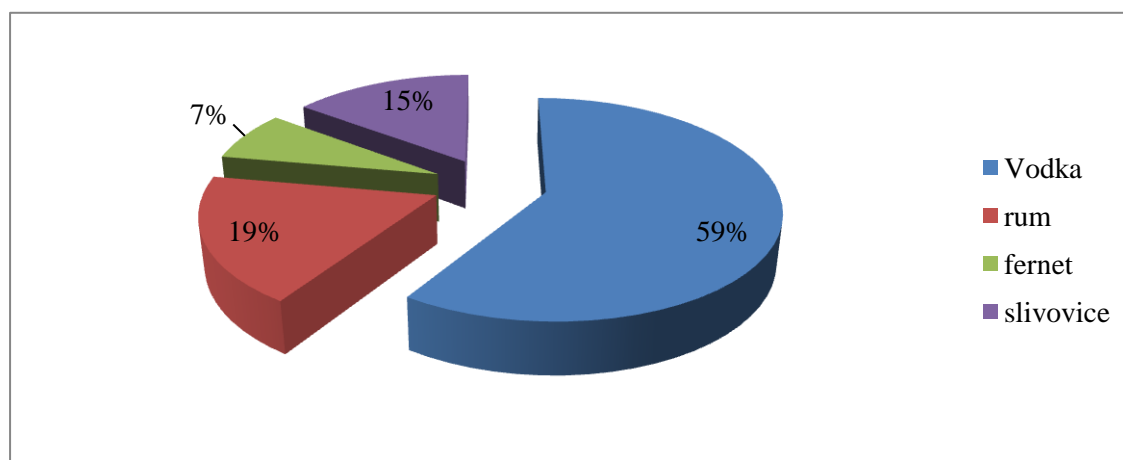


Na tuto otázku celkem odpovědělo 111 respondentů, tj. 59% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 41 (tj. 36,9%) respondentů nejčastěji konzumuje pivo, 16 (tj. 14,4%) respondentů nejčastěji konzumuje víno, 22 (tj. 19,9%) respondentů nejčastěji konzumuje tvrdý alkohol, tvrdý alkohol s kombinací vína nejčastěji konzumuje 21 (tj. 18,9%) respondentů a tvrdý alkohol s kombinací vína nejčastěji konzumuje 10 (tj. 9%) respondentů. Jeden respondent (tj. 0,9%) neodpověděl.

Tab. 27: Nejčastější konzumovaný tvrdý alkohol u dotazovaných respondentů

Nejčastější tvrdý konzumovaný alkohol	Četnost	Procenta
Vodka	16	59,3%
Rum	5	18,5%
Fernet	2	7,4%
Slivovice	4	14,8%
Celkem	27	100%

Graf 15: Nejčastěji konzumovaný tvrdý alkohol u dotazovaných respondentů

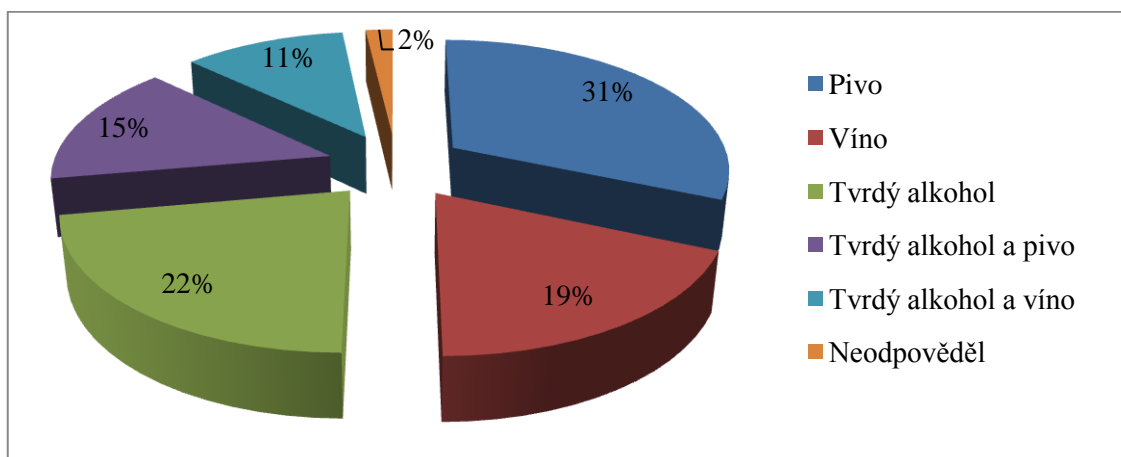


Na tuto otázku celkem odpovědělo 27 respondentů, tj. 14,4% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho nejvíce dotazovaných respondentů konzumuje z tvrdého alkoholu právě vodku. Vodka konzumuje 16 (tj. 59,3%) respondentů, rum konzumuje 5 (tj. 18,5%) respondentů, fernet konzumují dva (tj. 7,4%) dotazovaní respondenti a slivovici konzumují 4 (tj. 14,8%) respondentů.

Tab. 28: Konzumace alkoholu u dívek

Konzumace alkoholu u dívek	Četnost	Procenta
Pivo	17	31,5%
Víno	10	18,5%
Tvrdý alkohol	12	22,2%
Tvrdý alkohol a pivo	8	14,8%
Tvrdý alkohol a víno	6	11,1%
Neodpověděl	1	1,9%
Celkem	54	100%

Graf 16: Konzumace alkoholu u dívek

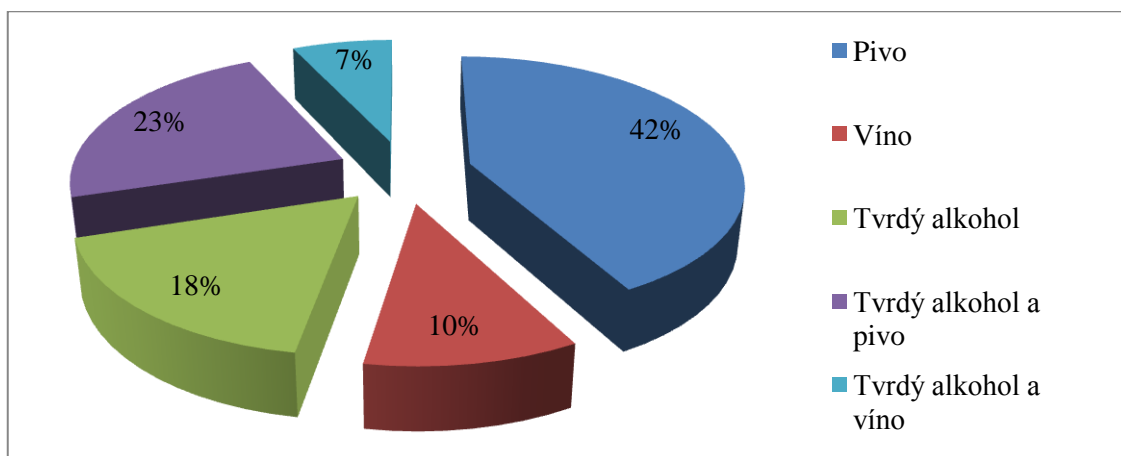


Na tuto otázku celkem odpovědělo 54 dívek respondentek, tj. 28,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 17 (tj. 31,5%) respondentek nejčastěji konzumuje pivo, 10 (tj. 18,5%) respondentek nejčastěji konzumuje víno, 12 (tj. 22,2%) respondentek nejčastěji konzumuje tvrdý alkohol, tvrdý alkohol s kombinací piva nejčastěji konzumuje 8 (tj. 14,8%) respondentek a tvrdý alkohol s kombinací vína nejčastěji konzumuje 6 (tj. 11,1%) respondentek. Jedna respondentka (tj. 1,9%) na otázku neodpověděla.

Tab. 29: Konzumace alkoholu u chlapců

Konzumace alkoholu u chlapců	Četnost	Procenta
Pivo	24	42,1%
Víno	6	10,5%
Tvrdý alkohol	10	17,5%
Tvrdý alkohol a pivo	13	22,8%
Tvrdý alkohol a víno	4	7,1%
Celkem	57	100%

Graf 17: Konzumace alkoholu u chlapců

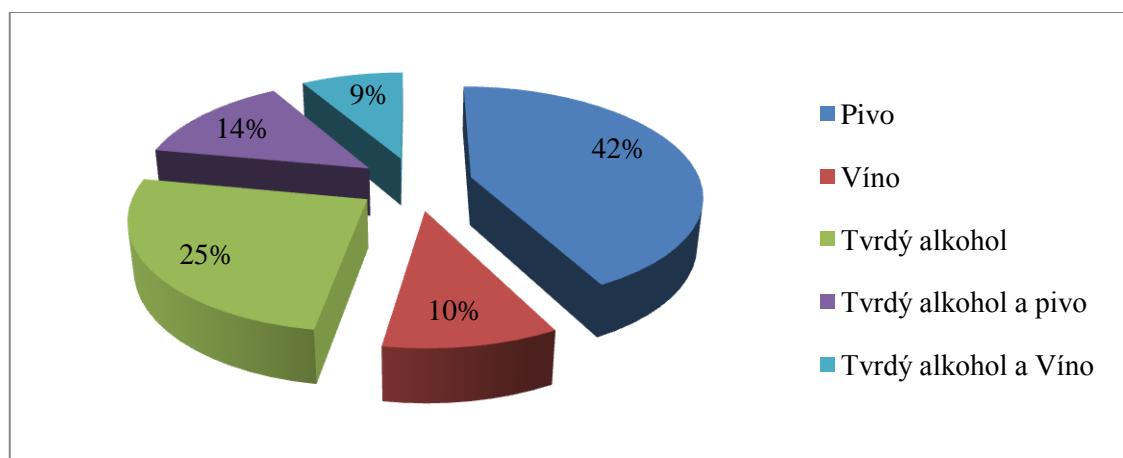


Na tuto otázku celkem odpovědělo 57 chlapců respondentů, tj. 30,3% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 24 (tj. 42,1%) chlapců respondentů nejčastěji konzumuje pivo, 6 (tj. 10,5%) chlapců respondentů nejčastěji konzumuje víno, 10 (tj. 17,5%) chlapců respondentů nejčastěji konzumuje tvrdý alkohol, 13 (tj. 22,8%) chlapců respondentů nejčastěji konzumuje tvrdý alkohol s kombinací piva a tvrdý alkohol s kombinací vína konzumují nejčastěji čtyři (tj. 7,1%) chlapců respondentů.

Tab. 30: Konzumace alkoholu u žáků základní školy

Konzumace alkoholu u žáků ZŠ	Četnost	Procenta
Pivo	25	42,4%
Víno	6	10,2%
Tvrdý alkohol	15	25,4%
Tvrdý alkohol a pivo	8	13,6%
Tvrdý alkohol a víno	5	8,4%
Celkem	59	100%

Graf 18: Konzumace alkoholu u žáků základní školy

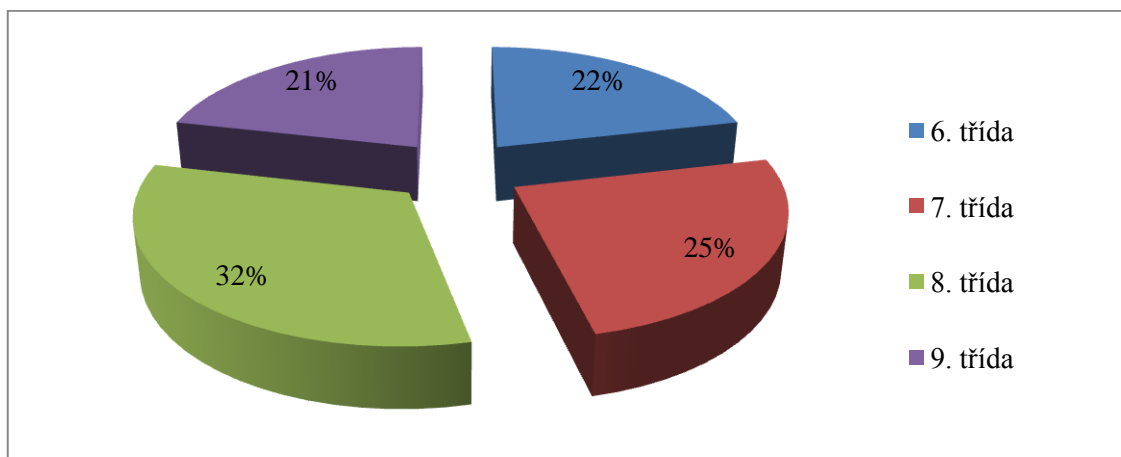


Na tuto otázku celkem odpovědělo 59 respondentů, tj. 50,4% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ. Z toho 25 (tj. 42,4%) respondentů uvádí, že nejčastěji pije pivo, 6 (tj. 10,2%) respondentů pije víno, 15 (tj. 25,4%) respondentů pije nejčastěji tvrdý alkohol, za to tvrdý alkohol s kombinací s pivem pije nejčastěji 8 (tj. 13,6%) respondentů a tvrdý alkohol s kombinací vína nejčastěji pije 5 (tj. 8,4%) respondentů.

Tab. 31: Navštěvovaná třída a konzumace piva

Navštěvovaná třída a konzumace piva	Četnost	Procenta
6. třída	6	21,5%
7. třída	7	25%
8. třída	9	32,1%
9. třída	6	21,4%
Celkem	28	100%

Graf 19: Navštěvovaná třída a konzumace piva



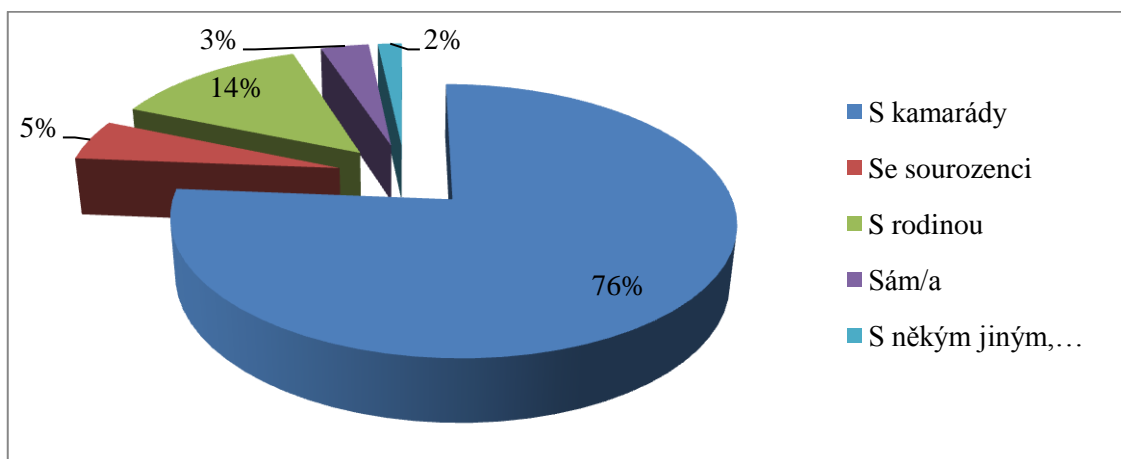
Na tuto otázku celkem odpovědělo 28 respondentů, tj. 14,9% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho šest (tj. 21,5%) respondentů z 6. třídy konzumuje pivo, sedm (tj. 25%) respondentů ze 7. třídy konzumuje pivo, devět (tj. 32,1%) respondentů z 8. třídy konzumuje pivo a z 9. třídy konzumuje pivo 6 (tj. 21,4%) respondentů.

Tab. 32: Osoby, s nimiž respondenti konzumují alkohol nejčastěji

Osoby konzumující nejčastěji alkohol s respondenty	Četnost	Procenta
S kamarády	90	76,3%
Se sourozenci	6	5,1%
S rodinou	16	13,5%
Sám/a	4	3,4%
S někým jiným,...	2	1,7%
Celkem	118	100%



Graf 20: Osoby, s nimiž respondenti konzumují alkohol nejčastěji

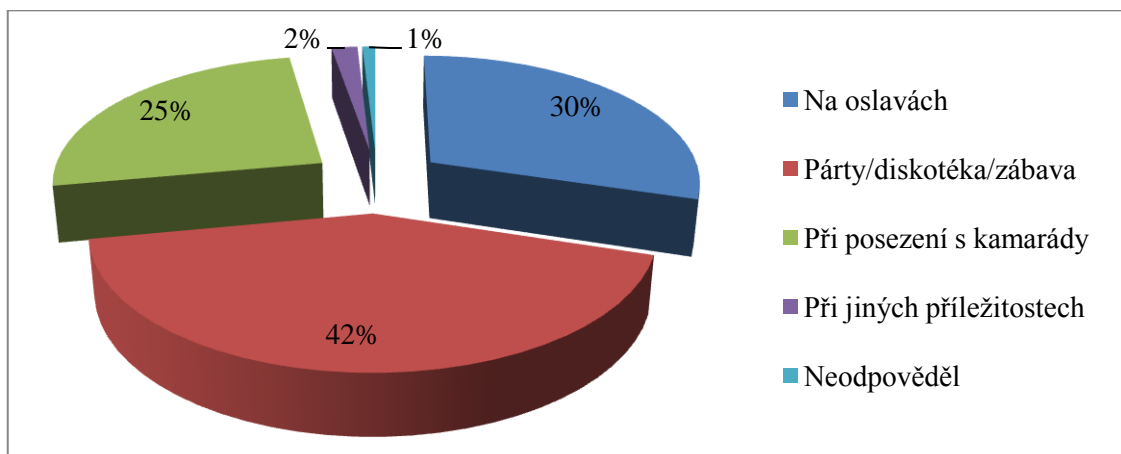


Na tuto otázku mi celkem odpovědělo 118 respondentů, tj. 62,8% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 90 (tj. 76,3%) respondentů konzumuje nejčastěji alkohol s kamarády, 6 (tj. 5,1%) respondentů se sourozenci, 16 (tj. 13,5%) respondentů se svou rodinou, 4 (tj. 3,4%) respondenti sami a dva (tj. 1,7%) respondenti konzumují alkohol nejčastěji s někým jiným. Žádný z respondentů, který uvedli, že konzumuje nejčastěji alkohol s někým jiným, nevedl s kým.

Tab. 33: Příležitosti konzumace alkoholu

Příležitosti konzumace alkoholu	Četnost	Procenta
Na oslavách	33	29,7%
Párty/diskotéka/zábava	47	42,4%
Při posezení s kamarády	28	25,2%
Při jiných příležitostech	2	1,8%
Neodpověděl	1	0,9%
<b>Celkem</b>	<b>111</b>	<b>100%</b>

Graf 21: Příležitosti konzumace alkoholu

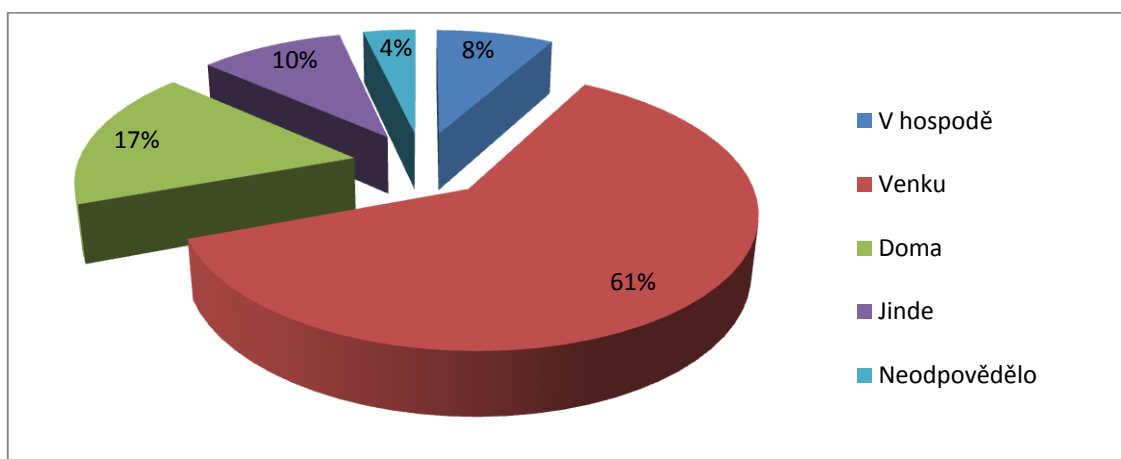


Na tuto otázku celkem odpovědělo 111 respondentů, tj. 59% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 33 (tj. 29,7%) respondentů uvedlo, že nejčastěji konzumují alkohol na oslavách, 47 (tj. 42,4%) respondentů na párty/diskotékách/zábavách, 28 (tj. 25,2%) respondentů konzumuje nejčastěji alkohol při posezení s kamarády, 2 (tj. 1,8%) respondenti při jiných příležitostech (klubovna, doma u televize). Z toho jeden (tj. 0,9%) respondent neodpověděl.

Tab. 34: Místo konzumace alkoholu

Místo konzumace alkoholu	Četnost	Procenta
V hospodě	9	8,1%
Venku	68	61,3%
Doma	19	17,1%
Jinde	11	9,9%
Neodpovědělo	4	3,6%
Celkem	111	100%

Graf 22: Místo konzumace alkoholu



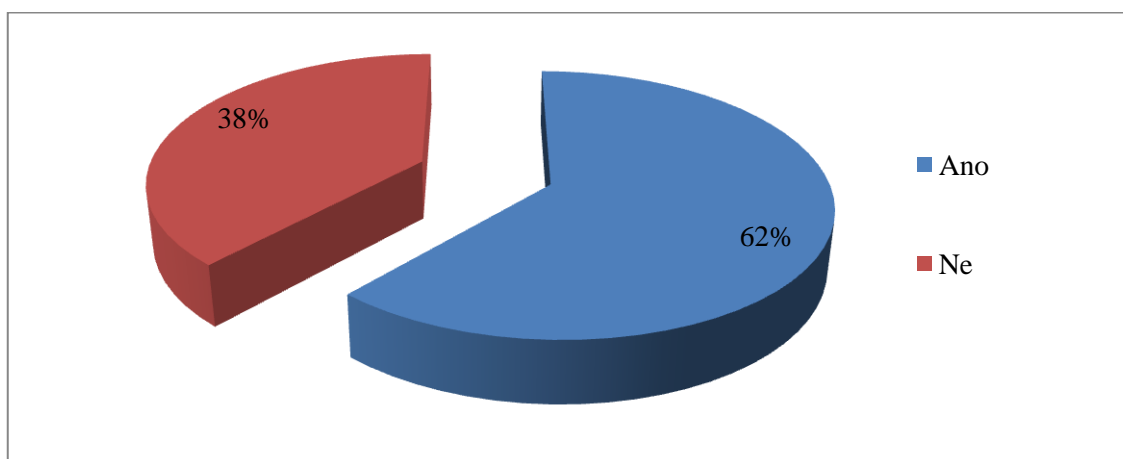
Na tuto otázku celkem odpovědělo 111 respondentů, tj. 59% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Devět (tj. 8,1%) respondentů odpovědělo, že alkohol konzumují nejčastěji v hospodě, 68 (tj. 61,3%) respondentů venku, 19 (tj. 17,1%) respondentů doma, 11 (tj. 9,9%) respondentů jinde. Respondenti však neuvedli kde. Na tuto otázku neodpověděli čtyři (3,6%) respondenti.

## 5.6 Zkušenost žáků s tabákovými výrobky

Tab. 35: Zkušenost žáků s tabákovými výrobky

Zkušenost žáků s tabákovými výrobky	Četnost	Procenta
Ano	116	61,7%
Ne	72	38,3%
Celkem	188	100%

Graf 23: Zkušenost žáků s tabákovými výrobky

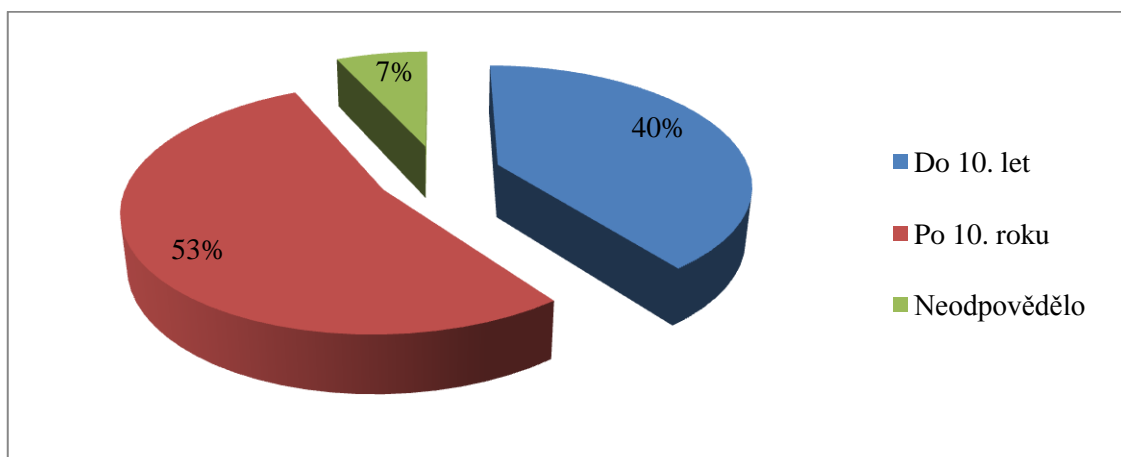


Na tuto otázku celkem odpovědělo 188 respondentů, tj. 100% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Na otázku, zda žáci zkoušeli někdy kouřit, odpovědělo 116 (tj. 61,7%) ano a 72 (tj. 38,3%) respondentů odpovědělo, že doposud nezkoušeli kouřit.

Tab. 36: První zkušenost žáků s nikotinovými výrobky

První zkušenost žáků s nikotinovými výrobky	Četnost	Procenta
Do 10. let	46	39,7%
Po 10. roku	62	53,4%
Neodpovědělo	8	6,9%
Celkem	116	100%

Graf 24: První zkušenost žáků s nikotinovými výrobky



Na tuto otázku celkem odpovědělo 116 respondentů, tj. 61,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho do 10. let okusilo první cigaretu 46 (tj. 39,7%) respondentů a po 10. roku okusilo poprvé první cigaretu 62 (tj. 53,4%) respondentů. Na tuto otázku neodpovědělo 8 (tj. 6,9%) respondentů. Pro přesnost dodávám další tabulku.

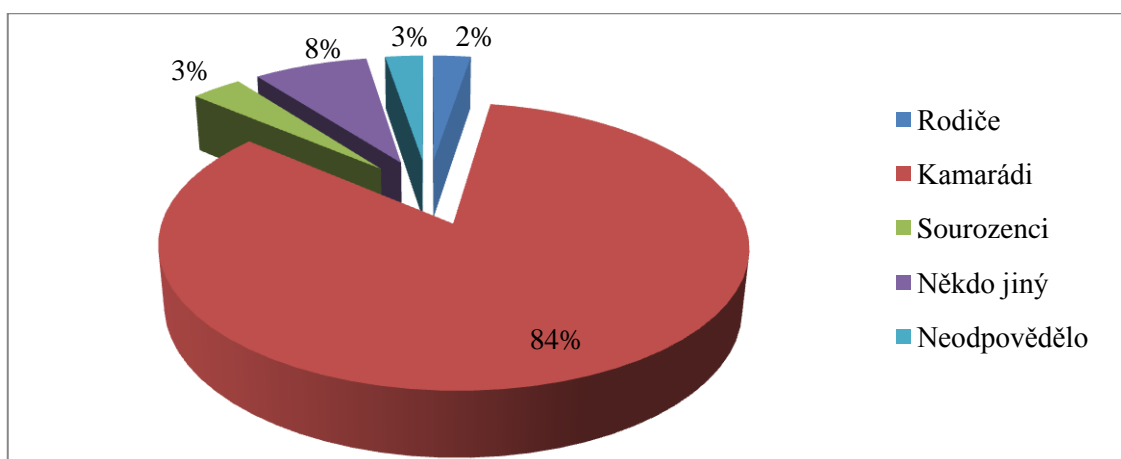
Tab. 37: Zkušenosti s tabákovými výrobky dle věku respondentů

Zkušenosti s tabákovými výrobky dle věku respondentů	Četnost	Procenta
4. roky	1	0,9%
5. let	2	1,7%
6. let	5	4,3%
7. let	1	0,9%
8. let	9	7,7%
9. let	12	10,3%
10. let	16	13,8%
11. let	19	16,4%
12. let	14	12,1%
13. let	19	16,4%
14. let	8	6,9%
15. let	2	1,7%
Neodpovědělo	8	6,9%
Celkem	116	100%

Tab. 38: První zkušenost respondentů s tabákem

První zkušenost respondentů s tabákem	Četnost	Procenta
Rodiče	3	2,6%
Kamarádi	97	83,6%
Sourozenci	4	3,5%
Někdo jiný	9	7,7%
Neodpovědělo	3	2,6%
Celkem	116	100%

Graf 25: První zkušenost respondentů s tabákem

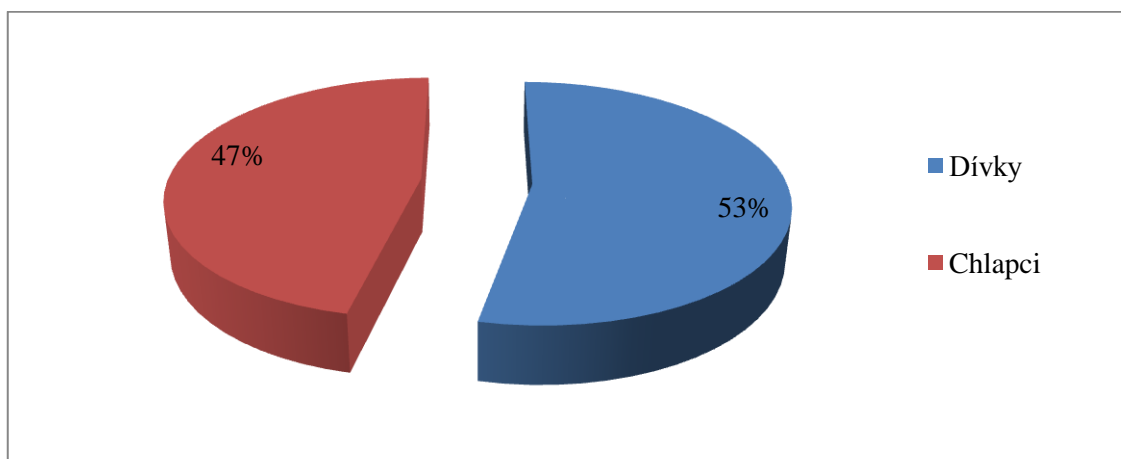


Na tuto otázku celkem odpovědělo 116 respondentů, tj. 61,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho třem (tj. 2,6%) respondentům nabídli první cigaretu rodiče, 97 (tj. 83,6%) respondentů okusilo první cigaretu díky kamarádům, 4 (tj. 3,5%) respondenti okusili první cigaretu díky sourozencům a u devíti (tj. 7,7%) respondenti okusili první cigaretu díky někomu jinému. Z toho jen dva respondenti uvedli, že se jednalo o strýce a v jednom případě o tetu. Zbylých šest respondentů nevedlo, o koho šlo. Tři (tj. 2,6%) respondenti neodpověděli.

Tab. 39: Zkušenost dívek a chlapců s tabákovými výrobky

Zkušenost dívek a chlapců s tabákovými výrobky	Četnost	Procenta
Dívky	62	53,5%
Chlapci	54	46,5%
Celkem	116	100%

Graf 26: Zkušenost dívek a chlapců s tabákovými výrobky



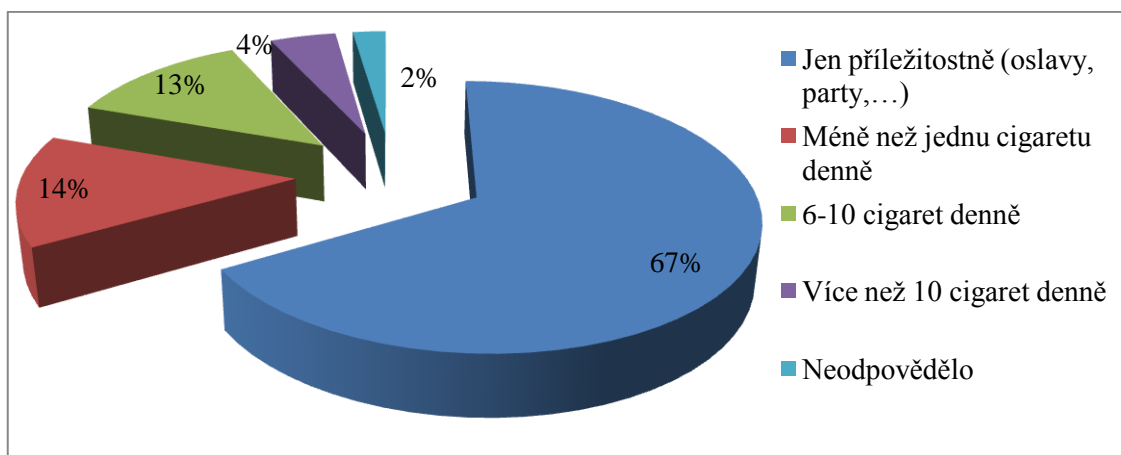
Z grafu je viditelné, že zkušenost s tabákovými výrobky má 54 (tj. 46,5%) respondentů a 62 (tj. 53,5%) respondentek. Na tuto otázku mi celkem odpovědělo 116 respondentů, tj. 61,7% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia.

### 5.7 Intenzita kouření tabákových výrobků u respondentů

Tab. 40: Žáci, kteří pravidelně a nepravidelně kouří

Žáci, kteří pravidelně a nepravidelně kouří	Četnost	Procenta
Jen příležitostně (oslavy, party,...)	58	66,7%
Méně než jednu cigaretu denně	12	13,8%
6-10 cigaret denně	11	12,6%
Více než 10 cigaret denně	4	4,6%
Neodpovědělo	2	2,3%
<b>Celkem</b>	<b>87</b>	<b>100%</b>

Graf 27: Žáci, kteří pravidelně a nepravidelně kouří



Na tuto otázku celkem odpovědělo 87 respondentů, tj. 46,3% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia. Z toho 58 (tj. 66,7%) respondentů kouří jen příležitostně

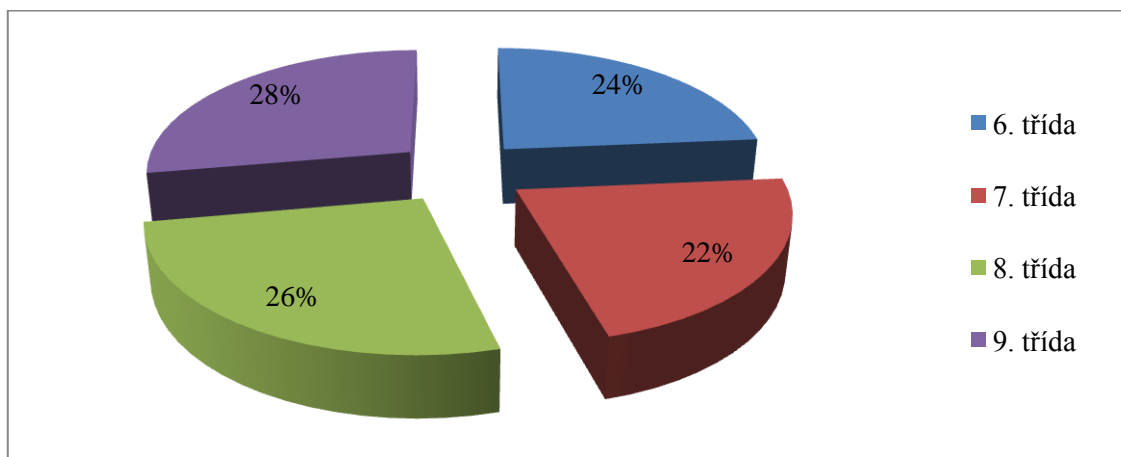
(oslavy, party,...), 12 (tj. 13,8%) respondentů kouří méně než jednu cigaretu denně, 6-10 cigaret denně kouří 11 (tj. 12,6%) respondentů, více než deset cigaret denně kouří čtyři (tj. 4,6%) respondentů a dva (tj. 2,3%) respondentů neodpovědělo.

V roce 2006 byl uskutečněn výzkum, který pojednává o pravidelném kouření dospívajících. Bylo dotazovaných 1271 respondentů. Z nichž bylo 593 (tj. 48,7%) chlapců a 624 (tj. 51,3%) dívek. Pravidelných kuřáků bylo celkem 257. Z toho 113 (tj. 44%) chlapců a 144 (tj. 56%) dívek (Kožený, Csémy, Tišanská, 2008).

Tab. 41: Zkušenosti s tabákem v závislosti na typu navštěvované třídy

Zkušenosti s tabákem dle typu navštěvované třídy	Četnost	Procenta
6. třída	17	23,6%
7. třída	16	22,2%
8. třída	19	26,4%
9. třída	20	27,8%
Celkem	72	100%

Graf 28: Zkušenosti s tabákem v závislosti na typu navštěvované třídy

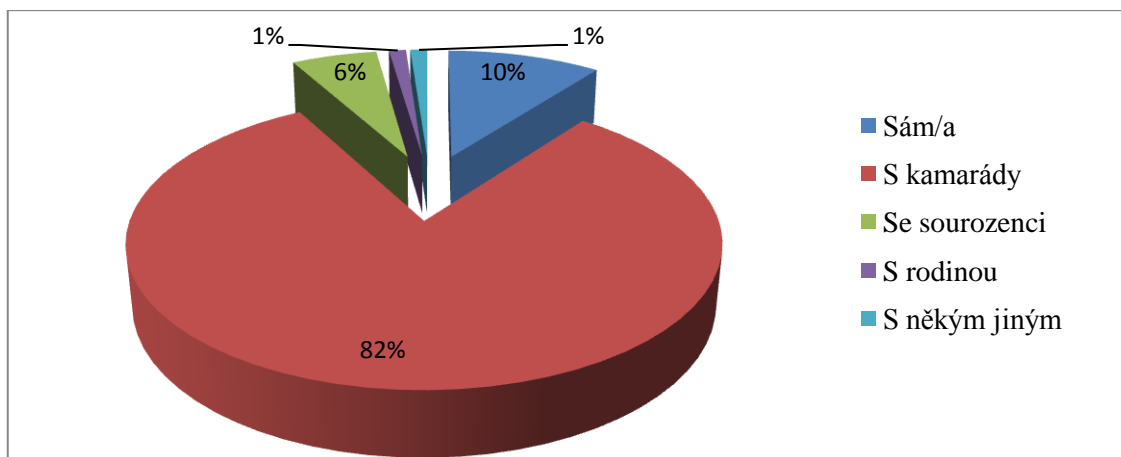


Z grafu můžeme vidět, že žáci deváté třídy mají ve 20 (tj. 28%) případech zkušenost s tabákovými výrobky. U žáků osmé třídy má z tabákovými výrobky zkušenost 19 (tj. 26%) respondentů. V sedmé třídě má zkušenost s tabákovými výrobky 16 (tj. 22%) respondentů a v třídě šesté má s tabákovými výrobky zkušenost 17 (tj. 24%) respondentů. Na tuto otázku mi celkem odpovědělo 72 respondentů, tj. 38,3% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia.

Tab. 42: S kým nejčastěji žáci kouří

S kým nejčastěji žáci kouří	Četnost	Procenta
Sám/a	9	10,3%
S kamarády	71	81,6%
Se sourozenci	5	5,7%
S rodinou	1	1,2%
S někým jiným	1	1,2%
Celkem	87	100%

Graf 29: S kým žáci nejčastěji kouří



V otázce, s kým nejčastěji žáci kouří, odpovědělo 71 (tj. 82%) respondentů, že nejčastěji kouří s kamarády. Devět (tj. 10%) respondentů kouří sami, pět (tj. 6%) respondentů kouří se sourozenci, jeden (tj. 1%) respondent s rodinou a jeden (tj. 1%) respondent s někým jiným, avšak s kým, respondent neuvedl. Na tuto otázku celkem odpovědělo 87 respondentů, tj. 46,3% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia.

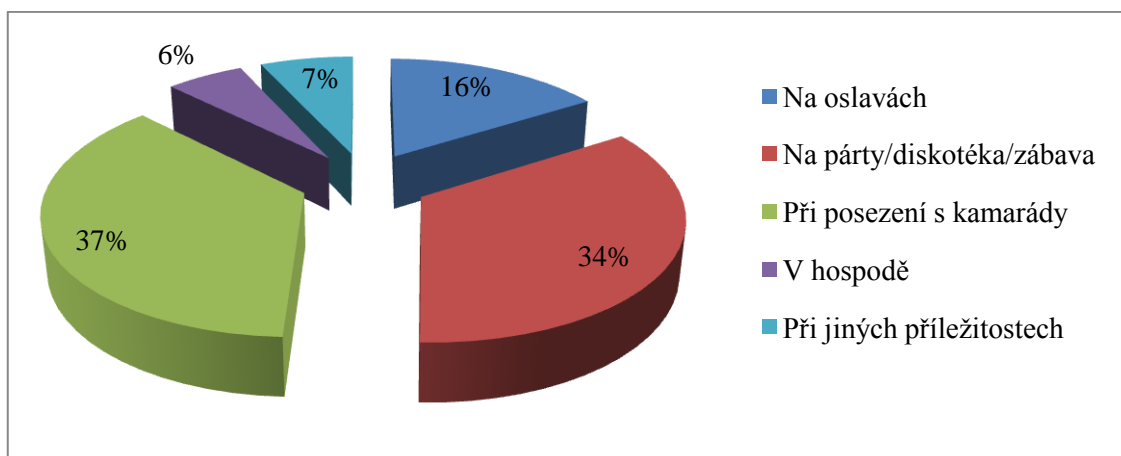
Z výzkumu, který byl uskutečněn v roce 2006, bylo zjištěno, že 55% mladistvých kouří, mají kamarády, kteří taky kouří. V témže výzkumu bylo zjištěno, že s otcem kouří 35% adolescentů a s matkou 25% adolescentů. Výzkumu se účastnilo 1217 respondentů, z nichž bylo 593 (tj. 48,7%) chlapců a 624 (tj. 51,3%) dívek (Kožený, Csémy, Tišanská, 2008).



Tab. 43: Příležitosti, při kterých žáci nejčastěji kouří

Příležitosti, při kterých žáci nejčastěji kouří	Četnost	Procenta
Na oslavách	14	16,1%
Na párty/diskotéka/zábava	30	34,5%
Při posezení s kamarády	32	36,8%
V hospodě	5	5,7%
Při jiných příležitostech	6	6,9%
Celkem	87	100%

Graf 30: Příležitosti, při kterých žáci nejčastěji kouří

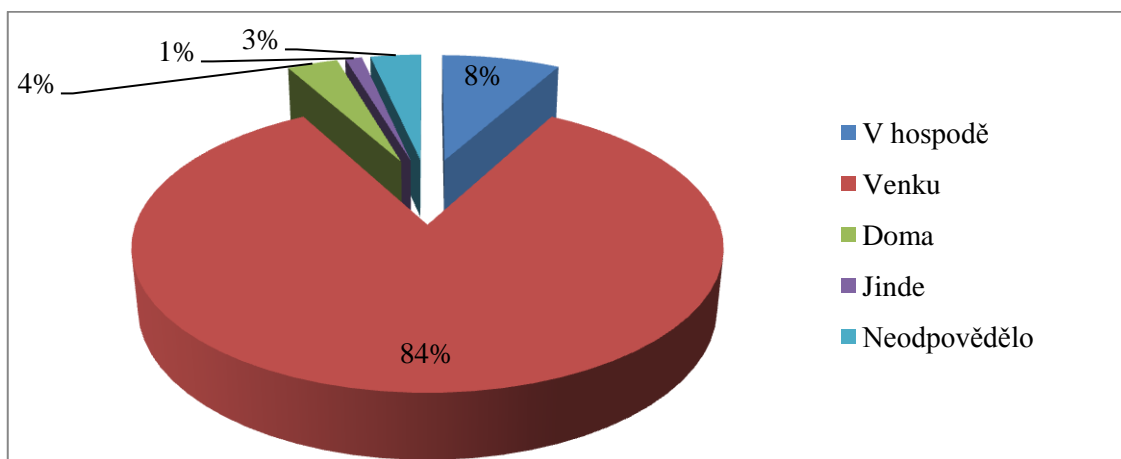


Při dotazu, kde žáci nejčastěji kouří, mně 32 (tj. 37%) respondentů odpovědělo, že nejčastěji kouří při posezení s kamarády. Jako druhé nejčastější místo, kde žáci kouří je na párty/diskotékách/zábavách. Tuto možnost zvolilo 30 (tj. 34%) respondentů. Čtrnáct (tj. 16%) respondentů kouří na oslavách, 6 (tj. 7%) respondentů při jiných příležitostech (kde, však respondenti neuvedli) a jen pět (tj. 6%) respondentů kouří v hospodě. Na tuto otázku mi celkem odpovědělo 87 respondentů, tj. 46,3% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia.

Tab. 44: Místo, kde žáci nejčastěji kouří tabákové výrobky

Místo, kde žáci nejčastěji kouří tabákové výrobky	Četnost	Procenta
V hospodě	7	8,1%
Venku	73	83,9%
Doma	3	3,4%
Jinde	1	1,2%
Neodpovědělo	3	3,4%
Celkem	87	100%

Graf 31: Místo, kde žáci nejčastěji kouří tabákové výrobky



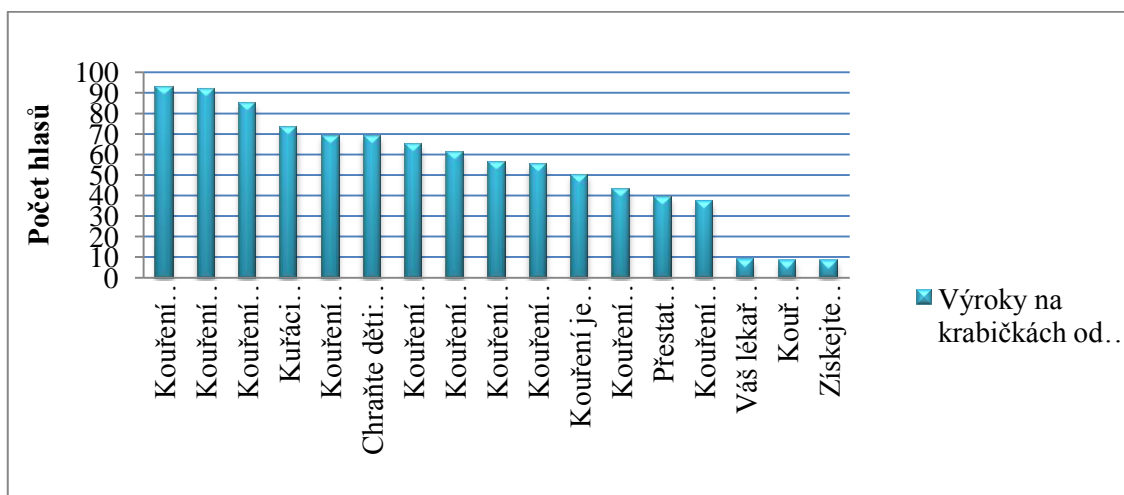
Z výsledků vyplynulo, že žáci nejčastěji kouří venku. Na otázku, kde žáci kouří nejčastěji, odpovědělo 73 (tj. 83,9%) respondentů, že kouří venku. 7 (tj. 8,1%) respondentů odpovědělo, že kouří nejčastěji v hospodě. Doma kouří nejčastěji 3 (tj. 3,4%) respondenti a jeden (tj. 1,2%) respondent kouří jinde. Kde respondent kouří, ale nevedl. Na tuto otázku mi celkem odpovědělo 87 respondentů, tj. 46,3% všech dotazovaných respondentů ze ZŠ a gymnázia.

## 5.8 Působení výroků na krabičkách od cigaret na žáky ZŠ a gymnazisty

Tab. 45: Výroky na krabičkách od cigaret

Výroky na krabičkách od cigaret	Počet hlasů	Pořadí
Kouření může zabít	93	1.
Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic	92	2.
Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte	85	3.
Kuřáci umírají předčasně	73	4.
Kouření škodí zdraví	69	5. -6.
Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř	69	5. -6.
Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost	65	7.
Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt	61	8.
Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí.	56	9.
Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici	55	10.
Kouření je vysoce návykové, nezačínajte s ním	50	11.
Kouření způsobuje stárnutí kůže	43	12.
Přestat kouřit, znamená riziko snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic	39	13.
Kouření může snižovat krevní oběh a způsobuje neplodnost	37	14.
Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením	9	15.
Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík	8	16. -17.
Získejte pomoc při odvykání kouření	8	16. -17.

Graf 32: Výroky na krabičkách od cigaret



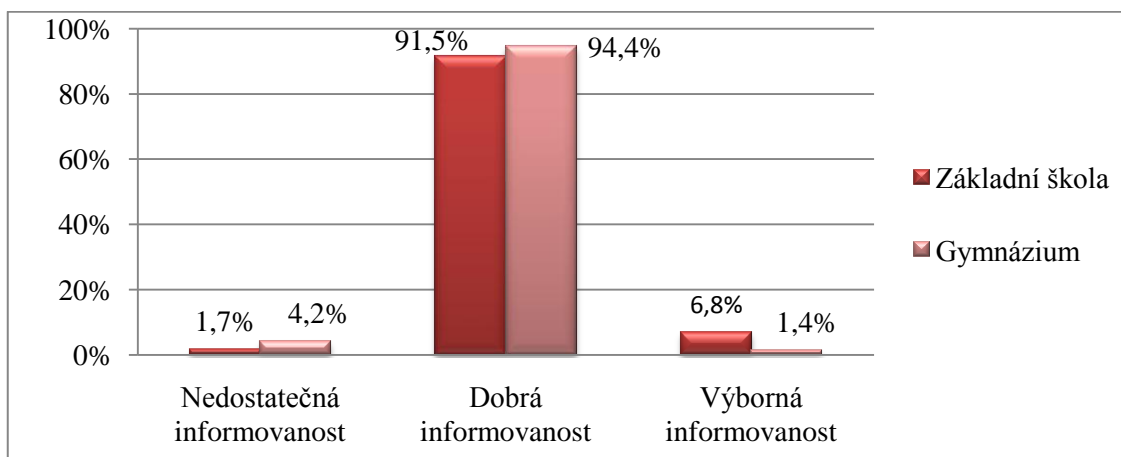
Na krabičkách od cigaret jsou výroky, které mají odradit společnost od kouření. Zjišťovala jsem, které výroky, podle žáků ZŠ a gymnázia, působí neefektivnějším dojmem. Výroky na krabičkách, které na respondenty působí nejvíce negativně jsou: „Kouření může zabít“, dále „Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic“, jako třetí nejvíce odstrašující výrok byl podle respondentů: „Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte“. Jako čtvrtý nejodstrašující výrok působící na respondenty je: „Kuřáci umírají předčasně“. Na pátém stupni jsou dva výroky, které na respondenty působily negativně. Jedná se o výrok: „Kouření škodí zdraví“ a „Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř“.

## 5.9 Míra informovanosti respondentů o alkoholu/alkoholismu

Tab. 46: Informovanost žáků o alkoholu/alkoholismu

Informovanost žáků ZŠ	Počet	Četnost	Informovanost gymnazistů	Počet	Četnost
Nedostatečná informovanost	2	1,7%	Nedostatečná informovanost	3	4,2%
Dobrá informovanost	107	91,5%	Dobrá informovanost	67	94,4%
Výborná informovanost	8	6,8%	Výborná informovanost	1	1,4%
Celkem	117	100%	Celkem	71	100%

Graf 33: Informovanost žáků ZŠ a gymnazistů na alkohol/alkoholismus



Informovanost žáků ZŠ je ve dvou případech (tj. 1,7%) nedostatečnou, dobrou informovanost má 107 (tj. 91,5%) respondentů a výbornou informovanost má 8 (tj. 6,8%) respondentů. Tři (tj. 4,2%) gymnazisté mají nedostatečnou informovanost, 67 (tj. 94,4%) respondentů má dobrou informovanost a výbornou informovanost má jeden (tj. 1,4%) gymnazista. Celkem odpovídalo 188(tj. 100%) respondentů. Pokud respondenti měli nedostatečnou míru informovanosti, tak v testu získali 0-2 body, při dobré informovanosti získali 3-5 bodů a respondenti, kteří mají výbornou míru informovanosti, získali v testu 6-7 bodů.

Tab. 47: Vztah mezi mírou informovanosti a pohledem respondentů na alkohol

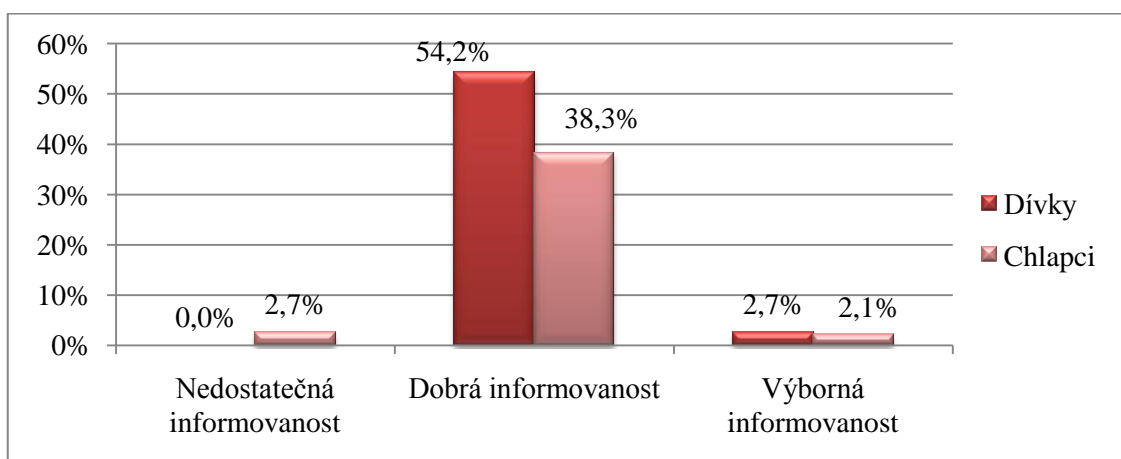
Úroveň informovanosti	Žáci ZŠ		Gymnazisté	
	Pohled	Četnost	Pohled	Četnost
Nedostatečná informovanost	Negativní pohled	1,7%	Negativní pohled	4,2%
Dobrá informovanost	Negativní pohled	91,5%	Negativní pohled	94,4%
Výborná informovanost	Negativní pohled	6,8%	Negativní pohled	1,4%
Celkem		100%		100%

Tabulka ukazuje, že respondenti ať už ze ZŠ nebo gymnázia, kteří dosáhli v testě na alkohol nedostatečné úrovně, mají stejný, čili negativní pohled na alkohol, jako respondenti, kteří v testě dosáhli dobré a výborné informovanosti. Pokud průměrná hodnota výroku byla v číselném rozmezí od 1-1,5 jedná se pozitivní pohled, pokud číselná hodnota výroku byla v číselném rozmezí od 1,6-2,4 jedná se pohled neutrální a pokud průměrná hodnota výroku byla od 2,5-4 jedná se o pohled negativní.

Tab. 48: Rozdíl mezi informovaností dívek a chlapců

Informovanost dívek a chlapců	Dívky		Chlapci	
	Počet	Četnost	Počet	Četnost
Nedostatečná informovanost	0	0%	5	2,7%
Dobrá informovanost	102	54,2%	72	38,3%
Výborná informovanost	5	2,7%	4	2,1%
Celkem	107	56,9%	81	43,1%

Graf 34: Rozdíl mezi informovaností dívek a chlapců

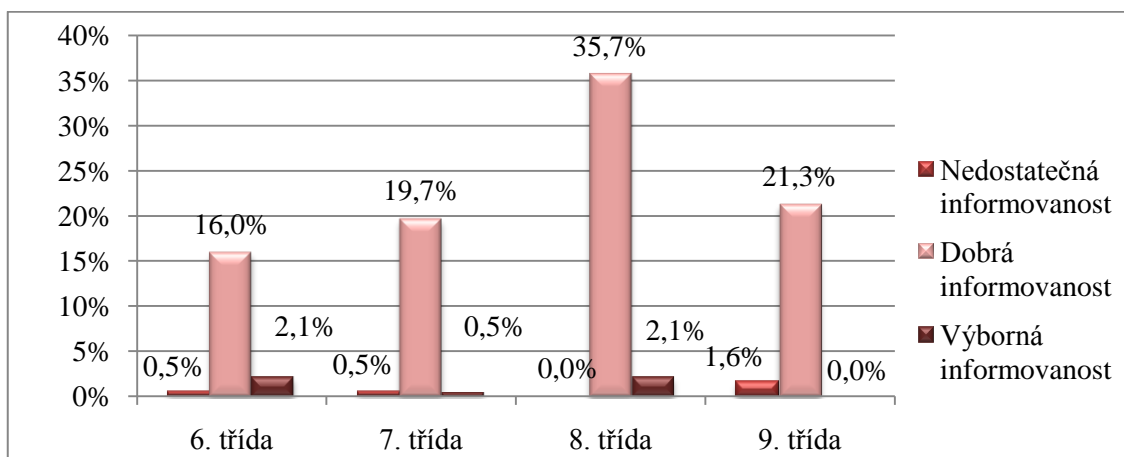


Z grafu vyplívá, informovanost chlapců od dívek se neliší velkým rozdílem. Nedostatečnou informovanost na alkoholové výrobky neměla ani jedna dívka (tj. 0%) a chlapců 5 (tj. 6,2%). Dobrou informovanost mělo 102 (tj. 95,3%) dívek a 72 (tj. 88,9%) chlapců. Výbornou informovanost mělo 5 dívek (tj. 4,7%) a chlapců 4 (tj. 4,9%). Odpovídalo celkem 188 (tj. 100%) respondentů, z nichž bylo 107 (tj. 56,9%) dívek a 81 (tj. 43,1%) chlapců.

Tab. 49: Informovanost respondentů dle navštěvované třídy

Informovanost dle typu navštěvované třídy	Nedostatečná informovanost		Dobrá informovanost		Výborná informovanost	
	Počet	Četnost	Počet	Četnost	Počet	Četnost
6. třída	1	0,5%	30	16%	4	2,1%
7. třída	1	0,5%	37	19,7%	1	0,5%
8. třída	0	0%	67	35,7%	4	2,1%
9. třída	3	1,6%	40	21,3%	0	0%
Celkem	5	2,6%	174	92,7%	9	4,7%

Graf 35: Informovanost respondentů na alkohol dle navštěvované třídy



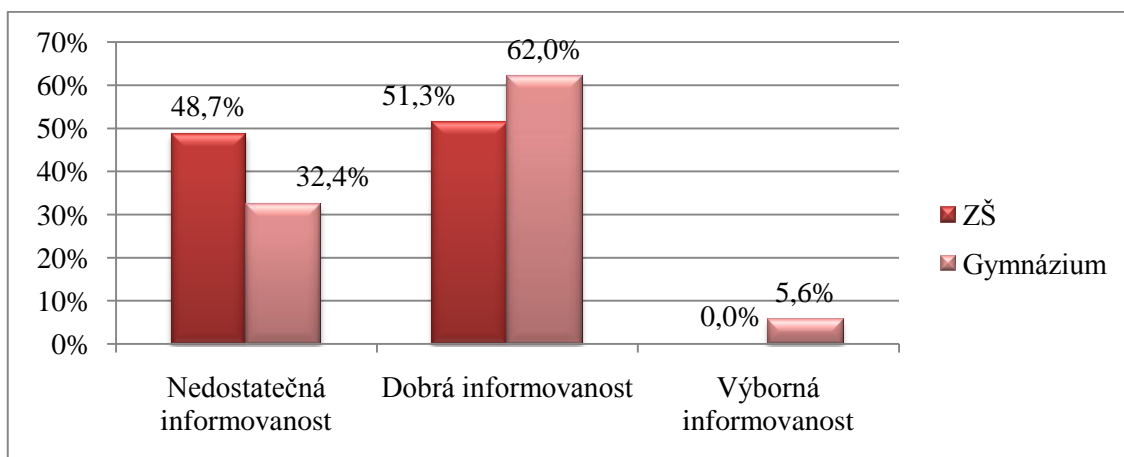
Žáci šesté, sedmé, osmé a deváté třídy mají dobrou informovanost o alkoholu/alkoholismu. Nejlépe dopadly šesté a osmé třídy, kdy u obou tříd byli čtyři (tj. 2,1%) respondenti, kteří měli výbornou informovanost. U žáků devátých tříd, nedosáhl výborné informovanosti ani jeden respondent. Odpovídalo celkem 188 (tj. 100%) respondentů. Při zprůměrování však má každá třída dobrou informovanost o alkoholu/alkoholismu.

## 5.10 Informovanost respondentů o tabáku

Tab. 50: Informovanost o tabákových výrobcích, dle typu navštěvované školy

Informovanost dívek a chlapců	ZŠ		Gymnázium	
	Počet	Četnost	Počet	Četnost
Nedostatečná informovanost	57	48,7%	23	32,4%
Dobrá informovanost	60	51,3%	44	62%
Výborná informovanost	0	0%	4	5,6%
Celkem	117	100%	71	100%

Graf 36: Informovanost o tabákových výrobcích, dle typu navštěvované školy

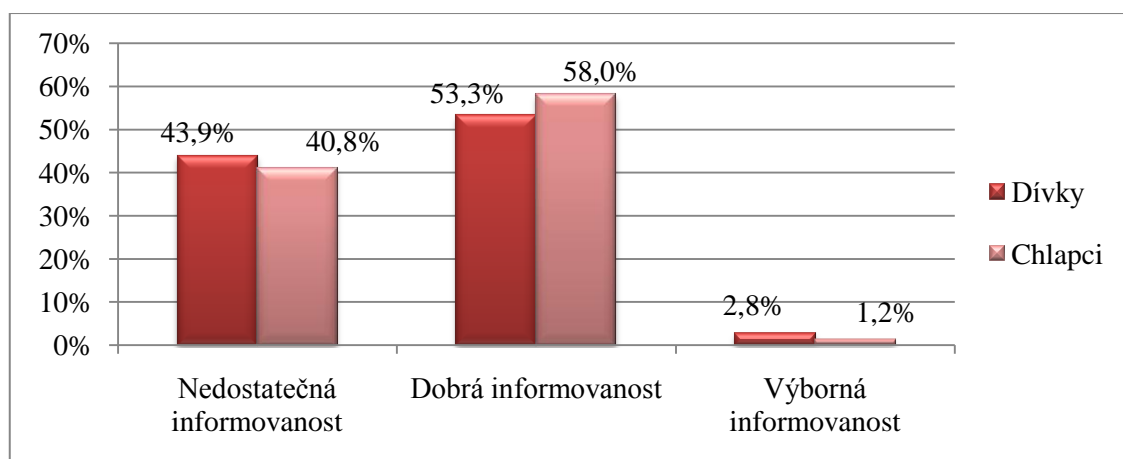


O tabákových výrobcích má 57 (tj. 48,7%) respondentů ze ZŠ má a 23 (tj. 32,4%) gymnazistů nedostačující informovanost, dobrou informovanost o tabákových výrobcích má na ZŠ 60 (tj. 51,3%) respondentů a 44 (tj. 62%) gymnazistů, výbornou informovanost nemá ani jeden respondent ze ZŠ, zato z gymnázia mají výbornou informovanost 4 (tj. 5,6%) respondentů. Celkem odpovídalo 188 (tj. 100%) respondentů.

Tab. 51: Informovanost dívek a chlapců o tabákových výrobcích

Informovanost dívek a chlapců	Dívky		Chlapci	
	Počet	Četnost	Počet	Četnost
Nedostatečná informovanost	47	43,9%	33	40,8%
Dobrá informovanost	57	53,3%	47	58%
Výborná informovanost	3	2,8%	1	1,2%
Celkem	107	100%	81	100%

Graf 37: Informovanost dívek a chlapců o tabákových výrobcích

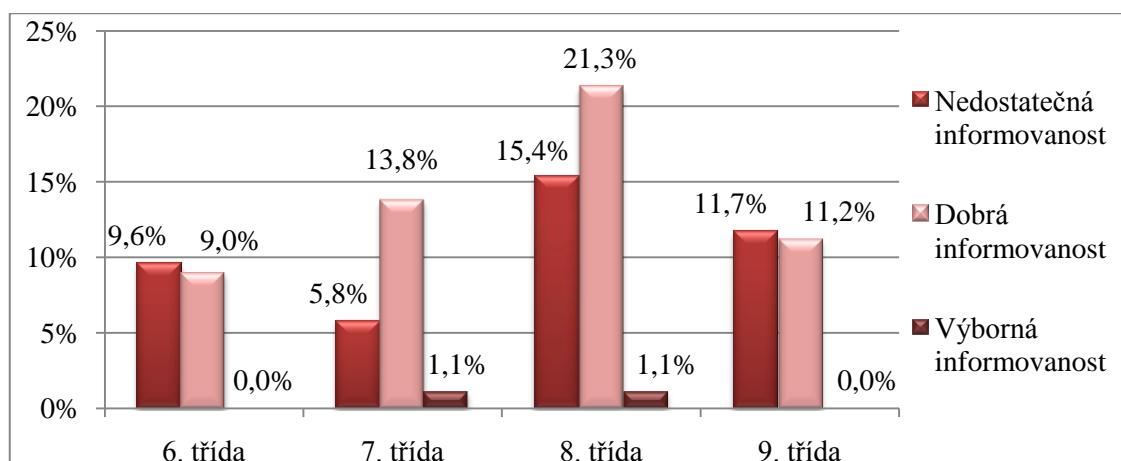


Při měření informovanosti o tabákových výrobcích vyšlo, že nedostatečnou informovanost má 47 (tj. 43,9%) dívek a 33 (tj. 40,8%) chlapců. Dobrou informovanost má 57 (tj. 53,3%) dívek a 47 (tj. 58%) chlapců. Ukázalo se, že výbornou informovanost o tabákových výrobcích mají 3 (tj. 2,8%) dotazovaných dívek a jeden (tj. 1,2%) chlapec. Na otázku odpovědělo 188 (tj. 100%) respondentů. Při zprůměrování mají chlapci i dívky dobrou informovanost o tabákových výrobcích.

Tab. 52: Informovanost o tabákových výrobcích dle typu navštěvované třídy

Informovanost dle typu navštěvované třídy	Nedostatečná informovanost		Dobrá informovanost		Výborná informovanost	
	Počet	Četnost	Počet	Četnost	Počet	Četnost
6. třída	18	9,6%	17	9%	0	0%
7. třída	11	5,8%	26	13,8%	2	1,1%
8. třída	29	15,4%	40	21,3%	2	1,1%
9. třída	22	11,7%	21	11,2%	0	0%
Celkem	80	42,5%	104	55,3%	4	2,2%

Graf 38: Informovanost o tabákových výrobcích dle typu navštěvované třídy



Žáci šesté třídy mají v osmnácti (tj. 9,6%) případech nedostatečnou informovanost a v sedmnácti (tj. 9%) případech dobrou informovanost. U žáků šestých tříd, nemá nikdo výbornou informovanost o nikotinové problematice.

U žáků sedmých tříd se ukázalo, že 11 (tj. 5,8%) respondentů má nedostatečnou informovanost, 26 (tj. 13,8%) respondentů má dobrou informovanost a výbornou informovanost mají dva (tj. 1,1%) respondenti.

V osmých třídách má nedostatečnou informovanost 29 (tj. 15,4%) respondentů, dobrou informovanost má 40 (tj. 21,3%) respondentů a výbornou informovanost mají dva (tj. 1,1%) respondenti.

V devátých třídách převažuje nedostatečná informovanost, kterou má 22 (tj. 11,7%) respondentů, dále má 21 (tj. 11,2%) respondentů dobrou informovanost a výbornou informovanost o tabáku nemá žádný respondent z deváté třídy.

Odpovídalo celkem 188 (tj. 100%) respondentů. Při průměru vychází, že žáci šesté, sedmé, osmé a deváté třídy spadají do kategorie, kdy mají dobrou informovanost o tabákových výrobcích.



## 5.11 Diskuse

Jako první cíl jsem si stanovila zjistit, jaký mají žáci základní školy a gymnazisté pohled na alkohol. Z výsledků jsem zjistila, že respondenti ze základní školy i z gymnázia mají ve většině případů negativní pohled na alkohol. Z výzkumu jsem zjistila, že studenti gymnázia mají negativní pohled na alkohol, tak jako žáci ze ZŠ. Zjišťovala jsem, zda se pohled liší podle typu navštěvované třídy a zjistila jsem, že všichni respondenti z 6., 7., 8. a 9. třídy mají negativní pohled na alkohol. Pohled se nelišil ani podle pohlaví, protože dívky měly stejně jako chlapci negativní pohled na alkohol. Negativní pohled měli i respondenti, kteří měli nedostatečnou, dobrou i výbornou informovanost o alkoholu/alkoholismu. Z výzkumu jsem zjistila, že celkově mají respondenti negativní pohled na alkohol.

Druhým cílem, bylo zjistit, jaký mají žáci pohled na tabákové výrobky. Tak jako u pohledu na alkohol jsem zjistila, že respondenti mají na tabákové výrobky negativní pohled. Gymnazisté i žáci ZŠ mají negativní pohled na tabákové výrobky. Při zjišťování, zda žáci nižších tříd mají jiný pohled na tabákové výrobky, než žáci vyšších tříd, jsem zjistila, že všichni respondenti z 6., 7., 8., a 9. třídy mají negativní pohled na tabákové výrobky. Negativní pohled na tabák mají dívky i chlapci a žáci, kteří jsou nedostatečně, dobře i výborně informováni o tabáku, mají též negativní pohled na tabák.

Ve třetím cílu, jsem zjišťovala, jakou mají žáci zkušenost s alkoholem. Zjistila jsem, že většina respondentů, již alkohol okusilo. Přesně půlka respondentů, kteří již alkohol okusili, tak zkusili alkohol poprvé do 10. let věku a druhá půlka okusila alkohol po 10. roku věku. Zajímavostí však je, že ačkoli respondenti mají negativní pohled na alkohol, tak jej užívají. Nejčastěji okusili respondenti alkohol v rámci rodinných oslav. Když jsem zjišťovala, zda mají více zkušeností s alkoholem gymnazisté nebo žáci ze ZŠ, tak jsem zjistila nevelký rozdíl, ale přesto mají s alkoholem více zkušeností gymnazisté.

Čtvrtý cíl pojednává o zjišťování, zda a s jakou intenzitou žáci alkohol konzumují. Z výsledků vyplynulo, že respondenti ve většině případů alkohol konzumují pravidelně. Nejvíce respondentů, kteří konzumují alkohol pravidelně, tak jej konzumují nejčastěji jednou až třikrát do měsíce a méně než jednou za čtvrt roku a to převážně v rámci rodinných oslav. Z výzkumu vyplynulo, že častěji konzumují alkohol chlapci než dívky a že žáci ZŠ konzumují alkohol častěji než gymnazisté. Chtěla jsem taky zjistit, zda se intenzita konzumace liší podle typu navštěvované třídy. Bylo zjištěno, že

nejčastěji konzumují alkohol žáci osmých tříd, dále žáci šestých tříd, pak žáci tříd sedmých a nejméně intenzivně konzumují alkohol respondenti z devátých tříd. Z výzkumu vyplynulo, že respondenti nejčastěji konzumují pivo, pak tvrdý alkohol a dále tvrdý alkohol s kombinací piva. U dívek bylo zjištěno, tak jako u chlapců, že nejčastěji konzumují pivo. Studenti ZŠ nejčastěji konzumují z alkoholu pivo. Chtěla jsem zjistit, jestli je nějaká souvislost mezi třídou a konzumací piva. Zjistila jsem, že pivo nejvíce konzumují žáci osmých tříd, pak žáci třídy sedmé a žáci devátých a šestých tříd, konzumují pivo nejméně. Ve výzkumu se ukázalo, že žáci alkohol konzumují pravidelně. Osoby, s nimiž žáci nejčastěji konzumují alkohol, jsou kamarádi a prostředí, kde alkohol nejčastěji pijí, jsou různé párty/diskotéky a zábavy. Nejvíce respondentů konzumuje alkohol venku a pak doma.

Pátý cíl pojednává o zjišťování, jakou zkušenost mají žáci s tabákem. Při vyhodnocování jsem zjistila, že většina respondentů má s tabákovými výrobky zkušenosti a nejčastěji okusili první cigaretu až po desátém roku. V drtivé většině žáci okusili cigaretu se svými kamarády. Taky se ukázalo, že s kouřením mají častější zkušenosti chlapci než dívky, ale rozdíl nebyl příliš velký.

Šestým cílem bylo zjistit, zda a s jakou intenzitou žáci kouří. Jak už jsem zmiňovala v předešlém cíli, většina respondentů již zkoušela kouřit a to v drtivém případě právě s kamarády. Co se týká intenzity kouření, tak velká část respondentů uvedla, že kouří jen příležitostně (oslavy, party,...). Další informaci, kterou jsem z výzkumu zjistila, že nejvíce kouří žáci devátých tříd a nejméně žáci šestých tříd. Při dotazu, s kým nejčastěji kouří, drtivá většina uvedla, že s kamarády a žáci stejně tak nejčastěji kouří při posezení s kamarády. Místo, kde respondenti nejčastěji kouří je venku.

V sedmém cíli, jsem zjišťovala, které výroky na krabičkách od cigaret působí na respondenty nejvíce negativním dojmem. Jako nejvíce odstrašující se ukázal výrok: „*Kouření může zabít*“, v těsném závěsu výrok: „*Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic*“ dále: „*Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte*“, „*Kuřáci umírají předčasně*“, „*Kouření škodí zdraví*“, „*Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř*“.

Cíl osmý zjišťoval míru informovanosti žáků o alkoholu/alkoholismu. Zde jsem zjistila, že žáci ZŠ jsou o alkoholu/alkoholismu lépe informováni než gymnazisti. Dále jsem zjišťovala, zda je nějaký vztah mezi mírou informovanosti a pohledem na alkohol/alkoholismu. Z výzkumu vyplynulo, že respondenti, kteří měli nedostatečnou, dobrou a výbornou míru informovanosti, měli negativní pohled na

alkohol/alkoholismus. Z výzkumu taky vyplynulo, že dívky mají lepší informovanost o alkoholu/alkoholismu než chlapci. Rozdíl mezi informovaností o alkoholu/alkoholismu podle typu navštěvované třídy se neprokázal. U všech tříd převládala dobrá informovanost.

Devátým, čili posledním cílem, bylo zjistit informovanost žáků o tabáku. Zjistila jsem, že je rozdíl, mezi typem navštěvované školy a mírou informovanosti, protože gymnazisti mají lepší informovanost, než žáci ZŠ. Při zjišťování, zda mají dívky vyšší míru informovanosti než chlapci, vyšlo na povrch, že rozdíly nejsou. Při zjišťování, která třída má nejvyšší informovanost o tabáku, bylo zjištěno, že jsou to žáci osmých tříd.

Při tvorbě výzkumu jsem měla problém v počtu dotazníků. Ze ZŠ se vrátily skoro všechny dotazníky, ale z gymnázia se vrátila asi jedna čtvrtina, což může mít na výsledky vyplývající z výzkumu vliv. Přesto se domnívám, že informace získané z tohoto výzkumu poskytly informace, které pojednávají o pohledu, zkušenosti a informovanosti žáků o alkoholu/alkoholismu a tabákových výrobcích.

## Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jaký mají žáci ve Valašských Kloboukách pohled, zkušenost a informovanost o alkoholu/alkoholismu a tabáku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se skládá ze čtyř kapitol. První kapitola pojednává o závislosti a vše co se závislostí úzce souvisí. V této kapitole jste se mohli dočíst např. co je závislost, jak ji poznáme,...V této kapitole je zařazena i podkapitola o drogách, kde jsem popisovala, jak jsou drogy pro člověka nebezpečné, jak je dělíme, co obnáší závislost na drogách atd.

Druhá kapitola je zaměřena na alkohol a alkoholovou problematiku. Zde jsem se snažila přiblížit alkoholovou problematiku a pojmy s alkoholem související. V této podkapitole jste se mohli dočíst i o historii alkohole, která je zajímavá, protože jste se mohli dočíst, jak byl alkohol dříve považován a k čemu sloužil.

O tabáku jsem se zmiňovala v třetí kapitole, kde jsem se zaměřila především na popis, co tabák je, na jeho historii, na nebezpečí, které kouření přináší. Protože k tabáku neodmyslitelně patří i nikotin, tak jsem zde uvedla, co je nikotin a jak na člověka působí.

Čtvrtá kapitola pojednává o vývoji dospívání. Zde jsem rozdělila vývoj dospívání do různých kategorií a dále se tomu, co sebou dospívání přináší. Popisovala jsem, jaké nastávají fyzické a psycho-sociální změny. V této kapitole jsem se věnovala i problematice dospívajícího dítěte v rodině.

Poslední kapitola v teoretické části je rodinná terapie. Zde jsem popisovala, proč jsem si vybrala zrovna rodinnou terapii a jak rodinná terapie působí, komu je poskytována, atd.

V empirické části jsem si stanovila hlavní cíle, dílčí cíle, hypotézy, operacionalizaci a vytvořila dotazník. Všechny tyto činnosti jsem zařadila do příloh.

Ve výzkumu jsem si stanovila devět hlavních cílů, kde jsem zjišťovala pohled, zkušenost a informovanost žáků ZŠ a gymnazistů ve Valašských Kloboukách na alkohol a tabákové výrobky. Stanovila jsem si i jeden specifický cíl, a to, zjistit, které výroky na krabičkách od cigaret na žáky působí nejvíce odpudivým dojmem.

Stav diskuse tématu o alkoholu/alkoholismu se v časopise Sociální práce/Sociálna práca se vyskytuje ve třetím čísle z roku 2007. Toto číslo se věnuje obecně problematice

lidem závislých. Avšak jen článek od Pavla Klimenta (rodinný systém se závislími na alkoholu) pojednává o alkoholismu.

## Seznam literatury

Artlová, M. (1994). *Puberta je, když začínají s rodiči potíže*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-020-0.

Bruno, F., Uomo, G. D., Fasilo, F., Mannimo, G., Marullo, F., Mattioni, T., Mecacci, L., Pasini, A., Ricci, L., Russo, F. (1996). *Drogy – drogová závislost*. Praha: Sananim.

Carr-Gregg, M., Shale, E. (2010). *Puberťáci a adolescenti: Průvodce výchovou dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-662-9.

Cenková, T. (2010). *Jak přežít pubertu svých dětí*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. 168 s. ISBN 978-80-247-2913-8.

Dušek, K., Večeřová-Procházková, A. (2010). *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. 632 s. ISBN 978-80-247-1620-6.

Edwards, G. (2004). *Záhadná molekula: mýty a skutečnosti o alkoholu*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-696-6.

Gilman, S. L. (2006). *Příběh kouře: Člověk a kouření od úsvitu dějin až po současnost*. Vyd. 1. Praha: dybbuk. ISBN 80-86862-23-2.

Giordano, E., Lasconi, T., Boscato, G. (2002). *Proč zrovna já!* Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-619-5.

Goodyer, P. (2001). *Drogy+ teenager*. Vyd. 1. Praha: Slovanský dům. ISBN 80-86421-44-9.

Göhlert, Ch, F., Kühn, F. (2001). *Od návyku k závislostem*. Vyd. 1. Praha: Euromedia Group. 144 s. ISBN 80-7202-950-9.

Hort, V., Hrdlička, M., Kocourková, J., Malá, E. a kol. (2000). *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-472-9.

Illes, T. (2002). *Děti a drogy: Fakta, informace, prevence*. Vyd. 2. Praha: ISV nakladatelství. ISBN 80-85866-50-1.

Janík, A., Dušek, K. (1990). *Drogy a společnost*. Vyd. 1. Praha: Avicenum. 344 s. ISBN 80-201-0087-3.

Jedlička, R. (2011). *Výchovné problémy s žáky z pohledu hlubinné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál. 248 s. ISBN 978-80-7367-788-6.

Kalina, K. a kol. (2003). *Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 80-86734-05-6.

Kalina, K. a kol. (2008). *Základy klinické adiktologie*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. 392 s. ISBN 978-80-247-1411-0.

Ketteler, V. (1998). *Politik gegen Drogen*. Aufl. 6. Bonn: NHP&Werbung GmbH. ISBN 0177-3291.

Kozák, J. T. a kol. (1993). *Rizikový faktor kouření*. Vyd. 1. Praha: KPK. ISBN 80-85367-42-X.

Kožený, J., Csémy, L., Tišanská, L. (2008). Atributy sklonu ke kouření u patnáctiletých adolescentů v roce 2006: Explorační analýzy. *Československá psychologie*, č. 3, s. 209-224. ISSN 0009-062X.

Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-551-2.

Kvapilík, J., Svobodová, A. a kol. (1985). *Člověk a alkohol*. Vyd. 1. Praha: Avicenum. 240 s. ISBN 08-091-85.

Kyasová, M. (2003). Kouření cigaret a další formy rizikového chování adolescentů. *Československá psychologie*, č. 1, s. 56-64.

Langer, S. (2001). *Problémový žák v době dospívání na základní škole a v nižších třídách gymnázia*. Vyd. 1. Hradec Králové: KOTVA. ISBN 80-902210-0-9.

Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. (2000). *Dětská psychoterapie*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7178-381-1.

Lodewig, D., Hobi, V., Kleiner, D., Dubacher, H., Faust, V. (1983). *Grogen unter uns: Medizinische, psychologische, soziale und juristische Aspekte des Drogenproblems unter Berücksichtigung des Alkohol- und Tabakkonsums*. Aufl. 4. Berlin: Karger. ISBN 3-8055-3608-9.

Matějček, Z., Pokorná, M. (1998). *Radosti a strasti: Předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. Vyd. 1. Jihočany: H+H. ISBN 80-86022-21-8.

Marhounová, J., Nešpor, K. (1995). *Alkoholici, fetišti, gamblerští*. Vyd. 1. Praha: EMPATIE. ISBN 80-901618-9-8.

Marhounová, J. (1996). *Dospívání*. Vyd. 1. Praha: EMPATIE. ISBN 80-901618-7-1.

Melgosa, J. (2000). *Žít naplno*. Vyd. 1. Praha: Advent-Orion. ISBN 80-7172-300-2.

Musil, J. a kol. (2006). *Klinická psychologie a psychiatrie: Přehled pro studenty teologie a pedagogiky*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1153-9.

Nešpor, K., Csémy, L. (1995). *Alkohol, drogy a vaše děti*. Vyd. 3. Praha: Sportpropag. 159 s.

Nešpor, K., Pernicová, H., Csémy, L. (1999). *Jak zůstat fit a předejít závislosti*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-299-8.

Nožina, M. (1997). *Svět drog v Čechách*. Vyd. 1. Příbram: KLP- Koniasch Latin Press. 348 s. ISBN 80-85917-36-X.



Presl, J. (1995). *Drogová závislost: Může být ohroženo i vaše dítě?* Vyd. 2. Praha: Maxdorf. ISBN 80-85800-25-X.

Rahn, E., Mahnkopf, A. (2000). *Psychiatrie- učebnice pro studium a praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. 468 s. ISBN 80-7169-964-0.

Rotgers, F. a kol. (1999). *Léčba drogových závislostí*. Vyd. 1. Praha: Grada: Publishing. 264 s. ISBN 80-7169-836-9.

Řehan, V. (1994). *Závislost na alkoholu i jiných drogách: psychologický přístup*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc. 77 s. ISBN 80-7067-359-1.

Řehan, V. (2007). *Adiktologie*. Vyd.1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-1745-5.

Říčan, P. (2004). *Cesta životem*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7178-829-5.

Satir, V. (2007). *Společná terapie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-303-1.

Skála, J. (1988). *... až na dno!?: Fakta o alkoholu a jiných návykových látkách*. Vyd.4. Praha: Avicenum/Zdravotnické nakladatelství. 144 s. ISBN 08-045-88.

Svoboda, M. (2001). *Diagnostika závislostí: nikotin, ethyl, drogy, gambling*. In Svoboda, M. (ed), Krejčířová, D., Vágnerová, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*.(s.616-624). Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-545-8

Šedivý, V., Válková, H. (1988). *Lidé, alkohol, drogy*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko. 160 s. ISBN 28-049-88.

Train, A. (2001). *Nejčastější poruchy chování dětí: jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-503-2.

Úhlinger, C., Tschui, M. (2009). *Když někdo blízký pije: Rady pro rodiny osob závislých na alkoholu*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-807367-610-0.

Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál. 528 s. ISBN 80-7178-308-0.

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I: Dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 80-246-0956-8.

Vykopalová, H. (2001). *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0337-4.

Vocilka, M. a kol. (1997). *Netradiční forma prevence poruch chování: Náplň činnosti středisek výchovné péče pro děti a mládež -2 díl*. Praha: TECH-MARKET. 92 s. ISBN 80-902134-8-0.

Zábranský, T. (2003). *Drogová epidemiologie*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0709-4.

Zášková, H. (1998). *Psychosociální problémy adolescentů*. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita. ISBN 80-7040-306-9.

Živný, H., Krčmáriková, Z., Kováčsová, E. (2004). *Kapitoly z terapie závislosti od psychoaktivních látek*. Vyd. 1. Bratislava: Občianské združenie Sociálna práca. ISBN 80-89185-07-X.

Punch, K. F. (2008). *Základy kvantitativního šetření*. Vyd. 1. Praha: Portál. 152 s. ISBN 978-80-7367-371-9.

## Seznam tabulek a grafů

- Tab. 1. Pohled gymnazistů na alkohol u jednotlivých výroků
- Tab. 2. Pohled žáku ZŠ na jednotlivé výroky o alkoholu
- Tab. 3. Pohled gymnazistů na jednotlivé výroky na tabák
- Tab. 4. Pohled žáků ZŠ na tabákové výrobky
- Tab. 5. Pohled žáků ZŠ a gymnázia na alkohol
- Tab. 6. Pohled jednotlivých tříd na alkohol
- Tab. 7. Pohled chlapců a dívek na alkohol
- Tab. 8. Souvislost mezi informovaností a pohledem na alkohol
- Tab. 9. Pohled žáků základní školy a gymnázia na tabákové výrobky
- Tab. 10. Pohled jednotlivých tříd na tabákové výrobky
- Tab. 11. Pohled chlapců a dívek na kouření
- Tab. 12. Vztah mezi informovaností a pohledem žáků na kouření
- Tab. 13. Ochutnání alkoholu
- Tab. 14. První ochutnání alkoholu
- Tab. 15. Zkušenosti s alkoholem dle věku respondentů
- Tab. 16. První zkušenost žáků s alkoholem v závislosti na příležitosti
- Tab. 17. Porovnání zkušenosti s alkoholem u žáků základní školy a gymnázia
- Tab. 18. Porovnání zkušenosti s alkoholem u žáků základní školy a gymnázia
- Tab. 19. Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků
- Tab. 20. Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků
- Tab. 21. Vztah mezi pravidelností a časem konzumace alkoholu
- Tab. 22. Vztah mezi pohlavím a pravidelností konzumace alkoholu
- Tab. 23. Vztah mezi pohlavím a pravidelností konzumace alkoholu
- Tab. 24. Vztah mezi intenzitou konzumace alkoholu a typem navštěvované školy
- Tab. 25. Vztah mezi intenzitou a navštěvovanou třídou v konzumaci alkoholu
- Tab. 26. Druh konzumovaného alkoholu
- Tab. 27. Nejčastější konzumovaný tvrdý alkohol u dotazovaných respondentů
- Tab. 28. Konzumace alkoholu u dívek
- Tab. 29. Konzumace alkoholu u chlapců
- Tab. 30. Konzumace alkoholu u žáků základní školy
- Tab. 31. Navštěvovaná třída a konzumace piva

- Tab. 32. Osoby, s nimiž respondenti konzumují alkohol nejčastěji
- Tab. 33. Příležitosti konzumace alkoholu
- Tab. 34. Místo konzumace alkoholu
- Tab. 35. Zkušenost žáků s tabákovými výrobky
- Tab. 36. První zkušenost žáků s nikotinovými výrobky
- Tab. 37. Zkušenosti s tabákovými výrobky dle věku respondentů
- Tab. 38. První zkušenost respondentů s tabákem
- Tab. 39. Zkušenost dívek a chlapců s tabákovými výrobky
- Tab. 40. Žáci, kteří pravidelně a nepravidelně kouří
- Tab. 41. Zkušenosti s tabákem v závislosti na typu navštěvované třídy
- Tab. 42. S kým nejčastěji žáci kouří
- Tab. 43. Příležitosti, při kterých žáci nejčastěji kouří
- Tab. 44. Místo, kde žáci nejčastěji kouří tabákové výrobky
- Tab. 45. Výroky na krabičkách od cigaret
- Tab. 46. Informovanost žáků o alkoholu/alkoholismu
- Tab. 47. Vztah mezi mírou informovanosti a pohledem respondentů na alkohol
- Tab. 48. Rozdíl mezi informovaností dívek a chlapců
- Tab. 49. Informovanost respondentů dle navštěvované třídy
- Tab. 50. Informovanost o tabákových výrobcích, dle typu navštěvované školy
- Tab. 51. Informovanost dívek a chlapců o tabákových výrobcích
- Tab. 52. Informovanost o tabákových výrobcích dle typu navštěvované třídy

Graf 1. Pohlaví

Graf 2. Třídy

Graf 3. Navštěvované školy

Graf 4. Ochutnání alkoholu

Graf 5. První ochutnání alkoholu

Graf 6. První zkušenost žáků s alkoholem v závislosti na příležitosti

Graf 7. Porovnání zkušenosti s alkoholem u žáků Základní školy a Gymnázia

Graf 8. Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků

Graf 9. Pravidelnost konzumace alkoholu u žáků

Graf 10. Vztah mezi pravidelností a časem konzumace alkoholu u žáků

Graf 11. Vztah mezi pohlavím a pravidelností v konzumaci alkoholu

Graf 12. Pravidelná konzumace alkoholu u žáků ZŠ a gymnazistů

- Graf 13. Vztah mezi pravidelností a navštěvovanou třídou
- Graf 14. Konzumace tvrdého alkoholu u žáků
- Graf 15. Nejčastěji konzumovaný tvrdý alkohol u dotazovaných respondentů
- Graf 16. Konzumace alkoholu u dívek
- Graf 17. Konzumace alkoholu u chlapců
- Graf 18. Konzumace alkoholu u žáků základní školy
- Graf 19. Navštěvovaná třída a konzumace piva
- Graf 20. Osoby, s nimiž respondenti konzumují alkohol nejčastěji
- Graf 21. Příležitosti konzumace alkoholu
- Graf 22. Místo konzumace alkoholu
- Graf 23. Zkušenost žáků s tabákovými
- Graf 24. První zkušenost žáků s nikotinovými výrobky
- Graf 25. První zkušenost respondentů s tabákem
- Graf 26. Zkušenost dívek a chlapců s tabákovými výrobky
- Graf 27. Žáci, kteří pravidelně a nepravidelně kouří
- Graf 28. Zkušenosti s tabákem v závislosti na typu navštěvované třídy
- Graf 29. S kým žáci nejčastěji kouří
- Graf 30. Příležitosti, při kterých žáci nejčastěji kouří
- Graf 31. Místo, kde žáci nejčastěji kouří tabákové výrobky
- Graf 32. Výroky na krabičkách od cigaret
- Graf 33. Informovanost žáků ZŠ a gymnazistů na alkohol/alkoholismus
- Graf 34. Rozdíl mezi informovaností dívek a chlapců
- Graf 35. Informovanost respondentů na alkohol dle navštěvované třídy
- Graf 36. Informovanost o tabákových výrobcích, dle typu navštěvované školy
- Graf 37. Informovanost dívek a chlapců o tabákových výrobcích
- Graf 38. Informovanost o tabákových výrobcích dle typu navštěvované třídy

## **Seznam příloh**

Příloha č. 1 – vymezení cílů

Příloha č. 2 – operacionalizace

Příloha č. 3 - dotazník

## **Přílohy**

## **Příloha č. 1: Vymezení cílů**

### **Hlavní cíl č. 1: Zjistit, jaký mají žáci pohled na alkohol.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle typu navštěvované školy.

*Hypotéza 1:* Předpokládám, že studenti gymnázia budou mít negativnější pohled na konzumaci alkoholu než žáci základní školy.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle třídy, do které chodí.

*Hypotéza 2:* Předpokládám, že žáci vyšších tříd budou mít pozitivnější pohled na konzumaci alkoholu, než žáci nižších tříd.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle pohlaví.

*Hypotéza 3:* Předpokládám, že dívky budou mít negativnější pohled na konzumaci alkoholu, než chlapci.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle informovanosti o alkoholu/ alkoholismu.

*Hypotéza 4:* Předpokládám, že žáci, kteří budou více informováni o dopadech alkoholu, budou mít negativnější pohled na alkohol, než žáci s nižší informovaností.

### **Hlavní cíl č. 2: Zjistit, jaký mají žáci pohled na tabákové výrobky.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle typu navštěvované školy.

*Hypotéza 5:* Předpokládám, že studenti gymnázia budou mít negativnější pohled na kouření než žáci základní školy.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle třídy, do které chodí.

*Hypotéza 6:* Předpokládám, že žáci vyšších tříd budou mít pozitivnější pohled ke kouření, než žáci nižších tříd.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle pohlaví.

*Hypotéza 7:* Předpokládám, že dívky budou mít negativnější pohled ke kouření, než chlapci.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se pohled žáků liší podle informovanosti o nikotinu.

*Hypotéza 8:* Předpokládám, že žáci více informovaní budou mít negativnější pohled na kouření.

### **Hlavní cíl č. 3: Zjistit, jakou zkušenost s alkoholem žáci mají.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda mají s alkoholem zkušenost.



*Hypotéza 9:* Předpokládám, že většina dotazovaných žáků bude mít zkušenosti s alkoholem.

Dílčí cíl: Zjistit, kdy (v jakém věku) a za jakých okolností/ při jaké příležitosti měli první zkušenost s alkoholem.

*Hypotéza 10:* Předpokládám, že většina žáků vyzkoušela alkohol do 10 let.

*Hypotéza 11:* Předpokládám, že většina respondentů měla první zkušenost s alkoholem v rámci rodinných oslav.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi zkušeností a typem navštěvované školy.

*Hypotéza 12:* Předpokládám, že více žáků základní školy, bude mít zkušeností s alkoholem než gymnazisti.

#### **Hlavní cíl č. 4: Zjistit, zda a s jakou intenzitou konzumují žáci alkohol.**

Dílčí cíl: Zjistit, jak často alkohol konzumují.

*Hypotéza 13:* Předpokládám, že většina dotazovaných žáků konzumuje alkohol nepravidelně.

*Hypotéza 14:* Předpokládám, že u dotazovaných, kteří pijí pravidelně, převáží možnost „o víkendu“.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi intenzitou konzumace a pohlavím.

*Hypotéza 15:* Předpokládám, že pravidelněji konzumují alkohol chlapci než dívky.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi intenzitou konzumace a typem navštěvované školy.

*Hypotéza 16:* Předpokládám, že žáci základní školy konzumují alkohol častěji než gymnazisti.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi intenzitou konzumace a třídou, kterou navštěvují.

*Hypotéza 17:* Předpokládám, že žáci vyšších ročníků konzumují alkohol častěji než žáci nižších ročníků.

Dílčí cíl: Zjistit, jaký typ alkoholu konzumují žáci nejčastěji.

*Hypotéza 18:* Předpokládám, že dotazovaní žáci pijí spíše tvrdý alkohol.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi tím, jaký typ alkoholu konzumují žáci nejčastěji a pohlavím.

*Hypotéza 19*: Předpokládám, že dívky nejvíce ze všech alkoholických nápojů pijí víno.

*Hypotéza 20*: Předpokládám, že chlapci budou nejčastěji pít tvrdý alkohol oproti vínu.

*Hypotéza 21*: Předpokládám, že chlapci budou častěji pít pivo oproti vínu.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi tím, jaký typ alkoholu žáci konzumují a typem navštěvované školy.

*Hypotéza 22*: Předpokládám, že žáci Základní školy ve Valašských Kloboukách budou pít spíše pivo než tvrdý alkohol.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje souvislost mezi tím, jaký typ alkoholu žáci nejčastěji konzumují a třídou, kterou navštěvují.

*Hypotéza 23*: Předpokládám, že nebude souvislost mezi navštěvovanou třídou a tím, co konzumují.

Dílčí cíl: Zjistit, s jakou intenzitou žáci alkohol konzumují.

*Hypotéza 24*: Předpokládám, že žáci nepijí alkohol pravidelně.

Dílčí cíl: Zjistit, s kým nejčastěji alkohol konzumují.

*Hypotéza 25*: Předpokládám, že žáci pijí alkohol nejčastěji se svými kamarády.

Dílčí cíl: Zjistit, v jakém prostředí alkohol nejčastěji konzumují.

*Hypotéza 26*: Předpokládám, že žáci pijí alkohol nejčastěji na nějakých „akcích“.

Dílčí cíl: Zjistit, kde žáci nejčastěji konzumují alkohol

*Hypotéza 27*: Předpokládám, že žáci nejčastěji konzumují alkohol venku.

**Hlavní cíl č. 5: Zjistit, jakou zkušenost s tabákem žáci mají.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda mají žáci s tabákovými výrobky zkušenost.

*Hypotéza 28*: Předpokládám, že většina žáků bude mít zkušenosti s tabákovými výrobky.

Dílčí cíl: Zjistit, kdy (v jakém věku) a za jakých okolností/ při jaké příležitosti měli první zkušenost s tabákem.

Dílčí cíl: Zjistit, zda mají s tabákem zkušenost.

*Hypotéza 29:* Předpokládám, že většina žáků zkusila cigaretu do 10 let.

*Hypotéza 30:* Předpokládám, že první zkušenost s tabákem měli mezi kamarády nebo sourozenci.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se zkušenost s tabákem liší v závislosti na pohlaví.

*Hypotéza 31:* Předpokládám, že zkušenosti s tabákem budou častější u chlapců než u dívek.

*Hypotéza 32:* Předpokládám, že chlapci budou mít dřívější zkušenost s tabákem než dívky.

*Hypotéza 33:* Předpokládám, že žáci základní školy budou mít dřívější zkušenosti s tabákem, než gymnazisti.

### **Hlavní cíl č. 6: Zjistit, zda a s jakou intenzitou kouří.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda mají žáci s kouřením cigaret zkušenosti.

*Hypotéza 34:* Předpokládám, že většina žáků cigaretu ochutnala.

Dílčí cíl: Zjistit, kdo nabídl žákům první cigaretu.

*Hypotéza 35 :* Předpokládám, že většina respondentů zkusila kouřit poprvé s kamarády.

Dílčí cíl: Zjistit, jak často kouří.

*Hypotéza 36:* Předpokládám, že většina dotazovaných žáků bude kouřit nepravidelně (příležitostně).

Dílčí cíl: Zjistit, zda se liší zkušenost s tabákem dle typu navštěvované třídy.

*Hypotéza 37:* Předpokládám, že v nižších ročnících bude kouřit méně žáků, než žáků z vyšších tříd.

Dílčí cíl: Zjistit, s kým nejčastěji kouří.

*Hypotéza 38:* Předpokládám, že žáci nejčastěji kouří s vrstevníky nebo se sourozenci.

Dílčí cíl: Zjistit, při jaké příležitosti nejčastěji kouří.

*Hypotéza 39:* Předpokládám, že respondenti budou nejčastěji kouřit při různých oslavách.

Dílčí cíl: Zjistit, kde žáci nejčastěji kouří

*Hypotéza 40:* Předpokládám, že žáci nejčastěji kouří venku.

**Hlavní cíl č. 7: Zjistit, které typy výroků umístěných na krabičkách od cigaret budou na žáky působit negativnějším dojmem.**

Dílčí cíl: Zjistit, které výroky budou pro žáky nejvíc negativní.

*Hypotéza 41:* Předpokládám, že na žáky bude nejvíc negativně působit výrok: Kouření může způsobovat pomalou a bolestivou smrt.

**Hlavní cíl č. 8: Zjistit míru informovanost žáků o alkoholu/alkoholismu.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda se informovanost o alkoholu liší podle typu navštěvované školy.

*Hypotéza 42:* Předpokládám, že gymnazisté budou více o alkoholu informovaní než žáci základní školy.

Dílčí cíl: Zjistit, zda existuje nějaký vztah mezi mírou informovanosti a zkušeností respondentů s alkoholem.

*Hypotéza 43:* Předpokládám, že žáci s nižší informovaností budou mít pozitivnější pohled na alkohol než žáci více informovaní.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se informovanost o alkoholu liší podle pohlaví.

*Hypotéza 44:* Předpokládám, že dívky budou více informovány o problematice než chlapci.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se informovanost o alkoholu liší podle třídy.

*Hypotéza 45:* Předpokládám, že žáci nižších ročníků budou méně informovaní než žáci vyšších ročníků.

**Hlavní cíl 9: Zjistit míru informovanosti žáků o tabáku.**

Dílčí cíl: Zjistit, zda se informovanost o tabáku liší podle typu navštěvované školy.

*Hypotéza 46:* Předpokládám, že žáci ze základní školy budou méně informovaní než žáci z gymnázia.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se informovanost o nikotinu liší podle pohlaví.

*Hypotéza 47:* Předpokládám, že dívky budou více informovány o tabákové problematice než chlapci.

Dílčí cíl: Zjistit, zda se informovanost o nikotinu liší podle třídy.

*Hypotéza 48:* Předpokládám, že žáci nižších ročníků budou méně informovaní než žáci vyšších ročníků.

## Příloha č. 2: Operacionalizace

### Sociodemografické charakteristiky

Nezbytnou částí v dotazníku jsou sociodemografické údaje. Konkrétně v mém dotazníku jsou tři sociodemografické údaje, kde zjišťuji pohlaví, třídu a typ navštěvované školy, které jsou zahrnuty v otázce č. 34. a 35. Otázku, kterou třídu navštěvují, jsem vynechala pro větší pocit anonymity a po sesbírání dat jsem měla dotazníky ze Základní školy a z Gymnázia zvlášť.

Proměnnou **pohled na alkohol** měřím pomocí otázky č. 1. Pohled žáků zkoumám pomocí šestnácti výroků o alkoholu. Tyto výroky jsem čerpala částečně od lidí, kteří jsou ve věkové skupině jako respondenti, přes sociální síť facebook, kde mi lidé psali známé výroky nebo výroky které je napadli. Chtěla jsem se co nejvíce přiblížit jazyku respondentů.

Respondenti kroužkovali čísla od 1-4, kdy 1= rozhodně souhlasím, 2= spíše souhlasím, 3= spíše nesouhlasím, 4= rozhodně nesouhlasím. Výroky jsou následující:

- |   |         |
|---|---------|
| 1) Kdo nepije alkohol je „divný“.                                     | 1-2-3-4 |
| 2) Když se chci pobavit s kamarády, tak je alkohol dobrým pomocníkem. | 1-2-3-4 |
| 3) Žádná dobrá párty se bez alkoholu neobejde.                        | 1-2-3-4 |
| 4) Kdo nepije, nežije naplno.   | 1-2-3-4 |
| 5) Kde není alkohol, tam je nuda.                                     | 1-2-3-4 |
| 6) Jednou za čas je nutné se napít.                                   | 1-2-3-4 |
| 7) Alkohol je metla lidstva, ale zametat se musí.                     | 1-2-3-4 |
| 8) Kdo nepije s námi, pije proti nám.                                 | 1-2-3-4 |
| 9) Alkohol je jen pro ty, co se neumí bavit.                          | 1-2-3-4 |
| 10) Umím se bavit i bez alkoholu.                                     | 1-2-3-4 |
| 11) Alkohol je nebezpečná látka.                                      | 1-2-3-4 |
| 12) Alkohol způsobuje zdravotní problémy.                             | 1-2-3-4 |
| 13) V řešení problémů mi alkohol nepomůže.                            | 1-2-3-4 |
| 14) Alkohol neničí jen nás, ale i lidi v našem okolí.                 | 1-2-3-4 |
| 15) Raději si koupím lístek do kina, než láhev alkoholu.              | 1-2-3-4 |
| 16) Nepiju, protože nemám rád/a opilé lidi.                           | 1-2-3-4 |

Při analýze si rozdělím zvlášť kladné výroky a záporné výroky. U výroků, které jsou zaměřeny na negativa alkoholu, otočím číselnou škálu tak, abych mohla výroky zprůměrovat.

Proměnnou **pohled na tabákové výrobky** měřím pomocí otázky č. 1. V druhé části první otázky zjišťuji pohled žáků na tabákové výrobky pomocí patnácti výroků. Tyto výroky jsem čerpala částečně od lidí, kteří jsou ve věkové skupině jako respondenti, přes sociální síť facebook, kde mi lidé psali známé výroky nebo výroky které je napadli. Chtěla jsem se co nejvíce přiblížit jazyku respondentů.

Respondenti kroužkovali čísla od 1-4, kdy 1= rozhodně souhlasím, 2= spíše souhlasím, 3= spíše nesouhlasím, 4= rozhodně nesouhlasím. Výroky jsou následující:

- |   |         |
|---|---------|
| 1) Kde nejsou cigarety, tam je nuda.                                    | 1-2-3-4 |
| 2) Na kouření není nic špatného.  | 1-2-3-4 |
| 3) Jednou za čas kouření nikomu neuškodí.                               | 1-2-3-4 |
| 4) Cigareta mi pomáhá vyrovnat se se stresem.                           | 1-2-3-4 |
| 5) Kouřit je cool.  | 1-2-3-4 |
| 6) Bez kouření cigaret se neobejdu.                                     | 1-2-3-4 |
| 7) Kdo kouření nezkusil, nepochopí.                                     | 1-2-3-4 |
| 8) Ten, kdo kouří je slaboch  | 1-2-3-4 |
| 9) Nekouřím, protože mi cigarety „smrdí“.                               | 1-2-3-4 |
| 10) Raději si koupím lístek do kina než krabičku cigaret.               | 1-2-3-4 |
| 11) Na kouření nevidím nic dobrého.                                     | 1-2-3-4 |
| 12) Nechci být na ničem závislá/ý a už vůbec ne na tabáku.              | 1-2-3-4 |
| 13) Peníze, které dá někdo za cigarety, jsou jako vyhozené oknem.       | 1-2-3-4 |
| 14) K zvládnutí stresu nepotřebuju cigarety, stejně mi nijak nepomůžou. | 1-2-3-4 |
| 15) Ti co kouří, chtějí jen zamachrovat.                                | 1-2-3-4 |

Při analýze si rozdělím zvlášť kladné výroky a záporné výroky. U výroků, které jsou zaměřeny na negativa alkoholu, otočím číselnou škálu tak, abych mohla výroky zprůměrovat.

Proměnnou **zkušenost žáků s alkoholem** měřím pomocí otázky č. 2-4.

2) *Už jsi někdy pil/a alkohol?*

- a) ano
- b) ne (pokud jsi zvolil/a tuto možnost, pokračuj na otázku číslo 11)

3) *V kolika letech jsi poprvé ochutnal/a alkohol? .....*

4) *Při jaké příležitosti jsi poprvé ochutnala alkohol?*

- a) na rodinné oslavě
- b) s přáteli
- c) se sourozenci
- d) při jiné příležitosti, jaké.....

Proměnou **intenzita žáků konzumující alkohol** zkoumám pomocí otázek č. 5-10.

5) *Jak často piješ alkohol?*

- a) Každý den
- b) Jednou týdně
- c) Alespoň dvakrát do týdne
- d) Jednou až třikrát do měsíce
- e) Méně než jednou měsíčně
- f) Méně než jednou za čtvrt roku
- g) Maximálně dvakrát do roka
- h) Alkohol jsem sice ochutnal/a, ale jinak ho nepiju.

Pokud respondenti zvolili možnost G nebo H, přeskakovali na otázku č. 11., protože za pravidelnou konzumaci alkoholu jsem zařadila možnosti po písmeno F.

6) *Kdy nejčastěji piješ alkohol?*

- a) Jen příležitostně (oslavý, narozeniny, svatba,...)
- b) O víkendu
- c) Během dnů, kdy chodím do školy
- d) O víkendu i ve dnech, kdy chodím do školy

7) *Jaký alkohol piješ nejčastěji? (Pokud piješ tvrdý alkohol, tak do písmene F uveď, jaký nejčastěji)*

- a) Pivo
- b) Víno
- c) Tvrdý alkohol
- d) Tvrdý alkohol a pivo
- e) Tvrdý alkohol a víno
- f) .....

8) *S kým nejčastěji piješ alkohol? (Uveď klidně i více možností)*

- a) S kamarády
- b) Se sourozenci
- c) S rodinou
- d) Sám/a
- e) S někým jiným, s kým...

9) *Při jaké příležitosti nejčastěji pijete alkohol?*

- a) Na oslavách
- b) Na párty/diskotéka/zábava
- c) Při posezení s kamarády
- d) Při jiných příležitostech, jakých.....

10) *Kde nejčastěji piješ alkohol?*

- a) V hospodě
- b) Venku
- c) Doma
- d) Jinde a kde.....

Proměnnou **zkušenost žáků s tabákovými výrobky** měřím pomocí otázek č. 11-14.

11) *Zkusil/a jsi někdy kouřit?*

- a) Ano
- b) Ne



Pokud respondenti zvolili možnost, že nikdy nezkoušeli kouřit, byly „posláni“ na otázku č. 18.

12) *V kolika letech jsi poprvé okusil/a cigaretu?.....*

13) *Kdo Vám poprvé nabídl cigaretu?*

- a) Rodiče
- b) Kamarádi
- c) Sourozenci
- d) Někdo jiný, kdo.....

14) *Tabákové výrobky kouříš:*

- a) Jen příležitostně
- b) Méně než cigaretu denně
- c) 6-10 cigaret denně
- d) Více než 10 cigaret denně

Tato otázka ukazuje, jak často respondenti kouří. Pokud zvolili první možnost, tak kouří jen příležitostně a pokud si zvolili zbylé odpovědi, tak kouří pravidelně.

Proměnnou **intenzitu kouření u žáků** měřím pomocí otázek č. 15-17.

15) *S kým nejčastěji kouříš cigarety?*

- a) Sám/a
- b) S kamarádem, kamarády
- c) Se sourozenci
- d) S rodinou
- e) S někým jiný, s kým.....

16) *Při jakých příležitostech nejčastěji kouříš cigaretu?*

- a) Na oslavách
- b) Na párty/diskotéka/zábava
- c) Při posezení s kamarády
- d) V hospodě
- e) Při jiných příležitostech, jakých.....

17) Kde nejčastěji kouříš cigarety?

- a) V hospodě
- b) Venku
- c) Doma
- d) Jinde, kde.....

Proměnnou **zjišťování výroků, které na žáky působí negativnějším dojmem**, zjišťuji pomocí sedmnácti výroků. Dotazovaní měli vybrat pět tvrzení, které si myslí, že by odradilo/mohlo odradit jejich kamarády od kouření. Tak jsem zjišťovala, které tvrzení se jim zdá nejefektivnější. Shromáždila jsem výroky, které jsou napsány na krabičkách od cigaret, a pro úplnost jsem je doplnila ze stránek Ministerstva zdravotnictví. Vyhodnocovala jsem to součtem nejvíce zvolených možností. Výroky zní takto:

- 1) Kouření škodí zdraví
- 2) Kouření může zabíjet.
- 3) Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí.
- 4) Kuřáci umírají předčasně.
- 5) Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici.
- 6) Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic.
- 7) Kouření je vysoce návykové, nezačínajte s ním.
- 8) Přestat kouřit, znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic.
- 9) Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt.
- 10) Kouření způsobuje stárnutí kůže.
- 11) Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost.
- 12) Kouření může snižovat krevní oběh a způsobuje neplodnost.
- 13) Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík.
- 14) Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte.
- 15) Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř.
- 16) Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením.
- 17) Získejte pomoc při odvykání kouření.

Proměnnou **informovanost žáků o alkoholu/alkoholismu** zjišťuji pomocí testových otázek. Respondentů jsem se ptala sedmi otázkami a správná odpověď vždy byla jen jedna. Správnou odpověď jsem ohodnotila jedním bodem a špatné odpovědi jsem ohodnotila bez bodu. Informovanost jsem zjišťovala podle počtu správně zodpovězených otázek. Počet bodů jsem pak vyhodnotila průměrem a kategorizací jako ve škole:

0-2 správně zodpovězené otázky = nedostatečná informovanost

3-5 správně zodpovězených otázek = dobrá informovanost

6-7 správně zodpovězených otázek = výborná informovanost

1) *Alkohol vzniká:*

- a) Vařením
- b) Destilací (správná odpověď)
- c) Filtrací

2) *Alkohol působí na stránku:*

- a) (Jen) fyzickou
- b) (Jen) psychickou
- c) (Jen) sociální
- d) Fyzickou, psychickou i sociální (správná odpověď)

3) *Alkohol je:*

- a) Etanol (správná odpověď)
- b) nejvýznamnější prvek z řady kovů alkalických zemin

4) *Alkoholik je člověk, který:*

- a) konzumuje alkohol víc než jeho kamarádi
- b) potřebuje pravidelný přísun alkoholu (správná odpověď)
- c) každý, kdo požívá alkohol

- 5) *Při kolika promile dochází obecně k otravě alkoholem u žen a u mužů?*
- a) U žen kolem 3-3,5 ‰ a u mužů kolem 4‰
  - b) U žen kolem 3,5- 3,9‰ a u mužů kolem 4-4,5 ‰
  - c) U žen kolem 3,9 – a více ‰ a u mužů kolem 4,5 a více ‰ (správná odpověď)
- 6) *Co znamená pojem Anonymní alkoholici?*
- a) Svépomocná skupina (správná odpověď)
  - b) Sdružení založená na podporu osob závislých na alkoholu
  - c) Označení pro osoby, které konzumují alkohol v soukromí
- 7) *Co je to antabus?*
- a) Lék na léčbu chronického alkoholismu (správná odpověď)
  - b) Tableta zmírňující nevolnosti po stavu opilství
  - c) Prostředek pomáhající odbourávat alkohol v krvi

Proměnnou **informovanost žáků o tabáku** zjišťuji pomocí sedmi testových otázek. Zde jsem postupovala stejně, jako u předešlého testu o alkoholu. Položila jsem respondentům sedm otázek, správná odpověď byla vždy jen jedna. Za každou správnou odpověď jsem přičítala jeden bod a za každou špatnou odpověď jsem nepřidělovala bod žádný. Informovanost jsem zjišťovala podle počtu správně zodpovězených otázek. Počet bodů jsem pak vyhodnotila průměrem a kategorizací jako ve škole:

0-2 správně zodpovězené otázky = nedostatečná informovanost

3-5 správně zodpovězených otázek = dobrá informovanost

6-7 správně zodpovězených otázek = výborná informovanost

1) *Kouř s cigaret obsahuje:*

- a) benzen, formaldehyd
- b) benzen, nitrosaminy
- c) benzen, nitrosaminy, formaldehyd, kyanovodík (správná odpověď)

- 2) *Kolik vykouří cca pravidelný kuřák cigaret denně?*
- a) Cca do 10 cigaret denně
  - b) Cca 10-15 cigaret denně
  - c) Cca 20 cigaret denně (správná odpověď)
  - d) Cca 20-25 cigaret denně
- 3) *U kterého pohlaví se rychleji vyvíjí závislost na nikotinu?*
- a) U dívek (správná odpověď)
  - b) U chlapců
- 4) *Za jakou dobu se po vdechnutí dostane nikotin do mozku?*
- a) Za 10 vteřin (správná odpověď)
  - b) Za půl minuty
  - c) Za minutu
  - d) Do 5 minut
- 5) *Co je to aktuální otrava nikotinem?*
- a) pokud začínající kuřák přesáhne svoji denní dávku cigaret a projeví se nevolností, zblednutí, má pocit na zvracení, studený pot (správná odpověď)
  - b) je při dlouhodobém požívání nikotinu a projevuje se to sníženou vitální kapacitou plic, žaludečními vředy
  - c) aktuální otrava nikotinem neexistuje
- 6) *Na jakou nemoc v důsledku kouření se umírá nejčastěji?*
- a) Na rakovinu plic
  - b) Na rakovinu močového měchýře
  - c) Na infarkt myokardu (správná odpověď)
- 7) *Z jaké rostliny se získává tabák?*
- a) *Nicotiana tabacum* (správná odpověď)
  - b) *Chivara tabacum*
  - c) *Tabacum tabacum*

### Příloha č. 3: Dotazník

Dobrý den,

jsem studentka VOŠ Caritas a vysoké školy CMTF v Olomouci. Tento dotazník je součástí mé absolventské a bakalářské práce. Dotazník má sloužit k zjištění Vaší informovanosti, zkušenosti a pohledu na alkohol a nikotin. Dotazník je samozřejmě plně anonymní.

**1) Zakroužkuj na škále od 1 do 4, do jaké míry souhlasíš s tvrzeními, které se vztahují k alkoholu a cigaretám. Čísla na škále znamenají: 1= rozhodně souhlasím, 2= spíše souhlasím, 3= spíše nesouhlasím, 4= rozhodně nesouhlasím.**

- |   |               |
|---|---------------|
| 1. Kdo nepije alkohol, je „divný“.                                    | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 2. Když se chci pobavit s kamarády, tak je alkohol dobrým pomocníkem. | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 3. Žádná dobrá párty se bez alkoholu neobejde.                        | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 4. Kdo nepije, nežije naplno.   | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 5. Kde není alkohol, tam je nuda.                                     | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 6. Jednou za čas je nutné se napít.                                   | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 7. Alkohol je metla lidstva, ale zametat se musí.                     | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 8. Kdo nepije s námi, pije proti nám.                                 | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 9. Alkohol je jen pro ty, co se neumí bavit.                          | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 10. Umím se bavit i bez alkoholu.                                     | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 11. Alkohol je nebezpečná látka.                                      | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 12. Alkohol způsobuje zdravotní problémy.                             | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 13. V řešení problémů mi alkohol nepomůže.                            | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 14. Alkohol neničí jen nás, ale i lidi v našem okolí.                 | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 15. Raději si koupím lístek do kina, než láhev alkoholu.              | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 16. Nepiju, protože nemám rád/a opilé lidi.                           | 1 – 2 – 3 – 4 |
|   |               |
| 1. Kde nejsou cigarety, tam je nuda.                                  | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 2. Na kouření není nic špatného.                                      | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 3. Jednou za čas kouření nikomu neuškodí.                             | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 4. Cigareta mi pomáhá vyrovnat se se stresem.                         | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 5. Kouřit je cool.  | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 6. Bez kouření cigaret se neobejdu.                                   | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 7. Kdo kouření nezkusil, nepochopí.                                   | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 8. Ten, kdo kouří, je slaboch.  | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 9. Nekouřím, protože mi cigarety „smrdí“.                             | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 10. Raději si koupím lístek do kina než krabičku cigaret.             | 1 – 2 – 3 – 4 |
| 11. Na kouření nevidím nic dobrého.                                   | 1 – 2 – 3 – 4 |

12. Nechci být na ničem závislá/ý a už vůbec ne na tabáku. 1 – 2 – 3 – 4
13. Peníze, které dá někdo za cigarety, jsou jako vyhozené oknem. 1 – 2 – 3 – 4
14. K zvládnutí stresu nepotřebuju cigarety, stejně mi nijak nepomůžou. 1 – 2 – 3 – 4
15. Ti co kouří, chtějí jen zamachrovat. 1 – 2 – 3 – 4

**2) Už jsi někdy pil/a alkohol?**

- a) ano
- b) ne (Pokud jdi uvedl/a tuto možnost, pokračuj na otázku číslo 11)

**3) V kolika letech jsi poprvé ochutnal/a alkohol? .....**

**4) Při jaké příležitosti jsi poprvé ochutnal/a alkohol?**

- a) na rodinné oslavě
- b) s přáteli
- c) se sourozenci
- d) při jiné příležitosti, jaké.....

**5) Jak často piješ alkohol?**

- a) Každý den
- b) Jednou týdně
- c) Alespoň dvakrát do týdne
- d) Jednou až třikrát do měsíce
- e) Méně než jednou měsíčně
- f) Méně než jednou za čtvrt roku
- g) Maximálně dvakrát do roka
- h) Alkohol jsem sice ochutnal/a, ale jinak ho nepiju

**Pokud jsi vybral/a možnost G a H, pokračuj otázkou číslo 11.**

**6) Kdy nejčastěji piješ alkohol?**

- a) Jen příležitostně (oslavý, narozeniny, svatba,...)
- b) O víkendu
- c) Během dnů, kdy chodím do školy
- d) O víkendu i ve dnech, kdy chodím do školy

**7) Jaký alkohol piješ nejčastěji?(Pokud piješ tvrdý alkohol, tak do písmene F uved', jaký nejčastěji)**

- a) Pivo
- b) Víno
- c) Tvrdý alkohol
- d) Tvrdý alkohol a pivo
- e) Tvrdý alkohol a víno
- f) .....

**8) S kým nejčastěji piješ alkohol?(Uved klidně i více možností)**

- a) S kamarády
- b) Se sourozenci
- c) S rodinou
- d) Sám/a
- e) S někým jiným, s kým...

**9) Při jaké příležitosti nejčastěji piješ alkohol?**

- a) Na oslavách
- b) Na párty/diskotékách/zábavách
- c) Při posezení s kamarády
- d) Při jiných příležitostech, jakých.....

**10) Kde nejčastěji pijete alkohol?**

- a) V hospodě
- b) Venku
- c) Doma
- d) Jinde a kde.....

**11) Zkusil/a jste někdy kouřit?**

- a) Ano
- b) Ne (pokud jsi zvolila tuto možnost, pak pokračuj na otázce číslo 18)

**12) V kolika letech jsi poprvé okusil/a cigaretu?.....**

**13) Kdo Vám poprvé nabídl cigaretu?**

- a) Rodiče
- b) Kamarádi
- c) Sourozenci
- d) Někdo jiný, kdo.....

**14) Tabákové výrobky kouříš:**

- a) Jen příležitostně (oslavý, party, narozeniny,...)
- b) Méně než cigaretu denně
- c) 6-10 cigaret denně
- d) Více než 10 cigaret denně

**15) S kým nejčastěji kouříš cigarety?**

- a) Sám
- b) S kamarádem, kamarády
- c) Se sourozenci
- d) S rodinou
- e) S někým jiným, s kým...



**16) Při jakých příležitostech nejčastěji kouříš cigaretu?**

- a) Na oslavách
- b) Na párty/diskotéka/zábava
- c) Při posezení s kamarády
- d) V hospodě
- e) Při jiných příležitostech, jakých.....

**17) Kde nejčastěji kouříš cigarety?**

- a) V hospodě
- b) Venku
- c) Doma
- d) Jinde, kde.....

**18) V této části dotazníku jsou, které zjišťují tvoji informovanost a alkoholu a nikotinu a vždy je správná jen jedna odpověď.**

**1) Alkohol vzniká:**

- a) Vařením
- b) Destilací
- c) Filtrací

**2) Alkohol působí na stránku:**

- a) (Jen) fyzickou
- b) (Jen) psychickou
- c) (Jen) sociální
- d) Fyzickou, psychickou i sociální

**3) Alkohol je:**

- a) Etanol
- b) Nejvýznamnější prvek z řady kovů alkalických zemin

**4) Alkoholik, je člověk, který:**

- a) konzumuje alkohol víc než jeho kamarádi
- b) potřebuje pravidelný přísun alkoholu
- c) každý, kdo požívá alkohol

**5) Při kolika promile dochází obecně k otravě alkoholem u žen a u mužů?**

- a) U žen kolem 3-3,5 ‰ a u mužů kolem 4‰
- b) U žen kolem 3,5- 3,9‰ a u mužů kolem 4-4,5 ‰
- c) U žen kolem 3,9 – a více ‰ a u mužů kolem 4,5 a více ‰

**6) Co znamená pojem Anonymní alkoholici?**

- a) Svépomocná skupina
- b) Sdružení založená na podporu osob závislých na alkoholu
- c) Označení pro osoby, které konzumují alkohol v soukromí

**7) Co je to antabus?**

- a) Lék na léčbu chronického alkoholismu
- b) Tableta zmírňující nevolnosti po stavu opilství
- c) Prostředek pomáhající odbourávat alkohol v krvi

**8) Kouř s cigaret obsahuje:**

- a) benzen, formaldehyd
- b) benzen, nitrosaminy
- c) benzen, nitrosaminy, formaldehyd, kyanovodík

**9) Kolik vykouří cca pravidelný kuřák cigaret denně?**

- a) Cca do 10 cigaret denně
- b) Cca 10-15 cigaret denně
- c) Cca 20 cigaret denně
- d) Cca 20-25 cigaret denně

**10) U kterého pohlaví se rychleji vyvíjí závislost na nikotinu?**

- a) U dívek
- b) U chlapců

**11) Za jakou dobu se po vdechnutí dostane nikotin do mozku?**

- a) Za 10 vteřin
- b) Za půl minuty
- c) Za minutu
- d) Do 5 minut

**12) Co je to aktuální otrava nikotinem?**

- a) pokud začínající kuřák přesáhne svoji denní dávku cigaret a projeví se nevolností, zblednutí, má pocit na zvracení, studený pot
- b) je při dlouhodobém požívání nikotinu a projevuje se to sníženou vitální kapacitou plic, žaludečními vředy
- c) aktuální otrava nikotinem neexistuje

**13) Na jakou nemoc v důsledku kouření se umírá nejčastěji?**

- a) Na rakovinu plic
- b) Na rakovinu močového měchýře
- c) Na infarkt myokardu

**14) Z jaké rostliny se získává tabák?**

- a) Nicotiana tabacum
- b) Chivara tabacum
- c) Tabacum tabacum

**15) Kdybys chtěl/a někoho odradit od kouření cigaret, které varovné tvrzení bys použil/a? Vyber 5 tvrzení, které by podle Tebe nejvíc fungovaly? Vybrané možnosti zakroužkuj.**

- 1) Kouření škodí zdraví.
- 2) Kouření může zabíjet.
- 3) Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí.
- 4) Kuřáci umírají předčasně.
- 5) Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici.
- 6) Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic.
- 7) Kouření je vysoce návykové, nezačínejte s ním.

- 8) Přestat kouřit, znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic.
- 9) Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt.
- 10) Kouření způsobuje stárnutí kůže.
- 11) Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost.
- 12) Kouření může snižovat krevní oběh a způsobuje neplodnost.
- 13) Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík.
- 14) Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte.
- 15) Chraňte děti: neňte je vdechovat Váš kouř.
- 16) Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením.
- 17) Získejte pomoc při odvykání kouření.

16) **Pohlaví:**            a) dívka                            b) chlapec

17) **Věk:** .....